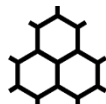

Zbornik

49. katehetski simpozij

KRST – MOČ V NEMOČI

SKU

SLOVENSKI KATEHETSKI URAD

49. KATEHETSKI SIMPOZIJ
ZBORNİK

KRST – MOČ V NEMOČI

LJUBLJANA 2019

KRST – MOČ V NEMOČI

Zbornik 49. katehetskega simpozija

Mirenski Grad: 27.–31. januarja 2019

Sveti Duh: 7.–9. februarja 2019

Celje: 10.–15. februarja 2019

Kančevci: 13.–15. februarja 2019

Izdal: Slovenski katehetski urad

Založil: Slovenski katehetski urad

Odgovarja: dr. Franc Zorec

Strokovni pregled: s. mag. Magda Burger ND

Ilustracija na naslovnici: Fani Pečar

Uredila in pripravila za tisk: Simona Jeretina

Tisk: Luka Verhovec

Naklada: 250 izvodov

Cena: 10 EUR

Ljubljana 2019

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-558.3(082)

KATEHETSKI simpozij (49 ; 2019 ; Slovenija)

Krst – moč v nemoči : zbornik / 49. katehetski simpozij, [Mirenski Grad, 27.–31. januar 2019, Sveti Duh, 7.–9. februar 2019, Celje, 11.–15. februar 2019, Kančevci, 13.–15. februar 2019 ; uredila Simona Jeretina]. - Ljubljana : Slovenski katehetski urad, 2019

ISBN 978-961-92803-9-3

1. Gl. stv. nasl. 2. Jeretina, Simona

298395392

Snovalci katehetskega simpozija

KATEHETSKEMU SIMPOZIJU NA POT

V zadnjih letih posvečamo svojo pozornost izzivu časa in po njem klicu k novi evangelizaciji v duhu sv. papeža Janeza Pavla II. Temu je sledil tudi novi *Slovenski katehetski načrt* (SKN). Ta ne spreminja vsebine oznanjevanja in se ne spogleduje z uvajanjem novih smeri oznanila. To bo ostalo isto, kot je isti Jezus Kristus: včeraj, danes in na veke (Heb 13,8). Ko govorimo o novi evangelizaciji v duhu sv. papeža Janeza Pavla II., govorimo o iskanju novih poti, novega jezika in novih metod oznanjevanja. Tudi letošnji katehetski simpozij, 49. po vrsti, ni izjema, saj nas želi spodbuditi k samoopazovanju in premišljevanju o našem odnosu in načinu oznanjevanja skrivnosti zakramenta svetega krsta.

Že kar nekaj študijskih ter duhovnih dni smo letos posvetili razmišljanju o prvem zakramentu, o svetem krstu. Krst je prvi zakrament, po njem se imenujemo (Apd 11,26) in smo Božji otroci (Jn 1,12). Zato je logično in smiselno, da vedno znova preverjamo svoj odnos in svojo identiteto. Br. Miran Špelič pravi, da ima »krst, s katerim človek postane kristjan in tako vstopi v Cerkev, vrsto razsežnosti, ki so se v zgodovini postopoma razkrivale in po refleksiji doživele tudi teološko ubeseditev«. Ko skupaj hodimo v prihodnost, je prav, da se ozremo v zgodovino ter se »seznamimo s prehojeno potjo« naših prednikov, vse do koncilskih očetov.

Velikokrat se nam, katehetom, katehistom in katehistinjam, staršem in drugim vzgojiteljem v veri, dogaja, da kakšno skrivnost razumemo po nekakšni »intuiciji vere«, a smo v nemajhni zadregi, ko skušamo to isto skrivnost spraviti v besede. Z Boštjanom Harijem bomo skušali odgovarjati na vprašanja: Kaj je krstna milost? Katere učinke ima? Kako uvajati v življenje iz krstne milosti? Kako se lahko opremo na krstno milost in živimo iz nje? Verujemo, da je milost »dana po

zakramentu krsta«, iz izkušnje pa vemo tudi, da »ne more rasti, se razvijati brez sodelovanja krščenca«. Predavatelj nas bo skušal prebuditi v ponovni hvaležnosti, ker smo »s krstom (po redni poti) vstopili v odrešeno, novo življenje, ki nam ga podarja Oče po Sinu v Svetem Duhu«. Resnično hvaležen oznanjevalec je tisti, ki se s svojo besedo, dejanjem in življenjem dotakne src bratov in sester ter jih tako pridobi – ne zase, za Kristusa.

O drugačni, pa vendarle podobni praksi bosta spregovorila predavatelja Gregor Kunej in Slavko Rebec. Prvi bo s svojega zornega kota postavil na en breg milost krsta in na drugega greh in človekove pomanjkljivosti. Most med njima želi pokazati z besedami papeža Frančiška, ko pravi: »Moč katere koli institucije ni odvisna od tega, da jo sestavljajo moške in žene, ki so popolni (kar je nemogoče!), marveč od njene pripravljenosti, da ponižno priznava svoje napake in jih popravlja, ter od njene zmožnosti, da po padcu vstane.« Zaradi krstne milosti imamo možnost, da vstanemo, in to ne samo enkrat – vedno znova in znova – »do sedemdesetkrat sedemkrat« (Mt 18,22). Slavko Rebec bo pokazal pomen osebnega zavedanja delovanja milosti svetega krsta v katehistinji, katehistu in vpliv tega zavedanja na samo izvajanje kateheze. Predstavil bo tudi možnosti, kako z obstoječimi katehetskimi pripomočki v katehizirancih prebujati zavest, da so krščeni.

Še leto dni manjka do 50. katehetskega simpozija. Drugo leto bomo tako praznovali častitljivo obletnico, ki nakazuje tudi spremembo in prelomnico naših katehetskih simpozijev. Prosimo Svetega Duha, da bo ustvarjalcem in udeležencem razsvetlil srca in duha za iskanje novih poti, kako nagovoriti vse, ki se ukvarjamo z versko vzgojo in katehetskim delom.

Br. dr. Miran Špelič OFM

KRST – VODA, KI TE RAZSVETLI, OČISTI, OŽIVI IN TE NOSI V VEČNOST

Teološki vidiki prvega zakramenta

1 Uvod

2 Svetopisemska in patristična pričevanja o krstu z liturgičnimi in družbenimi vidiki

2.1 Zunaj- in predsvetopisemska pričevanja

2.2 Janezov krst

2.3 Jezusovo krščevanje

2.4 Povstajenjsko Jezusovo naročilo apostolom

2.5 Pavlova teologija krsta

2.6 Prva Cerkev

2.7 V zlati dobi očetov

2.8 Krst otrok

3 Pokristjanjevanje novih evropskih narodov

4 Misijonska dejavnost krščevanja po drugih celinah

5 Katehumenat po II. vatikanskem koncilu, neokatehumenat in teološki atelje Centra Aletti

6 Implikacije v pastoralni in katehezi

Povzetek

Krst, s katerim človek postane kristjan in tako vstopi v Cerkev, ima vrsto razsežnosti, ki so se v zgodovini postopoma razkrivale in po refleksiji doživele tudi teološko ubeseditev. Vse to pa je usmerjeno k temu, da bi prejeti zakrament ne samo razumeli, ampak iz njega tudi črpali za življenje v vedno novih okoliščinah. Zato se je pomembno ozreti v zgodovino, da se seznanimo s prehojeno potjo in tako pogumno zakorakamo v še neznano prihodnost. Poleg bibličnih in patrističnih temeljev bomo s pogledom vsaj ošvrknili koncilski dogajanja v zvezi s krstom, potem pa ob razbiranju znamenj našega časa iskali čim ustreznejše odgovore na vprašanja in izzive, ki jih zastavlja današnji in jutrišnji svet.

1 Uvod

Nič ne more nadomestiti prvega vtisa, ki ga dobimo, ko vstopimo v neki nov prostor, zato je prag vedno tako pomemben in zaznamovan z neko naravno svetostjo. Kako pomembno je torej prvi korak – v življenje, v skupno življenje, v življenje odraslosti, v novo hišo – zaznamovati z nečim prav posebnim. In to velja enako, če ne še bolj, za vstop v novo življenje s Kristusom, v skupno življenje krščanskega občestva, v novo hišo cerkvenega občestva. In tu stoji krst. Obred. Tako preprost, da je v nevarnosti, da se ga zbanalizira in povsem razvrednoti, da se ga ritualizira in profanira, skratka izprazni. In potem je res samo še korak do točke, ko se ga preprosto odpravi kot nepotrebnega.

Če pa že razumemo njegovo pomembnost in ga hočemo ohraniti, se moramo nujno zazreti v njegove korenine, v njegovo zgodovino, ko se je že moral srečevati z ogroženostjo, a je uspel vsakič preživeti. Slednjič želimo s pomočjo tega pogleda kot nezamenljivega orodja uvideti, kaj krst pomeni danes; kako daleč smo že prišli pri njegovem doumevanju, potem pa zastaviti njegovo prakso in refleksijo o njem tako, da bodo lahko tisti, ki prihajajo za nami, prejeli od nas dediščino našega razumevanja in na njej dodelali še svoj korak v svojem času, ki prihaja, dokler se čas ne bo prevesil v večnost, za katero krst pravzaprav sploh obstaja.

2 Svetopisemska in patristična pričevanja o krstu z liturgičnimi in družbenimi vidiki

2.1 Zunaj- in predsvetopisemska pričevanja

Že v živalskem svetu opazamo nagonsko skrb za telesno čistost, in to ne le pri višjih vretenčarjih, kot so npr. mačke, pri katerih vidimo, da precej časa porabijo za svojo higieno, ampak celo pri žuželkah, ki si brišejo krila, iz skupnih prostorov odnašajo odpadke, uporabljajo naravno dezinfekcijo in podobno. Tudi človek ima v svojem očlovečenju poleg drugih vidnejših elementov prvino umivanja. In ko z zunanjimi telesnimi dejanji izraža svoje notranje in presežnostno dogajanje, dobi umivanje pomembno mesto. To religiološko razberemo iz dejstva, da večina religij – če ne kar vse – pozna obredno

očiščevanje. Če le morejo, hindujci začenjajo dan z obrednim kopanjem v Gangesu (Reinhard 2004, 127); islam pozna sklop zelo natančnih opravil za obredno očiščevanje, zlasti pred molitvijo, čemur so namenjeni vodnjaki pred džamijami (Bahammam 2016); judje, še posebej eseni, so spoštovali stroga pravila o očiščevanju in imeli posebne kopeli v ta namen (*mikveh*) (Grossman 2016). Obredna kopel je zaznamovala tudi vstop spreobrnjenca v judovstvo. In obredno potapljanje v Jordan si je kot preroško znamenje izbral mesijanski puščavski prerok Janez, ki je zato dobil priimek Krstnik.

2.2 Janezov krst

Janezov krst nam je najbolj znan seveda iz Nove zaveze (Mr 1,4 in vzp.), a ga omenja tudi judovski zgodovinar Jožef Flavij (*Antiquitates* 18,5,2). Sam grški novozavezni izraz – glagol *baptizo* in samostalniki dejanja *baptismos* ter osebe *baptistes* – prihaja iz vsakdanje govorice in pomeni preprosto potapljanje oziroma namakanje v vodo. V tem pomenu ga srečamo tudi v *Septuaginti*, kjer se je v Jordan potopil Naaman (2 Kr 5,14), Judita se je po vsaki noči s Holofernom okopala v vodnem izviru, kamor je šla molit (Jdt 12,7), pri Sirahu je mišljeno obredno umivanje po dotiku mrliča (Sir 34,25), Izaija pa uporablja glagol v prenesenem pomenu potopljenosti v krivičnost (Iz 21,4, samo po LXX). Izvirno krst torej nima nujno religioznega pomena, vendar ga pridobi z Janezovo prakso. Zanj je bilo potapljanje v vodo nekakšno prazakramentalno znamenje, ki pomeni nov začetek, ko na zunaj pokaže notranjo odločitev za spreobrnjenje. To sledi priznanju grehov, ki naj jih kesanje očisti, kakor voda očisti telo.

K temu krstu je pristopil tudi Jezus ob Janezovem upiranju; zanj je pomenil poleg trinitarične epifanije še začetek javnega delovanja (Mr 1,9 in vzp.).

2.3 Jezusovo krščevanje

Jezus sam ni krščeval, temveč je že v času oznanjevanja poslal krščevat svoje učence (Jn 4,2), in to vzporedno z Janezom. Videti je bilo, da je takoj uspešnejši od njega (Jn 3,26) in da Janez to razume v logiki svojega manjšanja pred njim (Jn 1,27). O tem krstu govori le evangelist Janez samo na tem mestu in navedek ostaja dokaj zagoneten. Verjetno gre za krst s podobno vsebino, kakor je bil Janezov, torej bi pomenil

odpoved grešni preteklosti in odločitev za spremenitev življenja ter nekakšen vstop med Jezusove učence. Od Krstnika obljubljeni Jezusov večji in močnejši krst lahko vidimo šele v binkoštnem dogajanju (Apd 2,1–4).

2.4 Povstajensko Jezusovo naročilo apostolom

Zadnje naročilo, ki ga v Matejevem zapisu Jezus da svojim učencem pred vnebohodom, zapoveduje krščevanje vseh narodov (Mt 28,19). Pri Marku je to povezano še z obljubo o rešitvi (Mr 16,16), Luka in Janez pa tega naročila ne podajata. Izpolnjevanje naročila neposredno sledi binkoštnemu izlitju Svetega Duha na apostole, ki prvi dan krstijo tri tisoč ljudi (Apd 2,41).

Apostolska dela so potem zgodovina prvega krščevanja. Poleg navedb o množičnih krstih nam Luka prinaša tudi posamezne zgodbe vidnih posameznikov, ki so bili krščeni: diakon Filip krsti najprej čarodeja Simona (Apd 8,13), potem še dvorjana etiopske kraljice (Apd 8,38). Ananija v Damasku krsti Pavla (Apd 9,18). Peter naroči, naj krstijo Kornelija in njegovo družino, čeprav so že prejeli Svetega Duha (Apd 10,48). Pavel je v Tiatiri krstil trgovko Lidijo (Apd 16,15), potem še ječarja in njegovo družino (Apd 18,33). V Korintu je najprej krstil načelnika shodnice Krispa (Apd 18,8), potem množico, ki je sledila njegovemu zgledu.

2.5 Pavlova teologija krsta

Pavel o krstu spregovori Rimljanom, Galačanom, Efežanom in Kološanom, najobširneje pa Korinčanom.

V Pismu Rimljanom tesno poveže krst s Kristusovo smrtjo, saj biti krščen pomeni biti krščen v Kristusovo smrt; s te točke se odpira pot v vstajenje in novo življenje (Rim 6,3–4). Samo dve vrstici govorita o krstu, a sta temeljni za razumevanje in razširitev njegovega pojmovanja. Potopitev namreč ni le podoba očiščenja, ampak tudi podoba utopitve, torej smrti, od koder prihaja novo življenje.

Korinčanom razlaga, da krst ni njegov, v njegovo ime, temveč v Jezusovo, da je sam krstil le maloštevilne (1 Kor 1,14–16); da krst pomeni vključitev v eno telo, in sicer Kristusovo skrivnostno telo (1

Kor 12,13). Zagonetna ostaja Pavlova omemba krščevanja za mrtve v Prvem pismu Korinčanom (1 Kor 15,29), na katere svojski in samovoljni razlagi sloni teologija mormonov in njihova praksa krščevanja za pokojne (Wilson 1992, 95–96).

Galačanom, ki so imeli težave z vračanjem v judovstvo, je Pavel glede krsta podal podobo obleke: krščeni se obleče v Kristusa (Gal 3,27). Efežanom poudarja trojno enost – Gospoda, vere in krsta –, torej ni mogoče imeti več krstov, kakor ne obstaja več Gospodov in več ver (Ef 4,5). Kološanom ponavlja močno vsebino, ki jo je že posredoval Rimljanom, namreč o krstu kot pogrebu in vstajenju s Kristusom (Kol 2,12). Temu dodajmo še omembo krsta v Prvem Petrovem pismu, kjer je poudarek na očiščevanju vesti in prošnji za dobro vest (1 Pt 3,21). In s tem praktično zaključujemo temo krsta v Svetem pismu.

2.6 Prva Cerkev

Prva Cerkev je z vso gorečnostjo vzela to znamenje vstopa v novo življenje in preloma s starim. Če je za prvokrščene na prve binkošti zadostovala ena Petrova pridiga, če je bil za etiopskega evnuha dovolj en pogovor z diakonom Filipom in mimotekoča voda, pa je Cerkev hitro postavila višje zahteve. Ni na trhlih nogah domneva, da je bilo verjetno najstarejše krščansko nesvetopisemsko besedilo, namreč *Nauk dvanajstih apostolov* ali na kratko *Didache*, gradivo za pripravnike na prejem zakramenta krsta, ki so se ga morali naučiti na pamet.

Kar zadeva krst, krščuj takole: Ko ste poklicali v spomin vse te nauke, krstite v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha v živi vodi. Če nimaš žive vode, krsti v kaki drugi vodi; če ni mrzle, pa v topli. Če nimaš ne te ne one (toliko, da bi krščenca potopil), izlij vodo na glavo trikrat v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Pred krstom naj se krstitelj in krščenec postiti, pa tudi drugi naj se, če morejo. Odredi, naj se krščenec posti en dan ali dva (pred krstom) (II).

Iz tega, stoletja založenega besedila torej izvemo, da se je krst podeljeval že ob koncu prvega stoletja z istim obrazcem kot danes; da sta se morala tako krščenec kot krstitelj postiti pred prejemom oziroma podelitvijo zakramenta; da je za obred imela prednost živa, to

je tekoča voda; če ni bilo te, je ustrezala tudi stoječa in topla v domačih termah.

Krst je bil poleg evharistije, ki je tudi nakazana v tem spisu, temeljni obred, po katerem je nekdo stopil med kristjane in potem lahko pristopal k evharistiji. Da je bila to nepojmljiva prelomnica, dokazujejo značilnosti oziroma zahteve krščanskega življenja, ki jih je moral kandidat pred krstom spoznati, obvladati in jih sprejeti.

Ne ubijaj, ne prešuštuj, ne zapeljuj dečkov, ne nečistuj, ne kradi, ne čaraj, ne zastrupljaj; ne uničuj otroka v materinem telesu in rojenega ne mori, ne želi blaga svojega bližnjega. Ne prisegaj po krivem, ne pričaj lažno, ne obrekuj, ne spominjaj se prizadetih krivic. Ne bodi dvoličen, ne v mislih, ne v besedi, smrtna past je namreč dvoličnost v besedi. Tvoja beseda ne bodi lažniva, niti prazna, marveč prežeta z iskrenostjo in resnobo. Ne bodi lakomen, niti skop, niti hinavski, niti škodoželjen, niti ošaben. Ne delaj hudobnih naklepov zoper svojega bližnjega. Ne sovraži nobenega človeka, marveč ene grajaj, za druge moli, še druge pa ljubi bolj kakor svoje lastno življenje (I).

Apostolsko izročilo, ki približno stoletje po *Didahe* še podrobneje obravnava zakrament krsta, nam pove, da se v primeru »družinskega« sprejema vere tudi krst podeli vsej družini, vključno z otroki, in da zanje, če tega ne zmorejo sami, izpovedo vero njihovi starši. Tako kot v *Didahe* je delivec zakramenta in voditelj obreda škof, le da so tu vključeni kot njegovi pomočniki še prezbiterji in diakoni. Obred sam je že zelo dodelan tudi v podrobnostih. Šele to dejanje omogoči novokrščenim, da se pridružijo občestvu pri molitvi in evharistiji, česar prej nikakor niso smeli.

Ko prezbiter pristopi k vsakemu od teh, ki naj bi prejeli krst, naj jih nauči, da se bodo odpovedali z besedami: »Odpovem se tebi, Satan, vsem tvojim služabnikom in vsem tvojim delom.« Potem ko je to izrekel, naj vsakega mazili z oljem eksorcizma in reče: »Naj vsak hudi duh odstopi od tebe.« Potem, po vsem tem, škof izroči vsakega od teh golih prezbiterju, ki stoji v vodi. Ti naj stojijo v vodi goli. Tudi diakon se bo z njimi spustil v vodo. Ko se vsak od teh, ki naj bi bili krščeni, spusti v vodo, mu tisti, ki krščuje,

položi roko na glavo in ga vpraša: »Veruješ v Boga Očeta vsemogočnega?« In tisti, ki naj bi bil krščen, odgovori: »Verujem.« Potem naj vsakega od njih enkrat krsti/potopi, držeč roko na njegovi glavi. Potem naj ga vpraša: »Ali veruješ v Jezusa Kristusa, Sina Božjega, ki se je rodil od Svetega Duha in Device Marije, ki je bil križan pod Poncijem Pilatom, je umrl, tretji dan živ vstal od mrtvih in šel v nebesa in sedel na Očetovo desnico, ki bo prišel sodit žive in mrtve?« In ko vsak odgovori: »Verujem,« ga krsti/potopi drugič. Potem naj vpraša: »Veruješ v Svetega Duha, v sveto Cerkev in vstajenje mesa?« Potem vsak, ki je krščen, odgovori: »Verujem.« In tako naj ga krsti/potopi še tretjič (21).

Hipolitu pripisano *Apostolsko izročilo* navaja tudi spraševanje o poklicih zainteresiranih za vstop v pripravo na krst. Vrsta poklicev je bila namreč izločenih; kandidat jih je moral zamenjati, če je hotel vstopiti v katehumenat. Tako magu niso dovolili niti priti na spraševanje, vse vrste prostitutk so odslovili, poklic so morali zamenjati kiparji, slikarji, gledališki igralci, poganski duhovniki, lastniki javnih hiš, gladiatorji in njihovo trenerji, dirkači na konjskih dirkah; tolerirali so samo učitelje otrok, a le, če niso znali opravljati drugih poklicev (16).

2.7 V zlati dobi očetov

Ko je z milanskim ediktom cesarja Konstantina Cerkev leta 313 dobila svobodo javnega delovanja in je število kristjanov močno naraščalo, je tudi krst prejelo vedno več ljudi, ki jih je bilo treba na to pripravljati, vendar odločitev za krst ni več pomenila obenem tudi možnosti preganjanja in mučeništva. Odprla se je možnost globlje teološke refleksije o samem pomenu zakramenta. Zaradi ugodnejših razmer se je lahko ohranilo več gradiva iz tega obdobja. Tako imamo na voljo znamenite *Kateheze Cirila Jeruzalemskega* (ok. 313–386), in sicer tako sklop predkrstnih kot tudi pokrstnih ali mistagoških katehez. Gre za teološki opis krsta in njegove vsebine:

Privedli so vas k svetemu krstnemu studencu, kakor so odnesli Kristusa od križa h grobu, ki je bil tam blizu. Vsakega od vas so vprašali, ali veruje v ime Očeta in Sina in Svetega Duha. Izpovedali ste zveličavno vero, nato so vas trikrat potopili v

vodo in prav tolikokrat ste prišli iz vode. S tem obredom ste izrazili v podobi in znamenju, da je bil Kristus tri dni v grobu.

Naš Zveličar je ostal tri dni in tri noči pod zemljo. Ko ste prvič prišli iz vode, ste upodobili prvi dan, ki ga je Kristus prebil v zemlji, in ko ste se potopili, ste upodobili prvo noč. Ponoči se namreč nič ne vidi, podnevi pa je vse razsvetljeno. Tako vas je, ko ste se potopili, obdala noč in niste nič videli; a ko ste prišli iz vode, je zasijal okrog vas svetel dan. V istem trenutku ste umrli in se rodili. Ista zveličavska voda vam je bila grob in mati.

Nihče naj ne misli, da krst obstaja samo v odpuščanju grehov in v milosti posinovljenja kakor Janezov krst, ki je zgolj odpuščal grehe. Mi dobro vemo, da je naš krst, poleg tega da izbriše grehe in podeli milost Svetega Duha, tudi podoba in znamenje Kristusovega trpljenja. Zato je že Pavel klical: »Ali mar ne veste, da smo bili vsi, ki smo bili krščeni v Kristusa Jezusa, krščeni v njegovo smrt? S krstom smo bili torej skupaj z njim pokopani v smrt« (20, 4–6; druga mistagoška).

Pri Cirilu opazamo pomemben premik in dodatek poudarka, ki izhaja iz pavlinske teologije o krstu, namreč priličenje Kristusovi smrti in vstajenju. Krst s svojo vodo ni samo podoba umivanja, ampak je potopitev in dvig iz vode tudi podoba pogreba in vstajenja. Generacijo za njim Ambrozij Milanski v delu *O svetih skrivnostih* še poglobi to temo. Pred krstom katehumenom namreč sploh niso povedali, kaj pomeni sam krst, saj tega še ne bi mogli razumeti, ker niso bili obdarjeni s Svetim Duhom. Šele po prejemu te milosti so lahko doumeli, zato so bile tako pomembne pokrstne, mistagoške kateheze, ki so jih končno uvedle v samo skrivnost:

Vsak dan v postu smo katehumenom govorili o npravnem življenju, potem pa smo brali iz življenja očajnikov ali zapovedi iz knjige Pregovorov. Tako poučeni naj bi znali živeti po zgledu prednikov in spolnjevati Božja naročila; po krstu prenovljeni bi se tako navadili takšnega načina življenja, kakršen se spodobi za tiste, ki so bili umiti v krstni vodi.

Zdaj je čas, da vam spregovorim o svetih skrivnostih in vam razložim smisel zakramentov. Če bi vam to razlagal že pred

krstom, ko še niste bili uvedeni, bi o meni sodili, da sem zagrešil prej izdajo, kot pa razkril izročilo. Razlog je tudi v tem, da vas je luč svetih skrivnosti lahko nič sluteče bolje razsvetlila, kakor če bi o tem že prej kaj slišali (1–7).

Krst je v starem veku prav zaradi tega dobil še pomožno ime »razsvetljenje« (illuminatio, photismos), saj je šele v moči tega zakramenta krščenec lahko vstopil v razumevanje skrivnosti vere. To ponazarja tudi krstna sveča, ki je del sodobnega obreda krščevanja. Ambrozij v istem delu v nadaljevanju razloži pomen belega oblačila, ki so si ga nadeli novokrščenci in ga nosili ves teden, da so vsem pokazali, kaj se je spremenilo v njihovem življenju.

Nato si prejel belo obleko kot znak, da si slekel haljo pregreh, oblekel pa čisto oblačilo nedolžnosti, o čemer pravi prerok: »Pokropi me z hizopom, da bom očiščen, operi me, da bom bolj bel kot sneg.« Kdor je krščen, je očiščen glede na postavo in na evangelij: glede na postavo, ker je z vejico hizopa Mojzes kropil jagnjetovo kri, glede na evangelij, ker je imel Kristus oblačila bela kot sneg, ko je razodel slavo svojega vstajenja, kakor je v evangeliju. Bolj kot sneg postane bel tisti, ki so mu odpuščeni grehi. Zato Gospod tudi po Izaiju pravi: »Če so vaši grehi rdeči kot škrlat, jih bom pobelil, da bodo kakor sneg.«

Cerkev, ki ima taka oblačila, kakor jih je prejela v kopeli prerojenja, pravi v Visoki pesmi: »Črna sem, a lepa, hčere jeruzalemske.« Črna zaradi krhkosti človeške narave, lepa zaradi milosti; črna, ker sem sestavljena iz grešnikov, lepa zaradi skrivnosti vere (34–35).

Krst je pomenil za novokrščenega v dobi pred letom 313 vstop na minsko polje in pogosto izstop iz družine in družbe. Šlo je za resnično tveganje in obenem za vključitev v novo družbeno resničnost, krščansko občestvo, ki je imelo na neki način močnejše vezi kot družina. Tam je dobil vso potrebno oporo za življenje in pričevanje. Stanje se je precej spremenilo po letu 313, ko je družba postajala vedno bolj krščanska in je biti kristjan postajalo vedno bolj zaželeno.

Kot paradigmatična figura v prehodnem obdobju se nam zarisuje Martin, ki je iz panonske Savarije prišel do galskega Toursa. Ta Martin

iz poganske vojaške družine, ki ga je poimenovala po bogu Marsu, je po vojaški karieri došel do Kristusa v revežu in dobil od njega pohvalo, da je še kot katehumen že oblekel Kristusa. Tu lahko zaslutimo besedno protislovje: Martin je dal pol plašča revežu in s tem oblekel Kristusa, »obleči Kristusa« pa je pri Pavlu sinonim za krst, čeprav je v tem primeru Kristus tisti, ki si ga mi nadenemo. Ta Martin ni mogel nadaljevati vojaške kariere; zaradi »ugovora vesti« je bil pripravljen celo izpostaviti svoje življenje. Slednjič mu je z vztrajnostjo uspelo krstiti vsaj mater, potem je kot škof s svojo meniško radikalnostjo močno zamajal v marsičem že zaspano imperialno Cerkev. Podeželje je bilo namreč še v veliki meri nepokristjanjeno in zagon, kakršnega je imel ta veteran, je bil potreben za premike na tem področju (Sulpicij Sever 2017). Značilen je dogodek, ki ga popiše njegov življenjepisec Sulpicij Sever, ko je Martin celo obudil od mrtvih nekega katehumena, da bi mu lahko podelil krst. Potem je ta človek živel še vrsto let (*Vita Martini* 7).

2.8 Krst otrok

Čeprav je Tertulijan v Afriki okrog leta 200 še nasprotoval krstu otrok, Hipolitovo *Apokaliptiko* nekaj desetletij zatem že omenja tudi to prakso, a le v sklopu krsta celotne družine. Dejansko opazamo, da še v 4. stoletju mladeniči prejemajo krst v zgodnji odrasli dobi. Prelom s to prakso in krst otrok verjetno dolgujemo teologiji krsta, ki jo je v polemiki s pelagijanci izdelal Avguštín, škof v severnoafriškem Hiponu v prvih desetletjih 5. stoletja.

Ker je Kristus odrešenik vseh in se nihče ne more rešiti brez njega, mora obstajati nekakšen madež tudi na majhnih otrocih, ki še niso sposobni osebne odločitve. Tako je Avguštín razvil že obstoječi pojem izvirnega greha, Adamove dediščine, ki jo izmije krstna voda. To izmitje je torej dobrina, s katero pri otrocih ne bi smeli odlašati. Česar ni bil deležen sam v otroštvu – čeprav so ga med boleznijo že skoraj krstili –, je torej privoščil drugim.

3 Pokristjanjevanje novih evropskih narodov

Prvi od novih evropskih narodov, ki so prišli v stik s krščanstvom, so bili Germani. Njihov koncept religije se je precej razlikoval od rimskega in judovsko-krščanskega. Načelo, po katerem so se ravnali, je bila prepustitev odločitve vladarju. On odloča o veri podložnikov. Če se torej spreobrne vladar, z njim avtomatično prevzame novo vero tudi vse njegovo ljudstvo. Tako je bilo pokristjanjenje germanskih plemen relativno enostavno. Potekalo je z vrha družbene lestvice proti dnu. Misijonarji so najprej pridobili vladajoči sloj, ki je potem enostavno naložil novo vero podložnikom (Padberg 1998, 29). V veliki meri je šlo to preko enega kanala, škofa Wulfila (ok. 311–383), ki je bil sin grških krščanskih ujetnikov med Goti, vzgajan kot Got, ki je širil novo vero med Goti, in sicer v arijanski verziji. Pokristjanjevanje Germanov je bilo torej stvar množičnih krstov.

Slovani so bili za krščanstvo trši oreh od Germanov. Po eni strani imamo precej razlik med posameznimi plemeni in narodi, v glavnem pa ni zadoščalo zgolj pokristjanjenje oblastnih struktur, ampak je bila nujna tudi dejavnost na najnižji ravni. Pri nas sta to zastavila slednjič še solunska brata Ciril in Metod, tako da ima slovensko krščanstvo vsaj štiri vire za svoj nastanek: latinske staroselce, irske misijonarje preko Salzburga, italške misijonarje preko Ogleja in slednjič vzhodnjaka Cirila in Metoda. Ta bogata dediščina nas nezavedno zaznamuje še dandanes (Špelič 2008, 116).

4 Misijonska dejavnost krščevanja po drugih celinah

Srednji vek se je potem soočil z novonastalim verstvom, islamom, kamor so krščanski misijonarji sicer skušali prodreti, a so večinoma zaključevali projekte z mučeništvom.

Samo bežno se ozrimo še na poskuse prodiranja krščanstva na Kitajsko. Ob znanem Benečanu Marku Polu so tja potovali tudi krščanski misijonarji, ki so sicer imeli nekaj malega uspehov, a so zaradi izrednih razdalj slej ko prej obnemogli. Tako je bil eden od prvih, ki so pokristjanjevali največje cesarstvo, naš bližnji sosed in verjetno tudi slovanski rojak Odorik iz Furlanije, manjši brat sv. Frančiška (Kolar 2010).

Ko je misijonska dejavnost po odkritju novega sveta in poti okoli celin začela prodirati na novoodkrita področja, je tudi misijonarski polet dobil nova krila. To lahko zaznamo zlasti v pismih, ki jih je pisal Frančišek Ksaverij, veliki misijonar na Daljnem vzhodu.

V teh krajih mnogi samo zato ne postanejo kristjani, ker ni nikogar, ki bi jih pokristjanil. Meni pa pride pogostokrat na misel, da bi obšel akademije po Evropi, zlasti pariško, in bi kakor iz uma vsevprek klical in tiste, ki imajo več znanja kot ljubezni, takole nagovoril: »Oj, kako neznansko število duš je po vaši krivdi izključenih iz nebes in pahnjenih v pekel!« (iz pisma Ignaciju Loyolskemu).

Tudi naš svetniški kandidat Friderik Irenej Baraga se je lahko pohvalil, da je z lastno roko krstil več kot 25.000 poganov (Benkovič 1897, 408). Na krpljah je prehodil na desetine kilometrov, da bi krstil enega otroka. Ko ga Alojz Rebula predstavi, omenja: »Edini teološki problem, ki ga v svojem dnevniku omeni, je znana *crux theologorum* – usoda nekrščenih otrok, kar je razumljivo glede na njegovo vzneseno gledanje na zakrament krsta. »Glede otrok, ki umrejo brez krsta, rečem: *Quo non eant, scio; quo eant, nescio*. Da ne gredo v nebesa, to vem, to je gotovo. Kam pa dejansko gredo, tega ne ve nihče. Mnenja cerkvenih očetov in teologov se v tej točki zelo razhajajo« (Rebula 1998, 261).

5 Katehumenat po II. vatikanskem koncilu, neokatehumenat in teološki atelje Centra Aletti

Nov pogled na krst je prinesla prenova teologije pred II. vatikanskim koncilom in celovita prenova Cerkve, ki mu je sledila. Tako je koncil predvidel tudi ponovno vzpostavitev katehumenata, priprave na prejem zakramentov uvajanja. V glavnih potezah sledi vzorcem iz antične Cerkve, vendar ustreza sodobnim razmeram.

Ob katehumenatu se je v prvih letih po koncilu pojavila še duhovna pot neokatehumenata, ki model, kakršnega ponuja katehumenat, aplicira na sicer že krščene osebe, ki želijo poglobiti vero in prehoditi pripravo po samem prejemu zakramenta. Tako so izdelali vrsto katehez in ključnih dejanj, tako imenovanih prehodov, kjer posamezne skupnosti kot živa občestva skupno poglobljajo razumevanje Svetega pisma, veroizpovedi, molitve, evharistije in zlasti krstne milosti. Zadnjo etapo

naj bi sleherna taka skupnost opravila v Galileji, na obali Genezareškega jezera.

Posebej močan trenutek na tej poti je »vrnitev veroizpovedi« (*redditio symboli*), ki nekako na novo odigrava antični vzorec. Tedaj so se namreč morali katehumeni naučiti veroizpoved, ki jim jo je izročil njihov učitelj, na pamet, da so jo »vrnili« pred celotnim občestvom tik pred prejemom krsta. Ostanek tega je odpoved hudemu duhu in izpoved trikratnega »Verujem« pri današnjem obredu. Neokatehumeni na neki točki poti »prejmejo« veroizpoved, to je, spremljajo kateheze z razlago veroizpovedi. Potem pred zbranimi več skupnostmi v cerkvi javno izpovedo svojo pot vere in ob oltarnem križu, ki se ga trdno držijo, zmoliijo nicejsko-carigrajsko veroizpoved. Ta obred je daleč od gole formalnosti ali površnosti in je resnično pretresljiv tudi za tiste, ki so samo navzoči.

Nikakor ne smemo zaobiti še enega mesta, kjer se je krst s svojimi teološkimi implikacijami močno zasidral. To je teološki atelje Centra Aletti, kjer ne ustvarjajo samo mozaikov za ves svet, ampak tudi živijo v nenehnem teološkem okolju in s teološkim razmislekom. Prav tej šoli dolgujemo ponovno prebujenje pavlinske teologije krsta, ki sledi patrističnim modelom. Podobno, kakor je Ambrozij v svojem času moral poudarjati, kaj vse stori krst v življenju krščenega, tudi teologi te šole ponavljajo za njim, da je krst stvar novega življenja v Kristusu, saj smo s Kristusom odmrli staremu človeku, ki je zazrt sam vase in se hoče rešiti sam, medtem ko se novi človek obrača h Kristusu. Od njega prav po krstu prejema moč za novo življenje v poglobljenem odnosu z Bogom in ljudmi, kar gradi občestvo Cerkve (Campatelli 2007).

6 Implikacije v pastoralni in katehezi

Kaj lahko ta prelet zgodovine sproži v naši današnji pastoralni in katehezi? Gotovo se nam zastavlja več vprašanj, kot se ponuja odgovorov. Eno od bolečih vprašanj, ki se je v prejšnjih letih še zaostriilo, je odpoved krstu, povezana z zahtevo po izbrisu iz Katoliške Cerkve. To se je pojavljalo tudi v preteklih časih in sem ter tja se je v krstni knjigi dalo opaziti kakšen primer izstopa. Zaradi splošnega proticerkvenega ozračja se je v zadnjem desetletju ta praksa močno zgostila. Pastoralne službe po škofijah imajo podatke, saj so slovenske

škofije ta postopek, ki je bil nekoč voden na župnijski ravni, centralizirale in podaljšale, verjetno z namenom odvrniti prosilca od celotnega postopka, ki je v veliki meri ireverzibilen. Z žalostjo lahko opazamo, da nekateri ob odpadu od vere do nje razvijejo celo sovražen ali žaljiv odnos. Tako sem zasledil, da so opravljali porogljiv obred »razkrsta« s sušilcem za lase. Torej si lahko zastavimo najprej vprašanje po vzrokih za odpad, potem pa tudi glede načinov, kako na ustrezen način pristopiti, tudi katehetsko, k ljudem, ki pridejo z zahtevo po izbrisu iz krstne knjige. Čeprav to niso »naši« verniki, so potrebni naše pozornosti in naklonjenosti, saj je lahko ravno odnos cerkvenega človeka tista zadnja bilka, ki jih lahko ohrani vsaj na daljnem obrobju cerkvenega občestva in vsaj v potencialnem stiku z Bogom.

Bolj pozitivno vprašanje, ki ga naslavljam na katehezo in vse, ki delujemo v njej, je, kako ozavestiti dogodek, ki se je za večino od nas zgodil v ranem otroštvu, in kako mu dati moč in veljavo v vsakdanjem življenju. Menim, da je treba predvsem okrepiti spominjanje (*commemoratio*), ki je eden temeljnih pojmov bibličnega verovanja. Spomin ohranjamo z obletnim praznovanjem, torej je treba, kakor nam naroča papež Frančišek, poiskati datum krsta in ga začeti obeleževati.

Dogodki, s katerimi lahko zaznamujemo svoj krstni dan, so seveda molitev, maša, morda celo obisk krstilnice, kjer smo prejeli ta zakrament. Poiščemo svojo krstno svečo in belo krstno oblačilo. Spomnimo se tudi oseb, ki so pri tem sodelovale, staršev, botrov, duhovnika ... Morda si pri tem lahko pomagamo z molitvijo, ki je objavljena v letošnji marčni številki *Magnificata* v rubriki »Družinski blagoslovi«.

Naslednje vprašanje, ki tudi ni lahko, nas povede od praznika v vsakdanjost. Kako dati krstu vlogo med rednimi opravili slehernega dne? Poizkusimo razmisliti: če je krst na eni strani smrt, odmiranje staremu človeku (zazrtemu vase), potem pomeni, da se prav v moči krsta lahko borim proti vsemu, kar v mojem življenju zahteva moja sebičnost in nepokorščina Bogu. Skušnjava, ki me oblega, zoperstavim argument svojega krsta. V boju zoper te vzgibe postavim za protiargument krstno milost, zavest, da nisem sam, ampak da je z

menoj moj krstni zavetnik, ki si je že izbral zmago; da so z menoj tisti, ki izpovedujejo isto vero in se prav tako borijo kot jaz. In ker je krst po drugi strani vstajenje v novo življenje, življenje odrešenih v občestvu svetih, se tega življenja zavedam že zdaj in upam v njegovo polnost v večnosti. To pomeni, da v sebi gojim vero v večno življenje, ki ni več tako samoumevna, kot je bila nekoč.

Slednjič svojemu krstu dam tudi zunanji izraz, ko se lahko tudi večkrat na dan diskretno, a zavestno pokrižam, morda celo z blagoslovljeno vodo, ki me spominja na krstno vodo. Zakrament krsta je resnično neponovljiv, saj daje en in neizbrisen pečat, ponavljati pa smemo spomin nanj, da ohranjamo njegovo učinkovitost. Lepo je, če duhovnik občasno uporabi obred blagoslova vode in kropljenja v spomin krsta ob začetku nedeljske maše, morda za to kar določi eno izmed nedelj v mesecu. Katehet lahko ob začetku ali koncu katehetske ure z dvema stavkoma uvede znamenje križa, potem pa, glede na število katehizirancev, vsakemu posebej ponudi skodelico z blagoslovljeno vodo, da se z njo pokriža.

Statistika Cerkve v Sloveniji nam kaže, da v zadnjih letih močno narašča število katehumenov, ki že presega pet odstotkov vseh krstov. Tudi to je nova resničnost, s katero se moramo soočiti. Zato moramo modro organizirati katehumenat po posameznih področjih in tudi za posamezne starostne skupine; modro je uvesti »katehumenski dodatek« k redni katehezi za osnovnošolske katehumene; dodatek, ki ne bo pretirano obremenilen, obenem pa bo malim katehumenom posredoval pomembnost zakramenta, ki jih čaka. Izziv torej za kateheta/katehistinjo in za Slovenski katehetski urad.

Za sklep in prehod v delo po skupinah vas povabim h kratkemu bogoslužju spomina na krst.

Reference

Bahammam, Fahd Salem. 2016. *Molitev muslimana: Podrobna razlaga pravil in ciljev očiščenja ter molitve v islamu*.

[Http://newmuslimguide.com/sl/your-purification/1591](http://newmuslimguide.com/sl/your-purification/1591) (pridobljeno 16.1.2019).

Benkovič, Josip. 1897. Friderik Irenej Baraga. *Dom in svet* 10 (12, 1897): 367–370.

Compatelli, Maria. 2007. *Il battesimo*. Roma: Lipa.

Grossman, Susan. 2016. *Mikveh and the sanctity of being created human*.

[Https://web.archive.org/web/20080407061730/http://www.rabbinicalassembly.org/docs/Grossman-Niddah.pdf](https://web.archive.org/web/20080407061730/http://www.rabbinicalassembly.org/docs/Grossman-Niddah.pdf) (pridobljeno 16. 1. 2019).

Kolar, Bogdan. 2010. *Mirabilia Mundi: Potopis brata Odorika iz Furlanije, člana Reda manjših bratov*. Ljubljana: Teološka fakulteta.

Padberg, Lutz E. von. 1998. *Die Christianisierung Europas im Mittelalter*, Berlin: Reclam.

Rebula, Alojz. 1998. Irenej Friderik Baraga kot človek. *Etnolog* 8 (1998): 251–265.

Rinehart, Robin. 2004. *Contemporary Hinduism: Ritual, Culture, and Practice*. Oxford: ABC-CLIO.

Sulpicij Sever. 2017. *Martinovo berilo = (Martinellus): Življenje svetega Martina, Pisma o Martinu in Dialogi*. Celje: Celjska Mohorjeva družba.

Špelič, Miran. 2008. La cristianizzazione degli Sloveni. V: Luciano Vaccaro, ur. *Storia religiosa di Croazia e Slovenia*. 101–120. Milano: Centro ambrosi

Wilson, Jerry. 1992. s. v. »Baptism for the dead« v: *Encyclopedia of Mormonism*. Ludlow, Daniel H., ur. New York: Macmillan: 95–96.

[Https://contentdm.lib.byu.edu/digital/collection/EoM/id/5501](https://contentdm.lib.byu.edu/digital/collection/EoM/id/5501) (pridobljeno 16. 1. 2019).

Mag. Boštjan Hari

KRSTNA MILOST – NEPRECENLJIVI BOŽJI DAR

Katere so »ovire«, da se v življenju vernika ne more »razcveteti«?

Uvod

1 Krstna milost kot dar Božjega otroštva

2 Krstna milost kot prerojenje in prenovljenje

3 Kako uvajati v življenje iz krstne milosti?

3.1 Od farizeja do otroka

3.2 Farizej

3.3 Otrok

4 Ovire za rast krstne milosti

4.1 Nevera

4.2 Ali delamo to, kar je naročil Jezus?

5 Predlogi

6 Vsi vere ne sprejmejo

7 Prava vera

8 Oživitev krstne milosti po molitvi

8.1 Dobra molitev – nastaviti se na »pravo frekvenco«

8.2 Kako moliti, da se krstna milost prebudi, deluje, razvija, raste?

9 Oživitev krstne milosti po zakramentih

10 Oživitev krstne milosti po Svetem pismu

Sklep

Povzetek

Kaj je krstna milost? Katere učinke ima? Kako uvajati v življenje iz krstne milosti? Kako se lahko opremo na krstno milost in živimo iz nje? Ta in še nekatera druga vprašanja so izhodišče našega razmišljanja. Skušali bomo čim globlje prodreti v vsebino in moč krstne milosti, spoznati njene učinke ter pokazati, kje vse se kristjani lahko opremo nanjo, jo oživljamo, ji pomagamo, da v nas raste, se razvija, razcveti. Vsakemu krščenemu je dana po zakramentu krsta, vendar ne more rasti, se razvijati brez sodelovanja krščenca. Spoznavali bomo tudi ovire, ki preprečujejo, da bi se krstna milost razcvetela v našem življenju.

Vsi ljudje smo odrešeni po smrti in vstajenju Jezusa Kristusa, vendar šele s krstom (po redni poti) vstopimo v odrešeno, novo življenje, ki nam ga podarja Oče po Sinu. V vsakdanjem življenju lahko opazimo, da premnogi kristjani ne živimo odrešenega življenja. Naše življenje se ne razlikuje od tistih, ki so brez krstne milosti. Kje se skrivajo razlogi za to? Je razlog samo v naši nezainteresiranosti, da bi poglobili krščansko življenje, ali se morda skriva še drugje? K razmišljanju bomo pristopili z eksistencialnega vidika.

Uvod

Katekizem Katoliške Cerkve (KKC) opisuje sad krsta ali krstno milost kot bogato resničnost, ki vsebuje: odpuščanje izvirnega greha, odpuščanje vseh osebnih grehov, vseh kazni za greh, krščeni postane nova stvar, Božji posinovljeni otrok, deležen božje narave, Kristusov ud, sodedič s Kristusom in tempelj Svetega Duha. Presveta Trojica daje krščencu posvečujočo milost, milost opravičenja, ki krščenega naredi sposobnega, da veruje v Boga, upa vanj in ga ljubi z Božjimi krepostmi (KKC 1262–1266). Dva pglavitna učinka krstne milosti sta očiščenje grehov in novo rojstvo v Svetem Duhu (1262).

Rane izvirnega greha, duhovna okužba ali virus so človekova realna dediščina, s katero se rodi. Po zakramentu krsta so te »rane« sicer očiščene, a brazgotine, posledice ostajajo, in sicer v obliki nagnjenosti k slabemu, sebičnosti, samoljubju, poželenju, napuhu ... Posledice izvirnega greha v človeku ostanejo kljub Božjemu odpuščanju in daru novega življenja. Če je nekdo krščen kot odrasel, je po krstni milosti deležen odpuščanja osebnih grehov in vseh kazni za greh. Vstane k novemu življenju, rodi se znova (Jn 3,5) – deležen je duhovnega prerojenja. Vsak krščenec postane deležen novega, Božjega življenja. V njegovi naravi se, poleg biološkega, nahaja tudi Božje življenje, Božja navzočnost. V njem prebiva Bog sam. Vsi ti sadovi oziroma učinki se na zunaj sicer ne vidijo, a so prisotni v človekovi naravi sami. So kot semena, raztresena v človekovo naravo. Pri krstu se ne zgodi nekaj »magičnega«, nekaj, kar bi človeka po enkratnem Božjem posegu popolnoma preobrazilo, spremenilo, da bi od tedaj dalje dejansko postal v svojem delovanju, mišljenju in vedenju kot Jezus Kristus, kar je cilj krstne milosti. Slednja nas želi preobraziti, da bi dejansko postali »drugi Kristus«. Tega ne more doseči brez sodelovanja krščenega. Jezus sam večkrat omeni, da »bomo postali sinovi nebeškega Očeta oziroma bomo imenovani« (Lk 6,35; Mt 5,9; Mt 5,45; Jn 12,36), če bomo delali, kar nam naroča.

1 Krstna milost kot dar Božjega otroštva

Zakrament krsta je zakrament vere (KKC 1253). Če smo bili krščeni kot mali otroci, je v nas vstopil Sveti Duh s svojimi milostmi, in sicer po veri drugih – staršev, botrov, župnijskega občestva. Sveti Duh veje, kjer hoče, a po redni poti vstopa v človeško naravo, telo le po veri v Jezusa Kristusa in ne mimo tega. Zato se krst imenuje zakrament vere. Še dobro, da se za krst »ne zahteva popolne in zrele vere pri prosilcih, temveč začetni nastavek, ki ga je treba razviti« (1253), sicer bi bilo krščenih bistveno manj, glede na to, da je pri mnogih starših in botrih vera zelo šibka.

Danes je zelo moderno govoriti o tem, da smo vsi ljudje Božji otroci, ne glede na veroizpoved. Zahodnjaki se nahajamo v svetu, ki želi vse povezati, tudi različne poglede na Boga, svet, človeka in življenje. Vse različne poglede želi odpraviti ali omiliti, različne verske nauke združiti in iz njih narediti svetovno religijo, ki bo za vse in v kateri bo dobil vsak tisto, kar si bo zaželel. Ozadje te paradigme je *sanatana dharma* – indijski večni zakon. Mnogi menijo, da obstajajo le različne poti do istega Boga, zanje absolutne resnice ni. Dejstvo je, da je verski relativizem osvojil mnoge kristjane.

Bog, ki ga razodeva Jezus Kristus, resnično obravnava in gleda na vse ljudi kot na svoje otroke, vendar dar Božjega otroštva, dar Duha posinovljenja, dar Božjega življenja pride v človeka le po veri v Jezusa Kristusa (Rim 8,15; Gal 4,5). Še več, sv. Pavel pravi, da je Oče vse ljudi »iz ljubezni vnaprej določil, po svojem blagohotnem sklepu, naj bomo po Jezusu Kristusu njegovi posinovljeni otroci« (Ef 1,4–5). Isti Pavel v Pismu Rimljanom celo pravi, da »če kdo nima Kristusovega Duha, ni njegov« (Rim 8,9). Sv. Janez dodaja, da bodo »prejeli Duha tisti, ki so sprejeli vero v Jezusa Kristusa« (Jn 7,39). Pojem Božji otrok ima v Svetem pismu, posebej v Novi zavezi, poseben pomen, zato je potreben posebne obravnave.

Na podlagi vrstic iz Pisma Efežanom smo lahko videli, da je Očetova volja, Očetov blagohotni sklep, da vse ljudi posinovljuje, a ne po biološkem rojstvu, marveč po Jezusu Kristusu. Vsak, ki sprejme Božjega Sina in veruje vanj (Mr 16,16; Jn 1,12; Jn 7,39 itd.) ter se da krstiti (če je le možno), postane deležen daru Božjega otroštva, Duha posinovljenja. Krst je potrditev te vere in takrat Oče v Sinu posinovljuje krščenca. To je

redna pot in to je Božja volja, saj Jezus zapoveduje svojim apostolom, »naj naredijo vse narode za njegove učence in jih krščujejo v ime Očeta in Sina in Svetega Duha« (Mt 28,19).

Božji otroci, sinovi in hčere Boga Očeta, resnično postanemo šele takrat, ko delujemo kakor Sin, kakor Oče, ko ju posnemamo, in ne »avtomatsko« po krstu. To je dosegljivo vsakomur, ne le krščenim, ampak tudi tistim, ki Jezusa še ne poznajo, če se le dajo voditi Božjemu Duhu, ki neovirano veje povsod.

V nadaljevanju se bomo dotaknili evangeljskih vrstic, ki nam pojasnijo, kdaj dejansko nekdo postane sin (hči) nebeškega Očeta. To se zgodi, ko nekdo:

- ljubi svoje sovražnike in moli za tiste, ki ga preganjajo (Mt 5,44–45). Takrat resnično »postaja sin svojega nebeškega Očeta« (45). Če dela tako, je kakor Oče, ki ne dela razlik med dobrimi in hudobnimi. Njegova ljubezen je enaka do vseh in k takšni drži vabi vsakega: da smo dobri, ljubeči tudi do tistih, ki nas sovražijo; da molimo za tiste, ki so nas kakor koli prizadeli;
- ljubi svoje sovražnike, dela dobro tistim, ki ga sovražijo. Ko blagoslavlja tiste, ki ga preklinjajo (žalijo, ponižujejo, sramotijo ...); ko moli za tiste, ki grdo ravnajo z njim (ko molimo kakor Jezus, da jim »Oče, odpusti, saj ne vedo, kaj delajo« (Lk 23,34)). Ko vsakemu, ki ga prosi, daje, in če mu kdo vzame, kar je njegovega, ne zahteva nazaj. Ko dela drugim tako, kot si želi, da bi oni njemu. Ko dela dobro in posoja, ne da bi za to kaj pričakoval. Tako si nabira »Božje plačilo« in postaja sin Boga Očeta, kajti on je dober tudi do nehvaležnih in hudobnih (Lk 6,27–35);
- dela za mir in bo imenovan Božji sin (Mt 5,9). Vsak, ki si prizadeva za mir (v družbi, odnosih), ki je krotak, miroljuben, mirovnik, mirotvorec, bo dejansko imenovan za Božjega sina;
- veruje v Luč, ki je Jezus Kristus in njegova beseda. Takrat postaja sin luči (Jn 12,36);
- postane kot otrok (Mt 18,3) in se spreobrne. Postati kot otrok pomeni postati nepokvarjen, preprost, nepreračunljiv, ponižen. Pomeni postati kot od pet- do osemletni otrok, ki popolnoma zaupa svojim staršem (če se niso izneverili) in Bogu, ni ohol, prevzeten, napuhnen, ne obsoja, ni samozadosten, ni poln skrbi, ne hlepi po

telesnih užitkih, bogastvu, se ne zanaša na svoje znanje, inteligenco, izkušnje, se zaveda svoje omejenosti in odvisnosti od staršev in Boga itd.;

- sprejme Božje kraljestvo kakor otrok (Mr 10,15). Vsak, ki Jezusa, Kralja nebes in zemlje, Gospoda in Odrešenika sveta, in njegovo besedo sprejme kakor otrok – to pomeni brez zadržkov, brez dvomov, brez skrbi zase, z odprtim, preprostim, nepokvarjenim, zaupnim, ponižnim srcem –, dejansko postane Božji otrok;
- sprejme učlovečeno Besedo (Jezusa) in veruje v njegovo ime (Jn 1,12). Sprejetje in vera v učlovečeno Besedo, v Jezusovo ime, dà verniku moč, zmožnost, da dejansko postane Božji otrok.

2 Krstna milost kot prerojenje in prenovljenje

Učinek krstne milosti je tudi prerojenje in prenovljenje v Svetem Duhu. Po daru krstne milosti umiramo staremu načinu življenja, naravnemu načinu, ki je nagnjen k samoljubju, sebičnosti, egocentričnosti, napuhu, zavisti, jezi ... Za stari način življenja je značilno tudi, da se človek bori za oblast, imetje, poln je življenjskih skrbi, hlepi po telesnih užitkih, nasladah, malikuje, se zanaša nase, zaničuje druge, prezira in se ne meni za svojega Stvarnika ... K staremu načinu življenja sodi tudi tista vrsta ljudi, ki se drži nekih verskih in moralnih predpisov, ob tem pa obsoja druge, ki ne živijo tako. Krščeni po moči krstne milosti umira staremu in vstaja k novemu načinu življenja. To se ne zgodi čez noč. Gre za proces, ki se dogaja v človeški naravi in je v veliki meri odvisen od krščenca samega, od tega, koliko se pusti spreminjati in delovati milosti. Kako dejansko pride do začetka prerojenja, prenovljenja, nam Jezus posredno razodene v dialogu z Nikodemom.

Sv. Janez nam v svojem evangeliju (Jn 3) poroča o srečanju med uglednim farizejem, članom velikega zbora, Nikodemom in Jezusom. Za Nikodema pravi, da je bil prvak med Judi. To pomeni, da je imel posebno mesto med judovskimi verskimi voditelji in učenjaki, užival je ugled in spoštovanje med njimi, bil je mož na pomembnem položaju, izobražen, inteligenten ... Vsekakor je bil dober poznavalec Božje besede, postave, bil je tudi učitelj, poln znanja o Božji besedi in Bogu samem, a ni vedel, kako »lahko vidimo in pridemo v Božje kraljestvo« (Jn 3,3.5). Vsi teologi bi morali večkrat intenzivno premišljevati ta odlomek in besede v njem. Nikodema bi lahko po statusu primerjali s kakšnim

uglednim, zelo izobraženim, doktorjem Svetega pisma ali teologije. Ponoči pride k Jezusu in mu reče: »Rabi, vemo, da si prišel od Boga kot učitelj; kajti nihče ne more delati teh znamenj, ki jih ti delaš, če ni Bog z njim« (Jn 3,2).

Pomenljivo je, da je prišel ponoči. Za noč je značilno, da takrat zunaj ni veliko ljudi. Ker je bil ugleden farizej, se je najbrž bal, da bi kdo od njegovih videl, da se druži z Jezusom. Posledično bi lahko izgubil svoj ugled, položaj, lahko bi ga tožili, vrgli iz zbora, obsodili, kajti Jezusova osebnost in delovanje sta vznemirjala celotno Palestino in okolico. Ker ga je Jezusova osebnost vznemirjala, se skozi celoten Janezov evangelij pojavlja vprašanje: Kdo je Jezus? Nikodem se je vendarle opogumil in prišel do njega z mnogimi vprašanji. Želel je spoznati, kdo je Jezus.

Kot smo videli, je Jezusa, skupaj z nekaterimi drugimi Judi, določil za »učitelja od Boga« na podlagi vidnih znamenj. Kot mnogi drugi se je tudi on zmotil pri prepoznavanju Jezusove istovetnosti. Nikodem je predstavnik teologov in hkrati velik »opozorilni znak«, da nam študij, teologija, znanje o Svetem pismu nikakor ne zagotavljajo »spoznanj skrivnosti Božjega kraljestva« (Mr 13,11). Jezus mu odgovori: »Resnično, resnično, povem ti: Če se kdo ne rodi od zgoraj [znova, ponovno], ne more videti Božjega kraljestva« (Jn 3,5). Jezus ga s temi besedami popravi pri prepoznavanju njegove istovetnosti, ker »ni prišel od Boga le kot učitelj«, ter mu reče, da Božje kraljestvo (ki je Jezus, Božji Sin sam), ki stoji pred njim, lahko »vidiš« (spoznaš) v srcu le pod pogojem, da si rojen znova, ponovno, od zgoraj, iz nebes, iz Boga (Jn 3,3; gl. še: Jn 3,6.8; 1 Jn 2,29; 3,9; 4,7, 5,1.4.18). Kako se lahko nekdo rodi od zgoraj oziroma kaj mora storiti, da bi bil rojen od zgoraj, bolje rečeno, da bi dosegel duhovno prerojenje?

Da bi lahko nekdo »videl« Božje kraljestvo, je to najprej sad Božje milosti, ki posamezniku odpre oči in prihaja od zgoraj, od Boga. Do tega uvida ne moremo priti po naravnih danostih, znanju, inteligenci, iznajdljivosti itd., »rojstvo iz mesa« (Jn 3,6) nam tega nikakor ne omogoča. Nadalje, da bi lahko nekdo »videl« Božje kraljestvo, mora »sprejeti Jezusovo pričevanje« (11), njegovo besedo in ji »verovati« (12), saj ni od človeka, ampak od Očeta, iz nebes, od zgoraj. Tedaj lahko resnično »vidimo« Božje kraljestvo.

Rojstvo od zgoraj ali duhovno prerojenje se torej zgodi oziroma začne, ko nekdo resnično sprejme in veruje v Jezusa ter njegovo besedo, evangelij. Vera ga prestavi v Božjo bližino, v Božjo navzočnost, in mu dà »moč, zmožnost, da postane Božji otrok« (Jn 1,12). Sprejetje in vera v Jezusa kot Božjega Sina in Odrešenika sveta, dà Božji besedi prostor, da nas začne spreminjati, očiščevati, ozdravljati, osvobajati od vpliva greha in zla, pa tudi prenavljati in prebivati v nas. Beseda ima namreč moč, da spremeni človeka v njegovem vedenju, mišljenju, delovanju, a le, če jo resnično, brez zadržkov sprejme, ji zaupa ter jo živi. Nikodem ni razumel Jezusovih besed o »rojstvu od zgoraj«, zato mu Jezus podrobneje razloži: »Če se kdo ne rodi iz vode in Duha, ne more priti v Božje kraljestvo« (Jn 3,5). Farizeji so verjeli, da se v Božje kraljestvo pride po spolnjevanju postave, Jezus pa jim pravi, da v večno življenje, Božje kraljestvo, pridemo lahko le, če smo rojeni iz vode in Duha. Po sprejetju Jezusa in veri vanj smo deležni njegovega daru odpuščanja grehov, ki je prvi pogoj za vstop v večno življenje, Božje kraljestvo. Voda je znamenje očiščenja, ki ga vsi potrebujemo, saj ni nihče brez greha. Drugi pogoj za vstop v Božje kraljestvo je prejem daru Duha, ki nam omogoča, da začnemo živeti po Duhu (Gal 5,16), tj. v skladu z novim življenjem; da živimo kakor Jezus. Brez Božjega odpuščanja in daru Duha torej ne moremo priti v Božje kraljestvo, večno življenje. Kaj to za nas pomeni?

Dejstvo je, da veliko krščenih (in birmanih) Jezusa ni s srcem sprejelo za Boga in Odrešenika, tudi ne njegove besede, oznanila. Dejstvo je, da veliko krščenih ne veruje s srcem, osebno v Jezusa in njegovo besedo. Rezultat: niso prerojeni, niso prenovljeni po Svetem Duhu.

Kot smo že omenili, do resničnega prerojenja in prenovljenja pride, ko krščeni sprejme Jezusa in s srcem veruje vanj. To ni enkratni dogodek, temveč celoživljenjski proces, saj se kot kristjani prenavljamo celo življenje. Oče želi, da bi vsak človek sprejel in veroval v Jezusa ter bil tako deležen večnega življenja (Jn 3,15.16.36; 5,24).

Sad krsta začne rasti in se razvijati po veri krščenega. Bolj ko njegova vera postaja živa in osebna, bolj krstna milost narašča.

3 Kako uvajati v življenje iz krstne milosti?

Ker mnogi krščeni niso resnično sprejeli Jezusa za svojega Boga, Odrešenika in vanj ne verujejo s srcem, se posledično krstna milost v njih ne razvija, pogloblja, ampak je v nekakšnem »mirovanju«. Če posplošimo, smemo reči, da danes velik delež krščenih in birmanih ne živi novega življenja, ne živi skladno z darom, ki so ga prejeli, ampak drugače. Krščeni so sicer rojeni iz Duha, niso pa prerojeni iz Duha. V tem je velika razlika, kajti prerojeni iz Duha morejo doživljati polno, kakovostno notranje življenje, ker so nenehno povezani z Bogom, drugi pa ne. Če pogledamo v današnjo družbo in naredimo vzporednico z evangelijem, smemo reči, da mnogo krščenih danes živi bolj podobno farizejem kot resničnim Jezusovim učencem. Ker niso vzeli in sprejeli Jezusa v polnosti, čeprav hodijo redno k maši, njihovo življenje ni »nadenaravno«, ni »življenje v Duhu«, drugačno, kakovostnejše od biološkega.

V nadaljevanju se bomo na eni strani posvetili analizi farizeja, ki po našem mnenju odseva velik del krščanskega prebivalstva, in na drugi strani otroka, ki ga je Gospod postavil za zgled in ideal krščanskega življenja. Namen naše analize in primerjave je videti resničnost krščanskega življenja, približno si ustvariti neko podobo krščanskega življenja v družbi, v kateri živimo, ki nam bo v nadaljevanju pomagala pri razmišljanju, kaj vse lahko spremenimo, dodamo v našem oznanjevanju, da bi se število Božjih otrok zvišalo in število farizejev znižalo. Milost namreč raste, se razvija, pogloblja, kadar smo pred Bogom kot otroci in ne kot farizeji.

3.1 Od farizeja do otroka

Večina kristjanov mora prehoditi pot spreobrnjenja od farizeja do cestnarja (Lk 18), od farizeja do Jezusa, od starejšega brata do Očeta iz prilike o izgubljenem sinu (Lk 15), od farizeja do otroka (Mr 10,15; Mt 18,3). To velja posebej za nas, teologe, katehete, oznanjevalce evangelija. Oba lika, farizej in otrok, nam lahko služita za izpraševanje vesti oziroma kot zrcalo našega življenja; da vidimo, kje smo.

3.2 Farizej

Farizej je poln znanja o Bogu in Božji besedi. Farizej je lik, s katerim se lahko (na žalost) osebno večkrat poistovetimo kot teologi in kristjani, s farizejem lahko mirno primerjamo mnoge katehete, oznanjevalce, kristjane, ki so več kot nedelniki. Za nas je običajno značilno, da veliko beremo, se izobražujemo, marsikdo od nas tudi veliko moli. Nabiramo si znanje o Bogu, izpisujemo citate znanih teologov, filozofov, popularnih kristjanov, mnogi pa se žal ne zavedamo, da je znanje velika skušnjava, ki nas more voditi k napuhu (1 Kor 8,1), ne pa k novemu življenju in spoznanju Božjih skrivnosti. Mislimo, da veliko vemo o Bogu (smo kot Nikodem), preučujemo metode, načine, kako bi posredovali evangelijsko oznanilo, beremo različne duhovne in filozofske pisce, jih citiramo, premnogim od nas pa manjka tisto, kar je ključno za dobro oznanjevanje – pristopati k Besedi kakor otrok, ki se vedno pusti nagovoriti in je vedno željan poslušanja zgodb. Božji besedi mnogi žal ne namenimo veliko prostora, ker ljudem raje posredujemo informacije o odnosih, vzgoji, teologiji, družini, zakonu, pričevanjih, cerkveni zgodovini ... S tem smo na neki način podobni farizejem in pismoukom, ki so ljudi pogosto raje učili človeških zakonov in zapovedi in ne Božjih.

Farizej je poln obsojanja. Ko se Jezus sreča in druží z Zahejem (Lk 19), grešniki, cestinarji (Mr 2; Mt 9), prešuštnico (Jn 8), hromim (Mr 2), ko ne spoštuje sobotnih predpisov in počitka, se pojavlja obsojanje. Obsojanje v kontekstu, ki ga omenjamo, je povezano s tem, da mislimo, da smo boljši od drugih, ker ne delamo tega, kar delajo oni; obsojamo ljudi, ki so dvolični in ne živijo, kot bi morali. Z obsojanjem, naj bo z besedami ali samo v srcu, se razglasimo za boljše in pri tem se obsojanju v srcu pridruži še napuh. Kjer je napuh, prevzetnost v srcu, tam ni Boga. Bog se prevzetnim, napuhnjenim upira, ponižnim pa daje milost (Jak 4,6; 1 Pt 5,5). Napuh slepi človeka in ga oddaljuje od Boga. Obsojanje in napuh sta drži, ki v veliki meri ovirata rast krstne milosti. Vse, kar nasprotuje ponižnosti in veri, je ovira za rast krstne milosti.

Farizej je poln nepravičnih sodb. Sodi po videzu, po zunanem izgledu, po prvem vtisu, na podlagi besed drugih (velikokrat po načelu: »rekla-kazala«), sklepa, predpostavlja, dela zaključke na podlagi preteklih izkušenj itd. Pridigar nas uči, da je treba zlo obsoditi takoj in ne čakati ter ga pometati pod preprogo, sicer se širi z neustavljivo hitrostjo:

»Ker obsodbe nad hudodelci ne izpolnijo takoj, ljudem pač narašča pogum, da delajo húdo« (Prd 8,11).

Farizej ne sodi s pravično sodbo (Jn 7,24), s pomočjo verodostojnih prič, ampak po zgledu, ki smo ga opisali zgoraj.

Farizej je poln nevere, racionalizma, legalizma. »Črka«, zakon, pravilo so pogosto pred človekom; selektivno izbira, česa se bo držal iz postave in česa ne. Mnogi kristjani si sami izbiramo, česa se bomo držali in česa ne. Božje razodetje in krščanska morala za nas nista merilo razločevanja, ampak naša izkušnja, naše spoznanje, mnenje znanosti, znanstvenikov, raziskav, strokovnjakov. Farizej je poln skepticizma – dvomov, vse racionalizira. To dela tudi z Bogom.

Farizej je poln etičnih načel, moralizma. Farizej moli. Bog je veliko na njegovih ustnicah, a srce je daleč od njega.

O molitvi Judov v času preroka Izaija beremo:

Ker mi to ljudstvo prihaja naproti le s svojimi usti in me časti le s svojimi ustnicami, njegovo srce pa je daleč od mene in mu je moj strah le priučena človeška zapoved, zato bom, glej, še naprej presenečal to ljudstvo, presenetljivo presenečal, da bo izginila modrost njegovih modrih in se skrila razumnost njegovih razumnih (Iz 29,13).

Ker so Boga častili le s svojimi ustnicami, njihovo srce pa je bilo daleč od njega, strahu Božjega ni bilo v njihovih srcih, bo Bog naredil, da bo izginila modrost pri voditeljih, skrila se bo razumnost pri razumnih (voditeljih).

Zgodovina se ponavlja. Tudi danes imamo mnogi krščeni Boga le na svojih ustnicah, srce pa je daleč od njega. Strahu Božjega oziroma strahospoštovanja Boga pri mnogih ni, posledično tudi zaradi nepravilnega razumevanje Božjega usmiljenja.

Jezus pravi farizejem in pismoukom:

To ljudstvo me časti z ustnicami, a njihovo srce je daleč od mene. Toda zaman mi izkazujejo čast, ker kot nauke učijo človeške zapovedi. Božjo zapoved opuščate in se držite človeškega izročila (Mt 5,6.8–9).

Mnogi teologi in kristjani molimo k Bogu, srce pa je daleč od njega. Velikokrat so tradicija, običaji, verske navade pri vernih bolj pomembni kot Božja beseda. Človeško izročilo, običaj je ponekod nad Božjo besedo. Pred velikimi prazniki čistimo hiše, stanovanja, ker je to »nuja« in se spodobi, marsikdo pa se v pripravi na praznike ne posveti čiščenju duše v zakramentu sprave.

Farizej daje miloščino, in sicer na način, da to vsi vidijo (Mt 6,1). O tem govori drugim z namenom, da bi ga (po)hvalili (Mt 6,2). Tudi mnogi kristjani javno oznanjamo, koliko smo prispevali za ta ali oni namen. Ne vemo, da smo s tem že prejeli svoje plačilo, saj nas ljudje hvalijo, občudujejo, ploskajo. To nam sila godi. S tem smo dosegli, kar smo želeli. Ne vemo pa, da to pred Bogom ne velja za dobro delo. V nekaterih župnijah se še danes pri pogrebnih mašah za pokojnega oznanjajo imena darovalcev za svete maše za pokojnega. Zdi se, kot da ne bremo evangelija, ki pravi, naj dobro delamo na skrivnem in naj za to ne ve nihče, razen Boga (Mt 6,3–4), če želimo prejeti plačilo od njega.

Farizej se posti. To rad razglša, da ga drugi hvalijo, občudujejo. Nekateri bolj »poglobljeni« verniki se postijo in o tem s ponosom govorijo drugim. Mnogi mešajo post z dieto, katere vsebina je popolnoma drugačna.

Farizeji so polni zamer, neodpuščanja, neusmiljenja do bližnjih, grešnikov (Mt 23; Mr 2). Zametujejo usmiljenje, ljubezen do bližnjega, pravično sodbo. Prezirajo in zavračajo grešnike. Hlepijo po časti (častihlepje), po prvih mestih, aplavzu, popularnosti, priljubljenosti, oblasti, moči, mestu v družbi (Mr 12; Mt 23; Lk 11). Enako se dogaja danes. Mnogi krščeni rečemo, da ljubimo Boga, molimo, prejemamo zakramente, a v srcu sovražimo, preziramo, smo besni na bližnjega. Ne vemo, da se ljubezen do Boga odraža v ljubezni do bližnjega (1 Jn 2,9.1;

3,15; 4,20). Ne vemo, da če sovražimo nekoga, smo v temi in tako oddaljeni od Boga, ki je luč. Ko smo v temi, v sovraštvu do bližnjega, tedaj so naše molitve le prazno besedičenje pred Bogom.

Mnogi kristjani hlepimo po prvih mestih, popularnosti, pozicijah v cerkvenih službah, ne samo v družbi. Hlepimo po višjih mestih znotraj Karitas, molitvene, biblične, zakonske skupine, krščanskega gibanja ...

Farizej dela dobro, a pogosto iz napačnega nagiba. Mnogi kristjani ne vemo, da krščanstvo ni humanitarna organizacija, ni skupina z nekimi moralno-etičnimi načeli, ampak mnogo več. Kristjan je poklican, da dela dobro bližnjemu, mu pomaga po svojih močeh, se daruje, žrtvuje zanj. Mnogi krščeni ne vedo, da če dobrega ne delamo iz ljubezni, ni vredno nič: »Ko bi razdal vse svoje imetje, da bi nahranil lačne, [...] ljubezni pa bi ne imel, mi nič ne koristi« (1 Kor 13,3). Delanje dobrega iz preračunljivosti, koristoljubja, hlepenja po pohvali, aplavzu, iz katerega koli razloga, razen iz ljubezni, nič ne koristi. V Božjih očeh je hvalvredno le dobro delo iz ljubezni do Boga in bližnjega.

Farizej je poln zavisti (Mt 27,18), napuha, prevzetnosti, domišljavosti, ima se za modrega (Mt 11), zaničuje druge, zaupa vase (Lk 18), zanaša se na svojo pravičnost in ne na Božje usmiljenje in milost. Med krščeni ne manjka zavisti, predvsem znotraj cerkvenih služb, skupin, gibanj; ne manjka oholosti, zaničevanja drugih, ki ne živijo krščansko; ne manjka tudi zaupanja vase. Mnogi bolj zaupamo vase, v lastno »meso« – inteligenco, moč, položaj v družbi, povezave (»veze«) v družbi – kot pa v Boga. Držimo se pregovora, ki se je zelo utrdil v »krščanskih glavah«: Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal. Zaradi tega pregovora se mnogi, ko smo v težavah, ne obračamo po pomoč najprej k Bogu; ne zavedamo se, da »brez Boga ne moremo ničesar storiti« (Jn 15,5), ampak se zanašamo najprej nase, in če nikakor ne gre, se obrnemo na Boga. To je neevangeljska logika.

Zanašanje nase pred zanašanjem na Boga ne pelje v življenje, marveč v životarjenje.

3.3 Otrok

Ko razmišljamo o otroku, naj takoj navedemo, da imamo pred seboj otroka, starega od šest do osem let, torej ne predšolskega in ne pubertetnika. Za otroka pri teh letih je značilno, da je v sebi, v svoji otroški naravi, preprost, ponižen – realen (prizemljen), zaveda se svoje omejenosti, odvisnosti od odraslih, staršev, je radoveden, vedoželjen. Za otroka pri teh letih ne moremo reči, da je ošaben, napuhnjjen, domišljav, pokvarjen, preračunljiv, samozadosten. Njegovo srce ni obteženo z življenjskimi skrbmi, razuzdanostjo, pijanostjo, hlepenjem po bogastvu in telesnih užitkih, nasladah, hlepenjem po denarju, oblasti, slavi, pomembnosti, častihlepiju. V njem je močno zaupanje v starše (če se mu še niso izneverili) in v Boga. Če mu je bil predstavljen kot vsemo-gočni, v sebi nima težav z dvomi – skepticizmom, racionalizmom, ki sta pri odraslih, ko gre za odnos do Boga, pogosto veliki bremen. Otrok pri teh letih moli k Bogu z nepokvarjenim srcem, neomajno vero – veruje v Boga, kateremu ni nič nemogoče, ne dvomi o obstoju Boga, marveč nasprotno, veruje in zaupa v vsako besedo o Bogu, ki mu jo izrečeta oče ali mati oziroma kdo od starejših. Odprt je za Boga, za novo, željan je zgodb, vse ga zanima, raziskuje svet, čudi se vsemu, kar je v stvarstvu, je svoboden.

Jezus nas vabi, naj bomo kot otroci. Še več, pravi nam, da »če se ne bomo spreobrnili in postali kot otroci, ne bomo prišli v Božje kraljestvo« (Mt 18,3). To dejansko pomeni, da se moramo spremeniti v razmišljanju, mišljenju, pogledu na mnoge stvari. Naj jih naštejemo nekaj:

- Bogu moramo verovati, zaupati z otroško, neomajno vero – Bogu ni nič nemogoče;
- rešiti se moramo skepticizma – dvomov, racionalizma;
- pred Bogom moramo biti preprosti, ponižni, nepokvarjeni kot otroci;
- materialne dobrine, bogastvo, hlepenje po nasladah, užitkih ne smejo biti ovire za rast Božje besede, ki smo jo sprejeli;
- treba se je zavedati, da se Bog razodeva malim, otročičem (Mt 11), ponižnim, prevzetnim, ošabnim, napuhnjjenim pa se upira, še več, ne razodeva se jim;
- Bog je blizu tistim, ki so ponižni, strti, skesani v srcu (Ps 34), prebiva pri potrutih in ponižnih v duhu (Iz 57,15).

- če želimo biti Bogu všeč, moramo biti pred njim kot mali otroci, katerih duša Bogu neomajno zaupa;
- rešiti se moramo vsakega obsojanja, krivičnih sodb, napuha, ošabnosti.

Jezus še pravi: »Kdor ne bo sprejel Božjega kraljestva kakor otrok, ne bo prišel vanj« (Mr 10,15), kar pomeni, da je treba Jezusa, njegovo besedo, ki je evangelij kraljestva, sprejeti kakor otrok, z odprtim srcem, veseljem, zaupanjem, preprostostjo, ponižnostjo, sicer ne bomo prišli v Božje kraljestvo, večno življenje. Vstopiti v Božje kraljestvo, v večno življenje, v območje prebivanja Boga, v Božjo bližino/navzočnost je torej možno le z otroško nepokvarjenostjo in neomajno vero. To so Božje zahteve, po tej »frekvenci« deluje On. Treba se je nastaviti nanjo. Treba se je »reprogramirati«.

Večina kristjanov živi bliže farizejskemu načinu življenja, za katerega Jezus pravi: »Če vaša pravičnost ne bo večja kakor pravičnost pismoukov in farizejev, nikakor ne pridete v nebeško kraljestvo« (Mt 5,20). Treba se je torej »reprogramirati«, spreobrniti, zaživeti novo pravičnost, ki je poslušnost Božji volji, verovati in sprejeti Božjega Sina ter njegov nauk, postati kot otroci ipd., da bi lahko prišli v Božje kraljestvo, v večno življenje, v Božjo bližino, po kateri vsi hrepenimo. Legalizem, moralizem, oholost, obsojanje, nevera morajo odpasti. Dejstvo je, da je med verniki preveč »trnja« (posvetnih skrbi) in premalo otroške vere. Krstno milost torej lahko oživimo, poživimo tako, da svojo dušo, srce, življenje preusmerimo na »frekvenco«.

4 Ovire za rast krstne milosti

Krstna milost je kot nekakšna zakladnica, polna dragocenosti, a je mnogi ne znajo odpreti. V nadaljevanju se bomo posvetili glavni oviri za rast, razvoj, poglobitev krstne milosti.

4.1 Nevera

Do sadov krsta pridemo po veri. Katoličani v naši deželi so večinoma krščeni kot otroci/dojenčki. Krstna milost je vanje vstopila po veri drugih: staršev, botrov, župnijskega občestva. Naloga staršev, botrov, katehetov je, da vera krščenih raste. Cerkev v skladu s tem vsako leto v velikonočni vigiliji obhaja obnovitev krstnih obljub (KKC 1254).

Ne smemo zaobiti dejstva, da je rast vere krščenih velik problem. Po-birmanski osip je resničen pokazatelj, kje je vera mnogih krščencev, sedaj birmanih. Zato imajo veliko odgovornost starši in botri, pa tudi kateheti. Naloga oznanjevalcev je, da vsak krščeni pride do osebne vere, osebnega zaupanja v Boga, da sprejme Jezusa za Boga in Odrešenika in veruje vanj, mu osebno zaupa. Idealno bi bilo, da bi se to zgodilo s srcem. Le tako bi se lahko krstna milost začela razvijati, poglobljati, rasti, »cveteti«. Z drugo besedo, če krščenec med pripravo na prvo sveto obhajilo, še bolj pa v letih priprave na birmo, ne pride do osebne vere v Boga, ki mu ga oznanjamo, nismo naredili nič oziroma zelo malo.

Zakrament birme je namenjen prav temu, da bi birmanec z osebno izpovedjo vere potrdil to isto vero, ki so jo namesto njega pri krstu izpovedali drugi. Tako bi se krstna milost na podlagi osebne vere poživila, razplamtela in šla v smeri poglobljanja ter rasti (KKC 1303).

Oznanjevalci ne smemo pred seboj izgubiti dejstev, da:

- krstna milost brez vere ne more rasti;
- brez vere Bogu ne moremo biti všeč (Heb 11,6);
- brez vere Bog ne more (v polni meri, po redni poti) delovati v življenju krščenca, birmanega.

Če torej krščeni/birmanji še nima osebne vere, otroškega zaupanja v Boga Očeta, v Božjega Sina Jezusa, v Svetega Duha, tedaj krstna milost miruje, je v »čakanju« (na »standby«). Najlažje je reči: »Vera je Božji dar« in se pri tem opravičiti, preložiti odgovornost, pomiriti svojo vest, oprati roke, ko opazamo, kako malo ljudi danes resnično veruje, osebno veruje. Najlažje je iskati vse mogoče razloge (izgovore) izven sebe, zakaj tako malo birmancev veruje. Najlažje je iskati vse mogoče razloge in najti opravičila, zakaj tako malo mladih in nedeljnikov resnično osebno veruje. Kateheti, oznanjevalci iščemo vse možne razloge, da bi se potolažili, samo evangelija si ne predočimo kot merila in zrcala, ki nam odseva, kaj oznanjamo in kaj bi morali oznanjati. Dejstvo je, da nam je Jezus naročil, naj učimo vse, kar nam je on zapovedal; naj oznanjamo njegovo besedo in ne katere druge. Karizma vere je dar, je milostni dar vere, ki prestavlja gore (1 Kor 14), vera pa je v osnovi od-

govor na oznanilo, na razglas evangelija, odločitev, da bomo slišani veseli novici zaupali ter jo prenesli v prakso, postavili v lastno življenje; da bomo življenje uravnali na podlagi slišane besede.

Vera je torej odločitev, podobno kot ljubezen. Najprej nas neka oseba privlači, zatem se zaljubimo vanjo in potem se odločimo, da jo bomo ljubili in ji bili zvesti v vseh situacijah, ne glede na to, kaj čutimo. Ljubezen niso topla čustva, telesno poželenje, ampak je odločitev, da bomo ljubili brezpogojno in bili zvesti. Podobno je pri veri. Oznanilo vere mora biti privlačno, da nas pritegne, da se vanj zaljubimo, šele potem lahko odgovorimo z odločitvijo, da ga bomo sprejeli in mu zaupali. Po sprejetju oznanila in vere v Jezusa se krstna milost pri krščanih začne poglobljati, rasti, razvijati. Jezus je začel svoje oznanjevanje z besedami: »Spreobrnite se in verujte evangeliju« (Mr 1,15). Vsi, ki oznanjamo vero, evangelij, se moramo vprašati: Kakšen evangelij oznanjamo ljudem, da ga mnogi ne sprejmejo in vanj ne verujejo? Kakšen evangelij oznanjamo ljudem, da pri mnogih ne pride do odločitve za vero v njihovih srcih? Jim oznanjamo evangelij, ki prinaša rešitev ali dodatno breme?

Imamo nešteto dobrih razlogov, zakaj bi se ljudje lahko spreobrili in verovali evangeliju (Lk 4,16–18; Mt 11,28; Apd 10,38 itd.). Izluščiti jih moramo iz evangelijskega oznanila in jih oznaniti ljudem. Evangelij je vendar vesela, dobra, lepa novica, ki človeštvu prinaša zmago, rešitev. Evangelij vsebuje nasvete, »recepte«, kako priti do duševnega miru, zdravja, polnega življenja ... Kaj je narobe z našim oznanjevanjem, da ga mnogi ne sprejmejo in vanj ne verujejo? Zakaj veliko ljudi ne verjame veseli, dobri, lepi novici, ki prinaša odrešenje, zmago, rešitev? Zakaj veliko ljudi ne bere evangelija, se ne zanima zanj? Zakaj ogromno ljudi ne zna moliti, pristopati k zakramentom? Ni problem samo v njih, v njihovem nezanimanju, mlačnosti, ampak predvsem v našem oznanjevanju. Priznajmo si resnico: Kako bodo drugi goreli, če sami ne gorimo? In potem se čudimo, zakaj ni vere.

4.2 Ali delamo to, kar je naročil Jezus?

Če ne delamo tega, kar je delal Jezus, pri vernikih ne more prihajati do vere in posledično do rasti, razvijanja in poglobljanja krstne milosti. Jezus je svojim učencem naročil, kaj naj delamo. Za nekakšno spraševanje vesti bomo navedli nekaj njegovih naročil:

Spotoma pa oznanjajte in govorite: »Nebeško kraljestvo se je približalo.« Bolnike ozdravljajte, mrtve obujajte, gobave očiščujte, demone izganjajte. Zastonj ste prejeli, zastonj dajajte. Ne oskrbujte se ne z zlatom ne s srebrom ne z bakrom v pasovih, ne s popotno torbo ne z dvema suknjama ne s sandali ne s palico, kajti delavec je vreden svoje hrane (Mt 10,7–10).

Delamo to?

Pojdite! Pošiljam vas kakor jagnjeta med volkove. Ne nosíte s seboj ne denarnice ne torbe ne sandal in spotoma nikogar ne pozdravljajte! V katero koli hišo pridete, recite najprej: »Mir tej hiši!« In če bo v njej sin miru, bo na njem počival vaš mir; če pa ne, se mir povrne k vam. V tisti hiši ostanite ter jejte in pijte, kar vam dajo, kajti delavec je vreden svojega plačila. Ne hodíte iz hiše v hišo. V katero koli mesto pridete in vas sprejmejo, jejte, s čimer vam postrežejo. Ozdravljajte bolnike, ki so v njem, in jim govorite: »Približalo se vam je Božje kraljestvo.« V katero koli mesto pa pridete in vas ne sprejmejo, pojdite na njegove ulice in recite: »Tudi prah vašega mesta, ki se je prijel naših nog, otrešamo na vas, vendar védite, da se je približalo Božje kraljestvo.« Povem vam: Sódomi bo na tisti dan laže kakor temu mestu (Lk 10,3–12).

Delamo to?

Ko resnično oznanimo evangelij takšen, kot je, dobro novico, besedo, ki prinaša rešitev, ko molimo za potrebe Božjega ljudstva, ki so ga slišali, delamo to, kar nam naroča Jezus. Če potem oznanila ne sprejmejo, tedaj so za nevero odgovorni poslušalci sami, oznanjevalci pa »si lahko otresemo prah z nog« (Lk 10,11) ter gredo dalje. Če ne delamo, kakor nam je naročil Jezus, smo za nevero mnogih odgovorni mi. Jezus naroča: »Pojdite po vsem svetu in oznanite evangelij vsemu stvarstvu!«

(Mr 16,15). Kakšen evangelij oznanjamo? Je res odrešitjska, vesela novica?

Jezus nadaljuje:

Kdor bo sprejel vero in bo krščen, bo rešen, kdor pa ne bo sprejel vere, bo obsojen. Tiste pa, ki bodo sprejeli vero, bodo spremljala ta znamenja: v mojem imenu bodo izganjali demone, govorili nove jezike, z rokami dvigali kače, in če bodo kaj strupenega izpili, jim ne bo škodovalo. Na bolnike bodo polagali roke in ti bodo ozdraveli (Mr 16,16–18).

Apostoli so ga vzeli zares in evangelij poroča:

Oni pa so šli in povsod oznanjali in Gospod je z njimi sodeloval ter besedo potrjeval z znamenji, ki so jih spremljala (Mr 16,20).

To so močne besede: če Bog ne potrjuje našega oznanjevanja z znamenji (kakršnimi koli že, da se npr. ne dotika src), če ne sodeluje z nami, tedaj je nekaj narobe z našim oznanjevanjem. Zakaj naše »besede« ne potrjuje z znamenji? Morda zato, ker njegove besede ne oznanjamo dobro (z vero/prepričani)? Ker nimamo vere v Božjo Besedo in dobroto Boga samega? Imamo milijon izgovorov: nisem karizmatik, nimam karizem/milostnih darov. V resnici pa obstaja samo en razlog: naša nevera v Božjo besedo/Jezusa in v njegovo delovanje. Strah nas je neuspeha, da nas Bog ne bi uslišal. Strah nas je, da se ne bi osmešili v primeru neuslišanja. Bolj se vrtimo okrog sebe, okrog svojega položaja, ugleda, pozicije, kakor da bi Bogu dali možnost, da vstopi v življenje ljudi. Menimo, da je nevera največji razlog neizpolnjevanja Gospodovega naročila. Bodimo iskreni. Morda Gospodu preprosto ne damo možnosti, da bi »besedo« potrjeval?

Znani psihiater Carl Jung pravi:

Krščanska vzgoja je storila vse, kar je v človeški moči, toda to ni bilo dovolj. Le malo je tistih, ki so doživeli, da je Božja podoba najgloblja last lastne duše. Nekateri so se s Kristusom srečali le na zunaj, niso pa mu prišli nasproti iz vse duše. Zato v duši še vedno vlada poganstvo, ki ga preplavlja t. i. krščanski kulturni svet – deloma v celoti, deloma le površno. Z do sedaj uporabljenimi

sredstvi kristjani niso uspeli kristjanizirati duše do te stopnje, da bi imele vsaj najosnovnejše zahteve krščanske etike kakršen koli opazen vpliv na glavna opravila krščanskih Evropejcev.

Kateheti, pastoralni delavci uporabljamo vse možne metode, da bi zadržali mladino in ljudi v Cerkvi, na bistveno, evangelijske nasvete in »recepte«, pa pozabljamo.

V nadaljevanju bomo navedli nekaj predlogov, ne vseh, ki so naš (omejen) pogled, kje vse bi lahko dali Bogu več prostora, da se razodene in osvoji srca svojih vernih.

5 Predlogi

- Po vsaki nedeljski maši, če jih je več, pa po zadnji, dopoldanski ali večerni, pred sklepnim blagoslovom, bi lahko mašnik povabil vse župljane, ki si želijo molitev za najrazličnejše potrebe (bolni, nezaposleni, z najrazličnejšimi stiskami), da po blagoslovu pridejo pred oltar, v zakristijo, kamor koli že. Ljudem ni treba obljubljeni, da jih bo Bog uslišal. Pomembno je, da so homilije takšne, da ljudem vzbudijo vero v vstalega, živega, dobrega, navzočega Boga med nami, ki pozna naše bolečine in stiske (2 Mz 3,7). Pomembno je, da ljudje prosijo z vero v srcu, za katero ni treba, da je popolna, ampak samo, da je. Oznanjevanje mora biti po Kristusovi besedi (Rim 10,17), le tako bo Gospod sodeloval z nami in potrjeval besedo (Mr 16,20). Mašnik, duhovnik, pastoralni delavec bi lahko preprosto vprašal prosilca za namen molitve in po odgovoru položil roko na prosilca ali pa jo samo dvignil nad njega ter v tišini ali polglasno z vero v srcu prosil dobrega Boga za uslišanje. Naše molitvene sme obremenjevati vprašanje, kaj je Božja volja glede posameznikove prošnje. Božja volja je, da prosimo za rešitev (ozdravljenje) z vero v srcu; Božja volja je, da prosimo Boga za potrebe njegovega ljudstva. Bog bo že sam odločil, ali bo uslišal prošnjo ali ne, to ni naša stvar, ni nam treba biti bolj pametni od njega; morda bo odprl kakšna druga vrata, drugačen pogled, razodel oviro za uslišanje. Skratka, delajmo, kar nam naroča, Bog pa bo delal svoje. Če koga

zanima, kako je molil p. Pij za ljudi, ki so ga prosili za najrazličnejše namene, si lahko prebere v opombi.¹

- Nedavno sem bil na praznik Svete družine pri maši v eni izmed slovenskih cerkva. Mašnik je pred sklepnim blagoslovom povabil vse družine, ki si želijo, da jih blagoslovi, naj pridejo po sklepni pesmi naprej k oltarju. Ljudje smo se zvrstili v vrsto kot za obhajilo. Ko smo prišli pred njega, nas je prosil, naj se primemo za roke. Na naše roke je potem sam položil svojo roko in molil nežno, polglasno k Bogu. S svojimi besedami se mu je zahvalil za vsakega posebej, potem pa ga je prosil za blagoslov in zdravje v družini, pri posamezniku.
- Zelo lepa gesta in priložnost Bogu, da deluje. Pri molivcu je bistveno, da se v molitvi osredotoči na Boga, ne na problem, ki ga je slišal; da moli s srcem, ljubeznijo do človeka; da moli z globokim zaupanjem v Božjo dobroto in uslišanje ter se ne obremenjuje, ali bo molitev uslišana ali ne. Uslišanje je v Božjih rokah, naša naloga je, da molimo, kakor nas uči Jezus. O tem malo pozneje.
- Vsekakor ne bodo vsi prosilci uslišani že po prvi molitvi. Pomembno je Bogu dati priložnost, da potrdi svojo besedo in verujočim pokaže, da je živ, da se želi dejavno vmešati v njihova življenja

¹ Ko so ljudje prosili p. Pija za najrazličnejše potrebe, je z gorečo vero in zaupanjem odgovoril, da bo Oče dal, kar je najboljše za nas, in ne nujno, kar se nam zdi, da je najboljše za nas.

O moj Jezus, rekel si: »Prosimo in se vam bo dalo, iščite in boste našli, trkajte in se vam bo odprlo.« Glej, jaz trkam, iščem in prosim za milost (*navedem namen*).

Oče naš, Zdrava Marija, Slava Očetu.

Presveto Srce Jezusovo, polagam vse svoje zaupanje vate.

O moj Jezus, ti si rekel: »Resnično, resnično, povem vam: Če boste kaj prosili Očeta v mojem imenu, vam bo dal.« Glej, v Tvojem imenu prosim Očeta za milost (*navedem namen*).

Oče naš, Zdrava Marija, Slava Očetu.

Presveto Srce Jezusovo, polagam vse svoje zaupanje vate.

O moj Jezus, ti si rekel: »Resnično, resnično, povem vam: Nebo in zemlja bosta prešla, moje besede pa nikakor ne bodo prešle.« Opogumljen s tvojimi nezmotljivimi besedami sedaj prosim za milost (*navedem namen*).

Oče naš, Zdrava Marija, Slava Očetu.

Presveto Srce Jezusovo, polagam vse svoje zaupanje vate.

O Presveto Srce Jezusovo, ki ti je nemogoče imeti nesočutje do trpečih, usmili se nas ubogih grešnikov in podeli nam milost, za katero prosimo, po žalostnem in brezmadežnem Srcu Marijinem.

Naj živi sveta Kraljica! Sveti Jožef, Jezusov krušni oče, prosi za nas.

in stiske ter jih reševati, krepčati, tolažiti, pomirjati. Mašnik ali pastoralni delavec lahko moli tudi v tišini. Lahko se dotakne posameznika ali ne. Dotik ni bistven, bistvena je molitev z vero.

- Predstavljajmo si, da bi imeli vsi župljani to na tedenskem urniku. V nedeljo bi Bog na primer uslišal pet od štiridesetih ljudi, vera bi zrasla tako mašniku kot župnijskemu občestvu; naslednjo nedeljo bi uslišal morda deset od štiridesetih vernikov in tako naprej. Ne želimo reči, da bi se število uslišanj od nedelje do nedelje naraščalo, temveč da bi vera rastle vsemu župnijskemu občestvu, posledično pa bi Bog imel več prostora za svoje delovanje. Ne zatiskajmo si oči pred resnico: Bog za svoje delovanje želi vero, sicer ne bo deloval (Mt 17,20). Pri tem ne gre za karizmatičnost, ampak preprosto za izpolnjevanje Jezusovega naročila (Mr 16,16–20; Lk 10; Mt 10).

Predlogi za katehete, voditelje skupin, gibanj, pastoralne delavce:

- Katehet, voditelj skupine lahko ob koncu vsake katehetske ure ali molitvenega, bibličnega, zakonskega srečanja vpraša navzoče: »Ali ima kdo kakšen namen, prošnjo in si želi, da bi za to molili?«
- Potem ko udeleženci naštejejo namene, katehet lahko zapre oči, se osredotoči na Jezusa, ki je med njimi, in ga z vero v srcu prosi za uslišanje.
- Voditelj lahko moli prosilno molitev na glas, polglasno, ostali pa v tišini, z vernim in ponižnim srcem trkajo na Božje srce, da se jih usmili ter usliši. Voditelj naj se zaveda, da Bog želi ponižno srce, otroško zaupanje, ljubezen in sočutje do prosilca. Oholost, obsojanje ovirajo čistost molitve. Katehet naj se zaveda, da je Bog tisti, ki deluje, uslišuje, in da je vse sad njegove naklonjenosti, milosti, ljubezni do človeka.
- Voditelju ni treba zagotavljati, obljubljati, »pametovati«, da bo molitev uslišana.
- Gospod je rekel, naj prosimo z vero, naj »verjamemo vnaprej, da bomo uslišani, za kar prosimo« (Mr 11,24). Da bi molili ne samo za takšne primere, ampak vselej skladno z evangelijskim duhom, bomo pozneje navedli nekaj smernic.
- Po vsaki katehetski uri, potem ko smo oznanjali Jezusa, otrokom lahko rečemo, da je tu navzoč in si želi, da ga vsak od njih sprejme v svoje srce ter mu zaupa kot najboljšemu prijatelju.

- Katehet lahko s svojimi besedami vodi molitev izročitve, otroci pa besede ponavljajo za njim. Tako dobijo tudi izkušnjo pogovarjanja z Bogom. Namen takšne molitve je, da preidemo od govora o Bogu – oznanjali smo jim Jezusa – na govor z Bogom. S tem damo Jezusu prostor, da potrjuje svojo besedo oziroma da vstopi v otroška srca. Otroke po molitvi izročitve lahko vprašamo, zakaj si želijo, da bi molili (na primer za pomoč pri testu, v šoli, športu ...). Katehet naj zbere vse prošnje ter goreče, z vero polglasno prosi Jezusa za uslišanje, otroci pa medtem zbrano, v tišini, z zaprtimi očmi, v srcu, osredotočeni na Jezusa molijo, naj Bog prošnje usliši. Med katehetsko uro naj katehet otrokom naznanja, da je Jezus dober, da je vedno ob njih, kajti tako jim postaja domač ter ga lahko resnično sprejmejo za prijatelja, varuha, učitelja, Boga in življenjskega sopotnika. Katehet lahko na začetku vsake ure otroke vpraša, kako so preživeli teden z Jezusom, jih je kdaj uslišal ali ne, so se mu zahvalili za vse, kar so dobrega prejeli, se jim je zgodilo ... Nekaj minut naj posveti temu, potem pa ovrednoti, pojasni, razloži, kar je potrebno, da med njimi ne zavlada zavist, da si ne bi ustvarili napačne podobe o Bogu, ki ne uslišuje vedno na način, kot si želimo. Bog ima svoje dobre razloge, ki jih mi pogosto ne vidimo. Katehet naj spodbuja k otroški, zaupni, predani veri, zahvaljevanju Bogu za vse in zaupanju, da če nas Bog ne usliši, nas bo morda pozneje, »ob svojem času«, ali pa stvar ni najboljša za nas. Lahko pove primere iz lastnega življenja ali življenja drugih, ko niso bili uslišani in so vztrajali ali pa so nekega dne doumeli, spoznali, jim je Bog pokazal, da stvar ni bila najboljša. Vsekakor naj jih katehet spodbuja k vztrajni molitvi (Lk 18). Prepričan sem, da bi mnogi otroci med katehetskimi srečanji tako prišli do globlje in osebne vere, saj bi doživljali, poslušali, kako je Jezus živ, kako uslišuje prošnje, posledično pa bi se krstna milost v njih razvijala, poglobljala. Birma bi dejansko postala potrditev vere.

Cilj našega oznanjevanja mora biti, da vsak posameznik sprejme Jezusa v celoti, takšnega, kot je, in veruje vanj z osebno, otroško vero. Cilj mora biti, da vsak, komur oznanjamo evangelij, Jezusa povabi v svoje srce, življenje, ga sprejme in veruje vanj kot v Gospoda in Odrešenika. Cilj mora biti, da Jezusu in posamezniku omogočamo, da se med seboj srečata. Za vse to imamo nekaj let časa, od prvega obhajila do birme, pa seveda vsako nedeljo, ob vsaki priložnosti, srečanju.

»Kajti če boš s svojimi usti priznal, da je Jezus Gospod, in boš v svojem srcu veroval, da ga je Bog obudil od mrtvih, boš rešen« (Rim 10,9). Cilj oznanjevanja je torej, da vsak s svojimi usti prizna, da je Jezus Gospod in v svojem srcu veruje, da ga je Bog obudil od mrtvih. To je začetek poti do zveličanja. Vera v srcu se mora seveda prenesti v delovanje, mišljenje in obnašanje.

Naloga oznanjevalcev: goreče (vneto) moramo prositi Boga za vero (1 Kor 14,1), za karizmo vere, milostni dar vere. Da bomo zares s srcem verovali v Gospoda in v njegovo besedo, ki prinaša človeštvu življenje, rešitev, ozdravljenje, spremembo.

6 Vsi vere ne sprejmejo

Seveda se lahko zgodi, da vsi ne bodo verovali našemu oznanilu, čeprav oznanjamo nadvse privlačnega, dobrega Kristusa in njegov nauk. Sv. Pavel pravi:

Toda kako naj ga kličejo, če niso verovali vanj? In kako naj verujejo, če niso slišali o njem? In kako naj slišijo o njem, če ni oznanjevalca? In kako naj oznanjajo, če niso bili poslani? Kakor je pisano: Kako lepe so noge tistih, ki prinašajo veselo oznanilo o dobrih rečeh! (Rim 10).

Kako naj kličejo Gospoda, če ne verujejo vanj? Ali naše oznanilo prinaša dobre reči? Ljudem je treba prinesti veselo oznanilo »o dobrih rečeh«. Celoten evangelij je »dobra reč« in vsak odlomek zase nosi v sebi dobre reči, nekaj poučnega, vzgojnega, življenjskega, pomembnega, koristnega, rešitev. Jezusovo poslanstvo, misijon je opisan v Lk 4,16–18 in Apd 10,38. V prvem odlomku je predstavljen njegov program, ki je nadvse privlačen, ko se poglobimo vanj. Vsi bi ga morali slišati.

Toda evangeliju niso bili vsi poslušni. Izaija namreč pravi: Gospod, kdo je veroval našemu oznanjevanju? Potemtakem je vera iz oznanjevanja, oznanjevanje pa je po Kristusovi besedi (Rim 10).

Naša dolžnost je, da oznanjamo Kristusovo besedo in delamo po njej. Nismo poklicani, da bi oznanjali kakršno koli besedo, vsekakor morajo

biti naše besede skladne z Jezusovim naukom. Prvenstvena naloga oznanjevalca je, da oznanja Kristusovo besedo. Da bi jo čim bolj oznanjal, mora z njo preživljati čas. Branje ni dovolj, brez premišljevanja ne bo večjih sadov (KKC 2707). Gospod bo sodeloval z nami in potrjeval z znamenji samo svojo besedo (Mr 16,16–20). Če naše oznanjevanje ni po Kristusovi besedi, ampak po drugih besedah, če vnašamo neke človeške modrosti, zgodbice, filozofske traktate, voščila, psihologijo, vzgojo, ki poleg tega ne slonijo povsem na Kristusovi besedi, naše oznanjevanje ne bo imelo nekega konkretnega učinka. Bog se ne bo dotikal src poslušalcev, ne bo potrjeval te besede. Vera v Gospoda se ne bo pomnožila, kajti do »vere pri poslušalcih prihaja iz oznanjevanja po Kristusovi besedi« (Rim 10,17). Po veri pa raste in se razvija krstna milost, ki je središče našega razmišljanja. Pavel je učil skladno z besedami svojega Gospoda:

Pojdite torej in naredite vse narode za moje učence: krščajte jih v ime Očeta in Sina in Svetega Duha in učite jih izpolnjevati vse, kar koli sem vam zapovedal! In glejte: jaz sem z vami vse dni do konca sveta (Mt 28,20).

Ko sledimo Gospodovim navodilom, delamo resnično, kar nam naroča. Če ne delamo, kot nam je naročil, večji del odgovornosti za nevero poslušalcev ostaja pri nas. Omenimo samo še duhovni boj, ki se dogaja v trenutku »sejanja besede«. Nasprotnik se bori proti veri poslušalcev v oznanilo (Mt 13,19; LK 8,12), a vztrajno oznanjevanje pristne Besede in delovanje po njej, more prebiti zid napadov dvoma, beganja misli pri mnogih, ki poslušajo besedo, in jih spodbuditi k veri v oznanilo ter življenju po njem.

7 Prava vera

Naj navedemo nekaj citatov o veri iz evangelijev. Ne bomo jih komentirali, ampak samo predlagali v razmišljanje:

Če boste verovali, boste prejeli vse, kar boste prosili v molitvi (Mt 21,22).

Resnično, povem vam: Kdor bo rekel tej gori: »Vzdigni se in se vrzi v morje« in ne bo dvomil v svojem srcu, temveč verjel, da se bo zgodilo, kar pravi, se mu bo zgodilo (Mr 11,23).

Prosi pa naj v veri, ne da bi kaj dvomil; kdor dvomi, je namreč podoben morskemu valu, ki ga veter dviga in premetava (Jak 1,6).

Glede tega »če moreš« pa – vse je mogoče tistemu, ki veruje (Mr 9,23).

8 Oživitev krstne milosti po molitvi

Molitev predstavlja velik problem pri vernikih. Ni molitev sama problem, ampak ta nastane, ko ne molimo, kakor nas uči Jezus. Dejstvo je, da veliko krščenih ne moli zaradi različnih razlogov: ker so bili v preteklosti neuslišani in so sedaj razočarani nad Bogom; mislijo, da morda niso bili vredni uslišanja, da jih Bog ne ljubi, da je oddaljen, da se ne meni zanje, da ga ni – posledično je tudi njihova podoba Boga popačena.

Nekateri kljub neuslišanju/-ih še vedno molijo, a brez vere, ne pričakujejo uslišanja. Molitev jim je nekakšen zasilni izhod, beg, iskanje tolažbe, toda v srcu ni vere. Veliko krščenih umira zagrenjenih, razočaranih, polnih samopomilovanja. Nekateri izmed njih tudi molijo, a zopet brez vere v srcu. Veliko ljudi moli, a ne moli z vero. Nekateri kristjani, ki trpijo, imajo hude težave in stiske, molijo, a se jim situacija zdi nerešljiva celo za samega Boga, zato molijo z nevero v srcu in ne z otroško vero, ki veruje v vsemogóčnega Boga, Boga, ki mu ni nič nemogoče. Veliko krščenih moli samo po obrazcih (brez srca, drdrajo besede, ne da bi razmišljali, kaj govorijo ...), pravzaprav sploh ne poznajo vsebine molitve, ki jo izgovarjajo. Nikoli Bogu ne izrečejo besed, ki bi prišle spontano iz srca. Zanje je Bog oddaljen, ne vedo ali ne razumejo, da se človek lahko z njim pogovarja kakor s sočlovekom. Tega ne počnejo, čeprav so zvesti nedeljniki in dobri kristjani. Mnogi verniki drdrajo rožni venec in ne vedo, da je molitev rožnega venca »brez premišljevanja skrivnosti kot telo brez duše« (Janez Pavel II., Pavel VI.). Veliko ljudi pozna samo prosilno molitev. So stalni prosilci, to je njihov edini način komunikacije z Bogom. Ko ga potrebujejo, se obračajo nanj, ko ne, ga imajo nekje v ozadju. Zahvalne, slavlilne molitve sploh ne poznajo oziroma je ne prakticirajo.

8.1 Dobra molitev – nastaviti se na »pravo frekvenco«

Če pozorno pogledamo evangelijska besedila, ki govorijo o molitvi, lahko hitro ugotovimo, da Bog od nas zahteva, naj molimo pod določenimi pogoji. Le tako se bomo nastavili na njegovo »radijsko frekvenco«, sicer bomo molili na napačni frekvenci, posledice pa se bodo pokazale v različnih motnjah: hreščanju, slabem slišanju ... Pri molitvi se je torej treba nastaviti na pravo »frekvenco« – to je bistveno. Naše molitve morajo biti v skladu z očenašem, v skladu s prošnjami, ki so v njem. Na Boga se moramo obračati kot otrok na Očeta. V molitvi smo povabljeni, da najprej posvečujemo, slavimo, povečujemo Božje ime, šele nato se nanj obračamo s prošnjami, ki morajo biti skladne s prošnjami v očenašu. Vsak od nas se mora poglobiti in spoznati bistvo vsake prošnje, da bi molil pravilno.

8.2 Kako moliti, da se krstna milost prebudi, deluje, razvija, raste?

Če želimo, da se pri molitvi, odnosu z Bogom, v nas milost, ki smo jo prejeli pri krstu, prebudi in raste, moramo moliti, kakor je molil Jezus oziroma kakor nas uči, naj molimo. V nadaljevanju bomo navedli nekaj pomembnih spodbud, kakšna naj bo naša molitev, da bo skladna z Jezusovim poučevanjem o njej:

- Ko začnemo moliti, moramo ODPUSTITI:
»In kadar vstanete k molitvi, odpustite, če imate kaj proti komu« (Mr 11,25). Preden vstopimo v odnos z Bogom, bi se morali vprašati in razmisliti, če je morda v našem srcu kdo, na katerega smo jezni, četudi čisto malo. Pri tem moramo biti iskreni do sebe in se zavedati, da se pri vsaki krivici avtomatsko v nas pojavi jeza, lahko v večji ali manjši obliki. Ko to prepoznamo, lahko prosimo Jezusa/Svetega Duha, da nam pomaga, da bi lahko odpustili. Jezusu izročimo jezo, boleča čustva in tudi bolečino, ki je v nas. Jezus nas večkrat spodbuja in uči, naj odpuščamo svojim bližnjim, celo v očenašu govorimo, da odpuščamo; žal je resničnost včasih precej drugačna. Sveto pismo nam poroča, da je jeza in vse, kar je z njo povezano, bes, sovraštvo, prezir, ljubosumje, ovira za Božje uslišanje, še več ozdravljenje. Če smo bolni in želimo prositi Boga za ozdravljenje, je nujno, da pred tem odpustimo, kajti Božja beseda pravi:

Kako bo človek, ki kuha jezo zoper drugega človeka, pri Gospodu iskal ozdravljenja? Kako bo človek, ki do sebi enakega nima usmiljenja, za svoje grehe prosil odpuščanja? (Sir 28,3–4).

Kdor pravi, da je v luči, pa svojega brata sovraži, je še zdaj v temi. Kdor svojega brata ljubi, ostaja v luči in v njem ni pohujšanja. Kdor pa svojega brata sovraži, je v temi in hodi v temi in ne ve, kam gre, ker mu je tema zaslepila oči (1 Jn 2,9–11).

Zgodi se, da verni velikokrat molimo za svoje najbližje, da bi jih Bog spreobrn timer, obrn timer k sebi, istočasno pa jih obsojamo, se pohujšujemo nad njimi (njihovim vedenjem, delovanjem ...). Takšna molitev se obrača na Boga iz srca, ki je obsojajoče, napuhn timereno, ježno, besno, zagren timereno. Takšna molitev ni čista, ni iz ljubezni, zato na Božja ušesa trka z »motn timerjo v frekvenci«. Pogost rezultat naših molitev je, da dolgo niso uslišane. Ali pa celo nikoli, zato začn timeremo obupavati nad molitvijo oziroma nekateri kar prenehajo z njo, ker ne vidijo nobenih učinkov. Molitev mora najprej spremin timerjati nas, šele nato druge.

- Ko molimo, moramo VEROVATI in pričakovati uslišanje:

Za vse, kar molite in prosite, verjemite, da ste že prejeli, in se vam bo zgodilo (Mr 11,23).

Prosi pa naj v veri, ne da bi kaj dvomil; kdor dvomi, je namreč podoben morskemu valu, ki ga veter dviga in premetava (Jak 1,6).

V evangelijih so vsi, ki so se približali Jezusu z vero, bili uslišani. Vera je bistveni pogoj za Božje uslišanje. Bog gleda v srce, in ko se obračamo nanj, želi videti v našem srcu vero malega otroka, ki brez dvomov popolnoma zaupa in pričakuje »darilo«. Dvom, nevera sta žalitev za Boga, omejujeta njegovo delovanje. Podrediti se moramo Božji besedi in delati, kar nam govori, če želimo, da bomo z Bogom na pravi »frekvenci«. Evangelij nam razodeva, da moramo biti kot otroci pred Bogom, da ga moramo prositi vztrajno in z otroško vero v srcu. V našem srcu morajo biti ponižnost, skesanost, ljubezen, sočutje, usmiljenje. Čim bolj bo naše srce podobno Jezusovemu, krotko in ponižno (Mt 11,29), usmiljeno, sočutno, polno ljubezni (Mt 9,36; 14,14; Lk 7,13; Mt 15,20), več uspeha bomo imeli pri molitvi.

Ne smemo spregledati pomembne vrstice, po kateri nam Jezus razodene pogoj, da bi bili uslišani: »Če ostanete v meni in moje besede ostanejo v vas, prosíte, kar koli hočete, in se vam bo zgodilo« (Jn 15,7). Pogoj za uslišanje – »ostati v njem« – dejansko pomeni ostati v njegovi besedi, biti zvest njegovi besedi; njegova beseda mora biti v nas, živeti in delovati v nas, po nas. Njegova beseda ostane v nas, ko se je držimo. Tedaj Bogu tudi pokažemo, da ga ljubimo: »Kdor ima moje zapovedi in se jih drži, ta me ljubi« (Jn 14,21). »Kdor me ljubi, se drži mojih besed« (Jn 14,24).

Do sedaj smo veliko pozornosti namenili prosilni molitvi. Jezus pa nam zapoveduje, naj molimo tudi za ljudi, ki nam niso pri srcu, ki so nas prizadeli, grdo ravnali z nami, nas preganjajo, preklinjajo (Lk 6,27–36). Kristjani se moramo zavedati, da smo poklicani biti dejavni v dobroti do tistih, ki so nas kakor koli prizadeli. Poklicani smo, da jim delamo dobro in molimo zanje. Upamo si trditi, da večina kristjanov tega ne počne. Ko molimo zanje, ko jih blagoslovljamo, ko jim delamo dobro, stresamo »žerjavico, žareče oglje na njihovo glavo« (Prg 25,22; Rim 12,20). Žerjavica ali žareče oglje sta znamenji pekoče bolečine, ki simbolizira očitek vesti. Bog lahko po naših molitvah in dobrih delih vstopi v njihova srca in jim omogoči, da jih začne peči vest, da bodo spoznali, koliko hudega so nam povzročili, in prišli do kesanja. Molimo tudi, da jim Bog odpusti to, kar so nam povzročili (Lk 23,34), in naj jim ne prišteva tega greha (Apd 7,60). Žal pogosto pozabljamo moliti za ljudi, ki smo jih sami prizadeli. Pozabljamo ali pa si ne prizadevamo, da bi jih osebno prosili odpuščanja in Boga prosili, naj jim ozdravi rane, ki so jih povzročili naši grehi. Prizadevati si moramo za spravo z njimi, če ne gre v živo, pa jih lahko v duhu, v srcu po molitvi prosimo odpuščanja. Bogu je namreč najpomembnejše, da so njegovi otroci spravljani med seboj. Bog je blizu skesanim v srcu, ponižnim v srcu, zaupljivim v srcu, strtim v srcu, usmiljenim, sočutnim, ljubeznivim, krotkim, miroljubnim v srcu (Ps 34; 51; Iz 57,15 itd.).

9 Oživitev krstne milosti po zakramentih

Zakramenti so kraj srečanja med Bogom in človekom; so kraj, kjer se srečata Bog in človek, Stvarnik in stvar, kraj, kjer pride do stika med nebom in zemljo, med nevidnim Bogom in vidnim človekom. Zakramenti so »vidna znamenja nevidne Božje milosti«. Bog se poslužuje

materialnih stvari (voda, olje ...) in besed, po katerih posreduje svojo nevidno milost. Zakramenti so »moči, izhajajoče iz telesa Jezusa Kristusa« (KKC 1116), so učinkovita znamenja milosti. Milost, ki teče po njih, ni mrtva, neučinkovita, marveč še kako učinkovita. V njih se nahaja ista moč Svetega Duha, s katero je ozdravljajal in odpuščal naš Gospod Jezus Kristus. »Kar je bilo na našem Zveličarju vidnega, je prešlo v zakramente« (KKC 1115). Tega žal veliko katoličanov ne ve. Po zakramentih nam Bog sam po Cerkvi podeljuje Božje življenje, svoje življenje. Gre za življenje, ki ga sv. Janez imenuje »večno življenje«, in pomeni drugačno, kakovostnejše življenje, polno življenje (gr. *zoe*). Po zakramentih se torej v naravo človeka posredujejo Božja odrešenjska moč, ljubezen, milost. Zakramenti so Kristusova zdravila. Po zakramentih se človek srečuje z živim, vstalim Gospodom Jezusom in se ga »dotika« – kakor tudi Gospod njega. Da bi milost, moč, ki deluje po zakramentih, lahko neovirano tekla v telo prejemnika, da bi lahko resnično obrodila sadove v prejemniku, je potrebna prejemnikova razpoložljivost (KKC 1128). »Milost namreč predpostavlja naravo,« pravi znani sholastični filozofski izrek. Kaj to dejansko pomeni, bomo spregovorili pozneje. Milost je naklonjenost, podarjena pomoč, ki nam jo Bog daje, da odgovorimo na njegov klic, naj postanemo Božji otroci, posinovljenci, deležni Božje narave, večnega življenja. Milost je delež pri Božjem življenju. Uvede nas v notranje globine troedinega Božjega življenja. Po krstu dobi kristjan delež pri milosti Kristusa. Kristusova milost je nezaslužen Božji dar, ki nam ga daje Bog iz svojega življenja, vlitega po Svetem Duhu v našo dušo, da bi jo ozdravil greha in posvetil: to je posvečujoča ali pobožanstvujoča milost ali milost, prejeta s krstom. Ta milost je v nas studenec za dela posvečenja (KKC 1997–1999). Vso to bogastvo je Bog izlil v našo človeško naravo po zakramentu krsta, a ta neizmeren dar se ne more razviti, razcveteti brez sodelovanja krščenega. Krstna milost nam posreduje moč, zmožnost, da moremo postati novi ljudje, Božji otroci, a brez našega sodelovanja tega ne more narediti. Kaj dejansko pomeni zgoraj omenjeni rek? Človeško naravo je treba pripraviti, usposobiti, da bo razpoložljiva, odprta za prejem in delovanje milosti, ki nam jo v vsakem zakramentu podeljuje Bog oziroma jo v nas (p)oživlja.

Naloga oznanjevalcev je, da ljudi poučimo, kako naj pripravijo sebe, svojo »naravo«, da bo lahko polno in brez ovir delovala z milostjo.

Prva stvar je vera: prejemnik mora zaupati, verovati, da se v zakramentu srečuje s samim Gospodom Jezusom; zavedati se mora, da ga v zakramentu čaka usmiljeni Božji obraz; zavedati se mora, da je povabljen, da k zakramentu pristopa z otroško, neomajno vero, ki Boga ne omejuje pri njegovem delovanju.

Druga stvar je ponižnost: prejemnik zakramenta se mora zavedati, da se v njem približuje samemu Bogu. Bog gleda na ponižne v srcu. Tako kot za molitveno držo velja tudi za zakramente: k zakramentu ne moremo pristopati z oholim, ošabnim, napuhnjenim srcem, sicer bo šla milost v večji meri mimo nas.

Tretja stvar: odvisno, h kateremu zakramentu pristopamo. Za zakrament sprave je bistveno skesano in ponižno srce. Če ni globokega kesanja v penitentu, Božja milost ne bo v polnosti delovala v njegovi duši. Ljudem je treba povedati, da Boga »privlači« skesano, ponižno in iskreno srce. Takšnega srca Bog ne zavrača, marveč obilno nagraduje. K bolniškemu maziljenju je bolni poklican, da pristopi z močno, otroško vero v Božje ozdravljenje, hkrati pa, da je odprt za mir in tolažbo, ki mu jo Bog želi izliti v dušo ter mu dati moč za prenašanje telesne bolezni, če je takšna njegova volja. Verniki, ki so resno telesno in duševno bolni, morajo vedeti, da je bistvo in prvi namen bolniškega maziljenja prošnja, naj ji Bog ozdravi, in ne prošnja za prenašanje trpljenja. Bolniško maziljenje in zakrament sprave vendar spadata pod zakramenta ozdravljanja.

Naloga oznanjevalcev je, da katoličane pripravimo na prejem vsakega zakramenta posebej. Da jim zakramente približamo na privlačen način, kot Kristusova zdravila, do katerih pa moramo pristopiti z določenimi pogoji, če želimo, da bodo resnično v polnosti učinkovala. Vsak zakrament obnavlja človeka v telesu in duši.

Idealno bi bilo, da bi k zakramentom, posebej k bolniškemu maziljenju in obhajilu, pristopali kot »žena, ki je krvavela« (Lk 8), k zakramentu sprave kot izgubljeni sin (Lk 15), grešnica (Lk 7) in cestinar v templju (Lk 18). Evangeljske osebnosti, ki so se približale Jezusu in bile uslišane, so nam lahko velik zgled in navdih, kako pristopati k Bogu, da bi bili uslišani, tako po molitvi kot zakramentih.

Zakramenti so torej privilegirana sredstva (za) ozdravljenja. Za konec dodajmo še deset tez o odnosu med zdravjem in zakramenti:

1. stanje je bolno;
2. Kristus je zdravnik;
3. Cerkev je ambulanta;
4. zakramenti so zdravila;
5. milost je infuzija;
6. zakramentalno življenje je pot zdravja;
7. zakramenta ozdravljenja sta za kronične in akutne bolezni;
8. zakramenti so jamstvo zmage nad smrtjo;
9. zakramentalna skupnost je simpatija;
10. na koncu ostane samo ljubezen.

10 Oživitev krstne milosti po Svetem pismu

Za katoličane je splošno znano, da Božjo besedo zelo slabo poznamo. To velja tako za mnoge teologe, kaj šele za preproste vernike. Enostavno si ne vzamemo časa zanjo. Imamo tisoč pomembnejših stvari v življenju. Ne razumemo pa, da je »najboljši del, ki mi nikoli ne bo odvzet, ne v tem življenju ne v večnosti, sedeti ob Gospodovih nogah in ga poslušati« (Lk 10,42). Mnogi verniki ne čutijo potrebe, da bi jo brali, spoznavali, ker menijo, da tega ne potrebujejo, da vedo že dovolj, v »ukvarjanju« s Svetim pismom ne vidijo posebne koristi. Velika skušnjava se pojavlja pri teologih, oznanjevalcih evangelija, da pristopamo k Božji besedi kot Nikodem, kot intelektualci, izobraženci, v njej iščemo nekakšne duhovne pomene, znanje, s tem pa se oddaljujemo od sporočila, ki se skriva v vsakem odlomku. Kakor pri molitvi in zakramentih je tudi pri Božji besedi pomembno, da k njej pristopamo kot otroci. Otroci, ki imajo odprto srce, so radovedni, vedoželjni, ki s srcem verujejo v slišano zgodbo, se vanjo vživljajo, si jo predstavljajo, niso oholi, ošabni, ne zanašajo se na izkušnje, znanje itd. Ne pozabimo: »Če ne postanemo kot otroci, ne pridemo v Božje kraljestvo« (Mr 10,15).

Sveto pismo je velika povezana zgodba, sestavljena iz mnogih zgodb, ki so med seboj povezane. Med verniki manjka ljubezni in zanimanja za Božjo besedo, posledično manjka notranje, predvsem pa premišljevalne molitve, ki je ključna za rojevanje polnosti sadov krščanskega življenja. KKC nas spodbuja k premišljevalni molitvi: »Kristjan mora

redno premišljevati, sicer je podoben prvim trem tlom iz prilike o sejalcu (Mr 4,4–7.15-19). Krščanska molitev si prizadeva v prvi vrsti za premišljevanje »Kristusovih skrivnosti« (KKC 2707–2708). Si res prizadevamo v prvi vrsti za to? Vernike učimo premišljevalne molitve in jih spodbujamo k njenemu udejanjanju?

Kristjani se ne zavedamo, da je Božja beseda kot seme. Kaj je značilno zanj? To, da v sebi nosi življenje. Iz semena rastejo naši pridelki, ki jih z veseljem použijemo. Kristjani bi radi želi sadove krščanskega življenja (Gal 5,22), ne zavedamo pa se, da moramo najprej sprejeti seme, ga v sebi gojiti, zalivati, mu omogočati svetlobo, da bo potem iz njega vzkliklo dobro, močno drevo, polno zrelih sadežev. V Svetem pismu, ki je beseda samega Boga, se torej nahaja življenje. Kakšno življenje? Vsekakor ne biološko življenje, ki smo ga prejeli s stvarjenjem, temveč Božje življenje. Jezus sam je večno življenje in eden izmed kanalov, po katerih nam ga podarja, je ravno Božja beseda. Kristjani se ne zavedamo, da prav v Božji besedi spoznavamo resničnost človeškega bivanja, človeške narave in Boga samega. Če hočemo spoznavati sebe, človeško naravo in Boga, moramo prebirati, še več poslušati in premišljevati Božjo besedo, vživljati se v poslušano zgodbo. Jezus pravi, da je »večno življenje v tem, da spoznavamo edinega resničnega Boga in njega, ki ga je poslal, Jezusa Kristusa« (Jn 17,3). Večno življenje prejemo torej tudi po spoznavanju Očeta in Sina. Če želimo nekoga spozna(va)ti, se moramo z njim družiti, biti v odnosu z njim. Boga na najboljši način spoznavamo, ko se družimo z njim v njegovi besedi, po kateri se nam je razodel. Po branju, poslušanju in premišljevanju Božja beseda vstopa v nas, od glave želi priti v srce in tam ostati. V srcu se želi rojevati, to se zgodi vsakokrat, ko nas spreminja, ozdravlja, dela drugačne, »nove«. Večno življenje torej teče v nas, ko spoznavamo Očeta in Sina, ko smo v odnosu z njima. Krstna milost se tedaj razvija in raste. Kristjani smo Jezusovi učenci, a svojega Učitelja žal zelo slabo poznamo, posledično ne rojevamo polnosti sadov krščanskega življenja.

Če želimo, da naše življenje postane rodovitnejše, da bolj spoznamo sebe in Boga, se moramo vreči v Božjo besedo in jo začeti poslušati ter premišljevati. Tudi ko je ne razumemo, je ne smemo zapreti in nikoli več odpreti, temveč jo shraniti v srcu in o njej premišljevati (Lk 2,19;52).

Da bi Božjo zgodbo resnično čim boljše razumeli, jo moramo ne le brati, to je absolutno premalo, ampak ob tem še poslušati, kaj nam želi povedati na uho, spregovoriti na srce, ter jo premišljovati. Brez poslušanja in premišljevanja bomo zgodbo površno poznali, s tem pa tudi naša zgodba ne bo drugačna od drugih, posvetnih zgodb. Od Marije, Jezusove matere, se moramo veliko naučiti. Bogu in pozneje Božjemu Sinu Jezusu je bila vselej poslušna. Delala je, kar je rekel. Tudi ko ga ni razumela, njegovih besed ni zavrgla, pozabila, odstranila iz glave, temveč jih je ohranila, čuvala, varovala v svojem srcu in o njih v srcu premišljevala. Tako je Božja beseda ostajala v njej, ni se izgubila in dajala je sad, spoznanja ob svojem času. Tako smo tudi mi takrat, ko Jezusovih besed ne razumemo, ne dojamemo njihovega sporočila, poklicani, da jih ohranimo, čuvamo, varujemo v srcu in o njih premišljujemo. Če bomo delali tako, nam bo Bog naklonil marsikateri odgovor.

Naša naloga je, da smo najprej sami navdušeni nad Božjo besedo. Če tega žara nimamo, prosimo Svetega Duha zanj, potem šele lahko navdušimo ljudi. Spodbujati moramo skupine, ki se dobro in kakovostno družijo z Božjo besedo, sicer ne bomo rojevali polnosti sadov krščanskega življenja.

Sklep

Z različnih vidikov smo poskušali pokazati, kje so bistveni razlogi, da se krstna milost v mnogih vernikih ne razvija, raste in razcveti. Dotaknili smo se tudi glavne ovire za to, ki je nevera. Za nevero oziroma zelo šibko vero niso odgovorni le verniki sami, temveč tudi oznanjevalci. Poskušali smo izpostaviti bistvo Jezusovega naročila, ki ni le v oznanjevanju, temveč tudi v delovanju. To njegovo delovanje se odraža po zakramentih, pa tudi po naši posredniški molitvi.

Na konkreten, jasen in eksistencialen način smo želeli posredovati nekaj vidikov, ki nam lahko koristijo pri našem oznanjevanju, da bi po njih omogočili vernikom sprejeti Jezusa, Gospoda in Odrešenika, ter verovati vanj. Gospod želi sodelovati z oznanjevalci in potrjevati z znamenji njihovo oznanjevanje, vendar pod pogojem, da oznanjamo njegovo besedo in ne kakšne druge.

Po »pravilni« molitvi, »pravilnem« pristopanju k zakramentom in Božji besedi se lahko priključimo na pravo »frekvenco«, na kateri Bog

sliši in je odziven. Ko delujemo po njegovi »frekvenci«, nam to omogoča, da se krstna milost, ki je v mnogih kristjanih v nekakšnem »mirovanju«, prebudi, oživi in razcveti. Dokler ne bomo sprejeli Očetove volje, ki je sprejetje njegovega Sina, vera vanj in v njegovo besedo, dokler ne bomo delali, kar nam dejansko naroča, bo stanje vere med kristjani silovito padalo. Zaenkrat imamo, hvala Bogu, še kar veliko množico. To moramo izkoristiti. Vsak oznanjevalec mora biti iskren do sebe in do svojega oznanjevanja ter se vedno znova spraševati: Kakšen evangelij oznanjam ljudem? Jim prinašam rešitev ali breme? S temi besedami želimo spodbuditi vsakega oznanjevalca in ga še enkrat opogumiti, da se oklene z večjo vero Gospoda in njegove besede ter vse stavi nanj, samo nanj. Božja beseda nas ne bo osmešila, osramotila, temveč jo bo Gospod zagotovo potrjeval in sodeloval z nami. Naj nam pri tem pomaga Sveti Duh in nas vodi!

Literatura

Blažević, Josip, ur. *Crkva i medicina pred izazovom alternativnih iscjeliteljskih tehnika*. 2010. Zagreb: Veritas.

Blažević, Josip. 2009. *Isus Krist i/ili Sai Baba*. Zagreb: Teovizija.

Blažević, Josip. 2009. *Joga i kršćanstvo*. Split: Verbum.

Katekizem Katoliške Cerkve. 2008. Ljubljana: Družina.

Lončar, Josip. *Karizma vjere*. 2012. Koprivnica: Figulus.

Pavić, Ivo. *Molitvom do zdravlja*. 2007. Zagreb: Samozaložba.

Sorč, Ciril, Marjan Turnšek in Bogdan Dolenc. 2003. *Priročnik dogmatične teologije*. Ljubljana: Družina.

Gregor Kunej

KRST – LJUBLJEN OD OČETA

1 Polni grehov, a prerojeni

- 1.1 Anatomija odnosa Bog – človek**
- 1.2 Skrivanje pred resnico**
- 1.3 Krst je začetek večne bitke: umiranje in rojevanje**
- 1.4 Oče ljubi nepopolnost**

2 Črna skrinjica – učbenik življenja, ali zakaj se iz svojih grehov večina ljudi ničesar ne nauči, nekaterim pa to vseeno uspe

- 2.1 Neuspehi so realnost**
- 2.2 Motiti se je človeško**
- 2.3 Vse življenje se učimo**

3 Poimenovati, razkrivati, sprejeti

- 3.1 Prenova je vedno možna opcija**
- 3.2 Bolečina razkrivanja**
- 3.3 Naporna izkušnja oblikuje močnega človeka**
- 3.4 Popolnost je v priznanju šibkosti**

4 Stopiti pred Očeta

- 4.1 Priznati greh, prositi za odpuščanje, živeti v Kristusu**
- 4.2 Posloviti se od samovšečne predstave o samem sebi**
- 4.3 Komu pripadam?**
- 4.4 Kristus ne gradi na Petrovi šibkosti**

5 Med Betlehemom in praznim grobom

- 5.1 Oblast odpuščati grehe – nova stvaritev**
- 5.2 Novi krst s породnimi bolečinami**
- 5.3 Moj jarem je prijeten**

6 Vera je svobodno življenje v Kristusu

- 6.1 Klic k svetosti**
- 6.2 Iz varnega zavetja na obrobje**
- 6.3 Ranljiva razorožitev**

7 Katehetovi koraki

Povzetek

Krst razodeva Očeta in njegovo ljubezen, ki se uteleša v Jezusu Kristusu. V njem se uresničuje notranja povezanost z vsakodnevnim življenjem. S krstom smo postali del Kristusove človeškosti in poklicani, da v telesu, načinu razmišljanja in delovanja, hrepenenju, čutenju razodevamo Božje življenje. Krst omogoča živeti človeškost na način Boga. Smisel našega bivanja je način, s katerim živimo svojo človeškost, da razodevamo Kristusovo, se pravi Očetovo ljubezen, ki se je razodela ob krstu v Jordanu: »Ti si moj ljubljeni Sin, nad teboj imam veselje« (Mr 1,11).

1 Polni grehov, a prerojeni

Ne morete pojasniti obnašanja snovi – zakaj se zlato sveti, zakaj vodik reagira s kisikom –, ne da bi poznali njeno atomsko naravo. Enako ne morete razumeti kompleksnosti računanja – narave algoritmov, shranjevanja računalniških podatkov ali nastanka njihovih napak –, ne da bi poznali strukturno anatomijo digitaliziranih informacij (Mukherjee, 25).

S krstom se odpustijo vsi grehi, izvirni greh in vsi osebni grehi kakor tudi vse kazni za greh. Resnično ne ostane v tistih, ki so bili prerojeni, nič takega, kar bi jim preprečevalo vstop v Božje kraljestvo (KKC 1263).

Čemu spoved po krstu? Apostol Janez: »Če rečemo, da smo brez greha, sami sebe varamo in resnica ne živi v nas« (1 Jn 1,8). Jezus nas uvaja v nenehno prošnjo k odpuščanju: »Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom« (KKC 1425).

1.1 Anatomija odnosa Bog - človek

Ne moremo pojasniti svoje ponovljive grešne narave – navkljub krstnemu izbrisu izvirnega greha in vseh osebnih grehov in odrešenja –, če se ne zakopljemo v »strukturno anatomijo« odnosa med Očetom in Sinom. S povsem zemeljskim razumevanjem svoje osebne zgodovine ne moremo gledati nanjo, ne da bi raziskovali svoje korenine. Naše življenje se ne začne z našim rojstvom, ampak se v nas združujejo preteklost, sedanjost in prihodnost. Če želimo globlje razumeti sami sebe, svoj značaj, lastnosti, potenciale, perspektive in ravnanja, ki iz njih izhajajo, ne moremo mimo očetove in materine zgodovine ter zgodovine svojih prednikov.

Povsem naključno sem naletel na knjigo *Nauki črne skrinjice. Zakaj se večina ljudi ničesar ne nauči iz napak, nekaterim pa to vseeno uspe*. S skavti smo pred božičem nesli Luč miru iz Betlehema v lokalno knjižnico, in ker je bila direktorica še zasedena, smo imeli na voljo nekaj trenutkov. Ravno dovolj, da sem odkril omenjeno knjigo, se včlanil, plačal članarino in si knjigo sposodil. Gre za knjigo o tem, kako se rodi uspeh. Napredek je ena od bistvenih značilnosti človekove zgodovine v zadnjih dveh tisočletjih, predvsem pa v zadnjih dveh stoletjih in pol.

Vsi se zavedamo, da težko sprejemamo lastne neuspehe. Že v primerih, kot je prijateljska nogometna tekma, lahko postanemo natakneni, če nam ni šlo, pa nas potem ob pivu zaslišujejo o tem. Če se neuspeh nanaša na nekaj pomembnega v našem življenju – zaposlitev, starševsko vlogo ali status v družbi –, se vse skupaj dvigne na precej višjo raven. Kadar je ogrožena naša kompetentnost, vklopimo obrambni mehanizem. Ne želimo, da bi nas drugi imeli za nesposobne. Ne maramo rušenja svoje avtoritete pred kolegi. Za starejše zdravnike, duhovnike, ki so se usposabljali dolga leta ali z dolgoletno pastoralno izkušnjo prispeli na vrh svojega poklica, je lahko odprtost glede lastnih napak skorajda travmatična.

Znašli smo se v času in na kraju, ko ima družba kot celota – Cerkev v tem ni nobena izjema – protisloven odnos do neuspehov/napak/grehov. Medtem ko radi iščemo opravičila za svoje neuspehe, prehitro obsojimo druge, ko se jim kaj ponesreči. Iskanje grešnega kozla in sodba bližnjega je globoko vsajena v nas. Spomnimo se prilike o ljuljki med pšenico:

Prišli so gospodarjevi služabniki in mu rekli: »Gospod, ali nisi posejal dobrega semena na svoji njivi? Od kod torej ljuljka?« Dejal jim je: »Sovražen človek je to storil.« Služabniki pa so mu rekli: »Hočeš torej, da gremo in jo pobereмо?« »Nikakor,« je dejal, »da morda med pobiranjem ljuljke ne izpulite z njo vred tudi pšenice. Pustite, naj oboje skupaj raste do žetve.« Ob času žetve pa porečem žanjcem: »Zberite najprej ljuljko in jo povežite v snope, da jo sežgemo, pšenico pa spravite v mojo žitnico« (Mt 13,27–30).

Ozrimo se še na odlomek:

[S]potoma so prišli v neko samarijsko vas, da bi vse pripravili zanj; vendar ga tam niso sprejeli, ker je bil namenjen v Jeruzalem. Ko sta to videla učenca Jakob in Janez, sta rekla: »Gospod, ali hočeš, da rečeva, naj pade ogenj z neba in jih pokonča?« Jezus se je obrnil k njima in ju pogrjal. Nato so odpotovali v drugo vas (Lk 9,52b–56).

Naše sočutje z žrtvijo ali škodo, ki nastane z grehom/napako, je čustveno gledano skoraj sinonim za jezo, neredko celo bes ali sovraštvo in obsojanje krivcev.

1.2 Skrivanje pred resnico

Del razlogov, zakaj tako hitro izpostavimo napake drugih, je prav v tem, da radi skrijemo svoje. Jasno znamo predvideti, kako se bodo ljudje odzvali, kako bodo kazali s prstom, kako se ne bodo znali postaviti v našo kožo v tistem napetem položaju, ko se nam je pripetila napaka, spodrseljaj, velika usodna odločitev ... Končni učinek takšne prakse je nedvoumen: odklanja se vsaka odprtost in spodbuja prikrievanje. Osebo ali strukturno prikrievanje napak, grehov, spodrseljajev uničuje vitalne informacije, ki jih tako posamezniki, družba in ne nazadnje tudi Cerkev potrebujemo, da bi se učili iz napak.

Naredimo še majhen korak nazaj in o neuspehih razmislimo z bolj splošnega vidika. Študije namreč kažejo, da smo ljudje marsikdaj obremenjeni z morebitnim neuspehom in si zato postavljamo nejasne cilje, da nihče ne bo mogel s prstom pokazati na nas, ko ti ne bodo doseženi. Še preden smo se česa zares lotili, si pripravljamo izgovore.

Napake prikrivamo ne samo, da bi se zaščitili pred drugimi, temveč tudi, da bi se zaščitili pred seboj. Eksperimenti so pokazali, da imamo prefinjeno sposobnost brisanja neuspehov iz spomina, tako kot montažer izreže neuspele kadre iz filma. Ne le, da se ne učimo iz napak, temveč jih izločimo iz uradne avtobiografije, ki jo ves čas ohranjamo v svoji glavi. Če smo tovrstno ravnanje sprejeli za sebi lastno tudi krščeniki, se ne smemo čuditi, da ne potrebujemo niti zakramenta spovedi niti nimamo nobene potrebe po spreobrnjenju, saj neuspehov sploh ni na našem seznamu. O tem je Janez Pavel II. dejal francoskim škofom: »Priznati moramo obstoj krize zakramenta pokore. Veliko ljudi več ne vidi, v čem so grešili in še manj, kako hudo so grešili, niti zakaj bi morali prositi odpuščanja pred predstavnikom Cerkve« (Daigneault).

1.3 Krst je začetek večne bitke: umiranje in rojevanje.

»Ne krst ne evharistija ne moreta v polnosti zatreti krhkosti in slabotnosti človeške narave, tudi ne nagnjenja h grehu, ki ostane v krščenih, da bi se izkazali preizkušene v boju za krščansko življenje. Boj je za spreobrnjenje k svetosti potreben« (KKC 1426). Kljub temu da krst predstavlja vstop Božje moči v naše telo, duha in našo osebno zgodovino, ostajamo človeški in zaznamovani z nemočjo.

V večini primerov podlegamo perspektivi, da je greh/neuspeh nekaj dokončno tako negativnega, česar se moramo sramovati/skrivati in kar moramo pri drugih obsojati. »Gospod, ali hočeš, da rečeva, naj pade ogenj z neba in jih pokonča?« (Lk 9,55) ali »Služabniki so mu rekli: ›Hočeš torej, da gremo in ljuljko poberemo?‹« (Lk 9,53). Mar nista Jezusovo trpljenje in smrt razodetje nemoči, da bi prav v njej našli novo moč in novo življenje vsi, ki smo zaznamovani s človeško nemočjo? Krst je »potopitev«, »utopitev« – pokop v Kristusovo smrt, iz katere izide »nova stvaritev« (KKC 1214). »Krst je rojstvo k novemu življenju v Kristusu« (1277).

Gregor Nacianški pravi: »Krst je dar, ker se podeljuje tistim, ki ne prispevajo ničesar, milost je, ker se daje celo z grehom zadolženim; oblačilo, ki pokriva našo sramoto.« Greh/neuspeh je, če hočemo ali nočemo del naše vsakdanje stvarnosti. To stvarnost upošteva tudi *Katekizem Katoliške Cerkve*:

Vendar ostanejo v krščencu neke časne posledice greha, kakor so trpljenje, bolezen in smrt, ali življenju lastne krhkosti, kakor so značajske slabosti itn., pa tudi tista nagnjenost h grehu, ki ji izročilo pravi poželjivost oziroma »netivo greha«. Poželjivost je puščena za boj, ne more škodovati tistim, ki ne privolijo vanjo (1264).

1.4 Oče ljubi nepopolnost

Resnična luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, je prihajala na svet. Beseda je bila na svetu in svet je po njej nastal, a svet je ni spoznal. V svojo lastnino je prišla, toda njeni je niso sprejeli. Tistim pa, ki so jo sprejeli, je dala moč, da postanejo Božji otroci, vsem, ki verujejo v njeno ime in se niso rodili iz krvi ne iz volje mesa ne iz

*volje moža, ampak iz Boga. In Beseda je postala meso in se nase-
lila med nami. Videli smo njeno veličastvo, veličastvo, ki ga ima
od Očeta kot edinorojeni Sin, polna milosti in resnice (Jn 1,9–14).*

Jezusovo učlovečenje je razodetje Božje ljubezni sredi betlehemskega greha zavrnitve: »Slava Bog na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so blage volje« (Lk 2,14). Jezus pride k Janezu, da ga ta krsti. Tako se rodi med tiste, ki ga zavrnejo, in stopi v vrsto z grešniki, ko zasliši glas: »Ti si moj ljubljeni Sin, nad teboj imam veselje« (Mt 3,17). To je začetek Jezusovega javnega delovanja. Tako lahko razumemo dve temeljni predpostavki vseh naših odnosov, vsega našega bivanja: zavedati se svoje lastne grešnosti in se hkrati veseliti, da se sredi te stvarnosti naseljuje Bog, ki odpušča, ker ljubi; ker hoče biti sredi te nemoči in uboš-va.

Jezusov krst nas spominja na dvoje, na našo grešnost in na to, da smo ljubljeni. Nad grehom se Bog ne zgraža in ga ne obsoja, ampak odpušča. Zato da bi nas vedno pritegnil k sebi, nam je dal zakrament sprave in nas vabi na pot. »Kristusov klic k spreobrnjenju ostaja živ tudi po krstu. To »drugo« spreobrnjenje je naloga za vso Cerkev, ki »ima v svoji sredi grešnike in je vedno potrebna očiščenja«. Napor za spreobrnjenje ni samo človeško delo. To je delo usmiljene ljubezni Boga Očeta, ki nas je prej ljubil« (KKC 1428).

Bog nas z ljubeznijo prehiteva. Ljubi nas vedno, že grešne, hkrati pa nas vabi na pot spreobrnjenja. Zavest o naši grešnosti in tem, da se nas Bog veseli, je tudi za nas povabilo k ljubezni do drugih. Tako kot nas on ljubi, nas vabi, da najprej ljubimo sami sebe. Vabi nas, da se vese- limo sebe, da se v tem veselju veselimo tudi njega in ne nazadnje, da se veselimo svojih bližnjih.

Krst kot razodetje Božje ljubezni ni enkratni dogodek, temveč začetek (javnega delovanja), ki je prežet z razodeto Očetovo ljubeznijo. Ljube- zen ni enkrat za vedno, ampak se nenehno obnavlja. Ljubezen je živa, ni statičen, enkratni dogodek. Krst je kot sprožilec/petelin na puški, ki z nenehnim odpuščanjem iztreblja iz naše srede uničujoči greh po- manjkanja ljubezni in vere, da smo ljubljeni. Ljubezen predpostavlja nenehno dinamiko, ki ni brez napora, brez trpljenja, težkih odločitev, temveč je nenehno priznavanje neuspehov, obžalovanje in odpušča- nje. Človekova nemoč so vrata do Očetove ljubljenosti.

2 Črna skrinjica – učbenik življenja, ali zakaj se iz svojih grehov večina ljudi ničesar ne nauči, nekaterim pa to vseeno uspe

2.1 Neuspehi so realnost

Vsak od nas se mora sem in tja soočiti z neuspehom. Neuspeh, napaka še ni nujno greh. Lahko pa do njega vodi ali sproži težke posledice, ki vodijo v grešno ravnanje. Morda ste se slabo odrezali na pogovoru pri škofu, bili neuspešni na izpitu, vas spremljajo nenehni konflikti z otroki in starši katehizirancev, ste negospodarno investirali župnijiški/škofijski denar ali se lotili nepremišljene investicije ...

Neuspeh je lahko tudi veliko resnejša reč. Za zdravnike in druge udeležence v varnostno kritičnih okoliščinah ima lahko celo smrtonosne posledice. Prav zato je smiselno začeti vpogled v zamotana razmerja med uspehom in neuspehom z nasprotjem med najbolj varnostno kritičnima panogama v današnjem svetu: medicino in letalstvom. Med njima so razlike v psihologiji in kulturi, še posebej v pristopu k neuspehu/nesreči/napaki.

2.2 Motiti se je človeško

V letalski industriji je odnos do neuspeha nedvoumen in neobičajen. Vsako letalo je opremljeno z dvema skoraj neuničljivima črnima skrinjicama, od katerih ena zapisuje vse ukaze, ki jih dobivajo elektronski krmilni sistemi, druga snema pogovore in zvoke v pilotski kabini. Če pride do nesreče, odprejo skrinjici, analizirajo podatke in izbrskajo razlog za nesrečo. To zagotavlja, da lahko postopke spremenijo, da se ista napaka ne bi ponovila nikoli več. S to metodo je letalski promet postal izjemno varen, včasih pa ni bilo tako. Leta 1912 je strmoglavilo in umrlo osem od dvanajstih ameriških pilotov – več kot polovica. Prvotna stopnja smrtnih nesreč v letalskih šolah je bila skoraj 25-odstotna. Tedaj to ni bilo zelo presenetljivo. Leteti z veliko hitrostjo v okornih lesenih in kovinskih zračnih plovilih je bilo brez dvoma nevarno. Danes so stvari povsem drugačne. Statistika Mednarodnega združenja za zračni transport poroča, da je bilo leta 2013 po svetu opravljenih 36,4 milijona komercialnih poletov, na katerih je bilo prepeljanih več kot tri milijarde potnikov. Umrlo je samo 210 ljudi. Na milijon opravljenih poletov pride 0,41 nesreče – to pomeni ena nesreča

na 2,4 milijona poletov. Letalstvo se ves čas ubada s številnimi varnostnimi vidiki. Vedno znova se namreč pojavljajo novi izzivi. Strokovnjaki se strinjajo, da se lahko kadar koli pojavi nova nepredvidena okoliščina, ki lahko stopnjo nesreč spet poveča. A ob tem obljublajo, da se bodo iz vsega poskušali učiti, tako da se napake ne bodo ponavljale. Navsezadnje je to pravi pomen pojma varnost v letalstvu.

V zdravstvu pa so stvari povsem drugačne. Leta 1999 je Ameriški inštitut za medicino objavil prelomno raziskavo z naslovov *Motiti se je človeško*. Ta je sporočala, da vsako leto zaradi preprečljivih medicinskih napak umre med 44.000 in 98.000 Američanov. Študija iz leta 2013, objavljena v reviji *Journal of Patient Safety*, je postavila število prezgodnjih smrti zaradi preprečljivih zapletov na več kot 400.000 letno. »Te številke nam povedo, da vsak dan padeta na Zemljo dve letali 747. Ali drugače, da se nam vsaka dva meseca zgodi nov enajsti september. Nikjer drugje ne bi tolerirali tolikšne škode, ki bi se jo dalo preprečiti« (Pronovost).

Pri tem problemu ne gre za to, da bi razdejanje povzročala nekakšna četica norih, morilskih, nekompetentnih zdravnikov. Medicinske napake so porazdeljene po normalni Gaussovi krivulji. Najpogosteje se ne pojavljajo takrat, ko se klinični zdravniki dolgočasijo ali so leni ali zlonamerni, ampak takrat ko skrbno in zavzeto opravljajo svoj posel, kot se od njih pričakuje.

Zakaj se torej zgodi toliko napak? Prvi vidik je kompleksnost. Sistematiziranih je 12.420 bolezni in motenj, od katerih vsaka zahteva svoj protokol zdravljenja. To odpira veliko manevrskega prostora za napake. Drugi vidik vključuje pomanjkanje sredstev, preobremenjenost zdravnikov, prenatrpane bolnišnice, premalo denarja, hitro odločanje, drugič odlašanje z odločitvijo ... Ob poštenem poročanju in evalvaciji te napake lahko indentificiramo in nato uvedemo reforme, ki preprečujejo, da bi se ponavljale – prav tako kot v letalstvu.

2.3 Vse življenje se učimo

Učiti se iz napak je pravzaprav že kliše. Vseeno pa velja, da je bilo dolgo časa ena največjih zavor človekovega napredka prav to, da se nismo naučili dovolj iz napak, ki smo jih zagrešili. Zdravstvo je samo primer

takega izogibanja. Soočenje z napakami bi lahko pomagalo preoblikovati ne le zdravstvo, temveč tudi posel, politiko, človeške odnose ... Zavzet odnos do neuspeha je podlaga za uspešno delovanje katere koli institucije oziroma osebe.

Vsak človek je »črna skrinjica«, ki snema, da se lahko iz storjenih napak vsi učimo in jih popravljamo. Potrebni so volja, čas za poslušanje, učenje in soočanje. Našteto lahko imenujemo tudi spreobrnjenje.

Če nisi zmožen govoriti o svojih napakah z bratom, bodi prepričan, da niti z Bogom nisi, in si priznaj, da se spoveduješ samemu sebi kot pred ogledalom. Jezus je rekel svojim apostolom: »Katerim grehe odpustite, so jim odpuščeni; katerim grehe zadržite, so jim zadržani« (Jn 20,19–23) (papež Frančišek).

3 Poimenovati, razkrivati, sprejeti

Zahvaljujemo se ti, zvesti in usmiljeni Oče, za Jezusa, tvojega Sina, našega Gospoda in brata. Ljubezen je skazoval ubogim in bolnim, zapostavljenim in grešnim in ni prezrl nobene stiske. Njegovo življenje in oznanilo nas uči, da si ti Bog, ki se zavzemaš za človeka in očetovsko skrbiš za svoje otroke (Evharistična molitev pri mašah za različne potrebe – Jezus vzor ljubezni, hvalospjev).

3.1 Prenova je vedno možna opcija

Ponotranjiti moramo Očetovo skrb, skozi katero človekovi krhkost in slabotnost nista oviri za svetost, temveč sta pot. Bog ne prezre nobene stiske. Z Očetovim pogledom na stisko/neuspeh/nemoč/greh človekovo življenje ni več brezciljno tavanje izgubljenca. Postane osredinjeno in smiselno. Človeškost se ne izgubi na odpadu obsodb in odpisanih, nepopolnih, ampak zasiže v Božjem siju.

Papež Frančišek verjame v možnost prenove. »Moč katere koli institucije ni odvisna od tega, da jo sestavljajo možje in žene, ki so popolni (kar je nemogoče!), marveč od njene pripravljenosti, da ponižno priznava svoje napake in jih popravlja, ter od njene zmožnosti, da po padcu vstane« (papež Frančišek v govoru rimski kuriji, 21. decembra 2018).

3.2 Bolečina razkrivanja

Veliko težavo za vsakogar od nas predstavlja izrecna izpoved greha. Težko in ponižujoče je priznati svoje napake vse do njenih korenin. Vendar je to pot, ki vodi k osvoboditvi in miru v srcu. Dejstvo je, da je spovedovanje z resničnim priznanjem grehov pogosto izčrpajoče. Zelo. To vem kot spovednik in spovedanec. Nesmiselno je prikrivati napor in še bolj neumno je pred njim bežati. Bolečina ima veliko vrednost. Trpljenje, bolečina priznanja, da smo naduti, nečisti, ljubosumni, sebični, ponižanje ob priznanju lastne bede drugemu nas vodijo k obžalovanju preteklosti. To je križ, ki ga je treba vzeti na svoje rame. Pater Bernard Bro piše:

Lahko se obnašamo, kot da problem priznanja ne obstaja. Vendar obstaja. Izogibati se mu, bi bila izdaja, ker je obnova našega dostojanstva povezana z blagrom spoznanja naše prave krivde. Kaj bi pomenila spoved brez bolečine, ponižanja in priznanja? Priznati greh pomeni zrušitev. Kdor namenoma zadržuje nekaj, za kar ve, da je težko, se ne zruši. Če v sebi zadržujemo nekaj, kar se nam zdi ponižujoče ali je težko povedati, se ne zrušimo in v resnici ne spoznamo blaženosti in sreče odpuščanja (Skrivnost spovedi).

3.3 Naporna izkušnja oblikuje močnega človeka

Že od pleníc dalje se mama in oče, še zlasti danes, trudita, da bi otrok ne utrpel bolečine, stiske, da se ne bi udaril, da ne bo zanj pretežko ... Obvarovati otroka, mladostnika pred soočenjem z naporom, bolečino in stisko, pomeni, odvzeti mu možnost življenjske izkušnje, ki vodi k spoznanju veličine, razkrite v nemoči. Gregor Čušin pravi: »Ni dobrih in slabih izkušenj, temveč so le izkušnje, iz katerih se nekaj naučim, in izkušnje, ki me niso ničesar naučile.« Če se človek ne zaveda in ne sprejema vseh svojih izkušenj, se nagiba k temu, da daje na voljo drugim samo tiste izkušnje, ki se najbolj ujemajo s podobo, ki jo želi imeti o sebi in o svojem svetu. In to lahko imenujemo tudi »zaprta velikodušnost« (Henri J. M. Nouwen).

Pogosto se ustavljamo ob svojih lastnih napakah, kot da so nepremagljive ovire, ob ovirah, ki to pravzaprav niso. So prej sredstva k rasti in učenju. Ustavljamo se ob svoji slabotnosti, ob svojem uboštvu, svoji bedi, pomanjkanju razuma, pomanjkanju svetosti, kot jih dojemamo: sramota, ponižanje pred brati in sestrami. Pa ni tako! Vse to so samo sredstva za očiščenje naše vere. Beda, ki nas obdaja, rane, ki jih nosimo, slabotnost, ki smo je polni, odsotnost kreposti, pomanjkanje modrosti, vzkipljivost in grobost v besedah; trdim, da so vse to sredstva. Vera se mora nekako postaviti na tem uboštvu. Ko bi tega uboštvu ne bilo, bi ga bilo treba ustvariti, da bi se lahko oprli nanj ter vstopili v Boga (Evgen Marija Deteta Jezusa, Ponovno se roditi od zgoraj).

Ubesediti svoj greh pomeni, da grem naproti človeku, kot sem sam, ki je prav tako ubog in je grešil, vendar je prejel dar odpuščanja v imenu Boga. Bog pričakuje, da se ponižamo, kakor se je on ponižal, kakor se mora duhovnik ponižati in izpovedati lastne grehe ubogemu duhovniku. Bog od nas zahteva, da svoje grehe povemo duhovniku, da priznamo in duhovnikovim ušesom izpovemo svoje slabosti, napuh, egoizem in nečistost. Bog zahteva, da v srce njegovega služabnika odložimo vse žalitve in grehe. Odložimo, priznamo, povemo, ubesedimo, damo svoje grehe in poslušamo besede: »In jaz te odvežem tvojih grehov v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.« To je pomembno. Zelo. Brez poimenovati, razkrivati, sprejeti ostajamo sami s človekom, ki je nenehno nezadovoljen, potrtn nad svojo nemočjo. Še huje. Vedno znova se vrti okrog svojega uboštvu kot mačka okrog svojega repa.

Zakaj nas je tako strah duhovniku priznati, ubesediti, kot pravi Jean Vanier, svoje slabosti in grehe? Morda zaradi napuha in samozadostnosti. Priznati moramo svojo šibkost in grešnost. Mogočen človek, ki je poln napuha, zanemarja priznanje, ker zanemarja krivdo. Biti mogočen, pomeni imeti se za nedolžnega in za nekaj več. Vsako nedoločno priznanje – kot »priznam, da sem grešil« ali »mnogo dobrega sem opustil« –, vsako preveč splošno, ki ne stane premagovanja, ki ne poniža, je bolj opravičevanje kot resnično priznanje. Zakaj spontano in večinoma brez predsodkov sprejmemo slabotnost in uboštvu »Lučk«, oseb z motnjami v duševnem in telesnem razvoju? Njihova krhkost nas pravi, da smo osvobodene za pristne človeške odnose in pristrčno izkazovanje

temeljnih človeških čutenj in hrepenenj, ki si jih brez njihove navzočnosti ne dovolimo pokazati.

3.4 Popolnost je v priznanju šibkosti

Mala cvetka, Terezija iz Lisieuxa, je v pismu sestrični Guérin zapisala:

Marie, če si ti nič, potem ne pozabi, da je Jezus vse, zato moraš izgubiti svoj mali nič v njegovo neskončno vse in mislili le še na to vse, ki je edino vredno ljubezni. [...] Motiš se, moja ljuba, če misliš, da Terezija vselej goreče napreduje na poti kreposti – slabotna je, hudo slabotna, vsak dan to izkusi na nov način, vendar Jezusu ugaja, da jo kakor nekoč Pavla uči znanosti, kako se povečuje v svojih slabostih (109. pismo Marie Guérin).

Sprejmite torej, da se spotikate na vsakem koraku, da kdaj tudi padete, da slabotno nosite svoj križ; vzljubite svojo nemoč, vaša duša bo imela od tega večji dobiček, kot če bi, nošeni po milosti, z največjim poletom izvrševali junaška dejanja, ki bi vašo dušo napolnila z osebnim zadovoljstvom in napuhom (Rdeči zvezek s. Marije Presvete Trojice).

Ne gre za to, da bi si prizadevali za oholo in zaskrbljeno popolnost, temveč za to, da dan za dnem delamo, kar se pričakuje od nas, v preprostosti, blagosti, miru, ponižnosti in zaupanju, oprti na Boga in ne nase. Ne bodimo zaskrbljeni ali obupani, kadar trčimo ob lastne meje – ponižno in mirno jih sprejmimo. Sv. Terezija je zapisala:

Neznanski mir občutim ob tem, da sem popolnoma uboga in se zanašam edinole na ljubega Boga. Zavedanje svoje lastne temeljne slabotnosti je napredovanje v svetosti. Krepostno življenje je v duhovnem življenju sicer potrebno in prizadevanje zanj nujno, vendar moramo priznati, da je vse krepostno življenje v nekem smislu obsojeno na neuspeh. Človek se ne more spremeniti z lastnimi močmi. Bolj ko si za svetost torej prizadevamo, bolj se zavedamo, da presega naše človeške sposobnosti. Bolj je duša blizu Bogu, bolj se zaveda lastne bede. Eden bistvenih pogojev, da se odpremo Svetemu Duhu, je, da se otresemo slehernega napuha ter postanemo majhni in ponižni pred Očetom, ki ljubi nepopolnost.

Jacques Philippe v knjigi *Če bi poznali Božji dar* govori prav o tej izpostavljenosti siju Božje ljubezni, brez katere smo neodrešeni:

Da se soočiš z Božjo svetlobo, pomeni, da se namerno izpostaviš temu, da pri belem dnevu postanejo očitne vse tvoje napake, vse tvoje majhnosti. Najprej postanejo vidne pogledu drugih in nato počasi, kot svetloba prečiščuje, tudi lastnemu pogledu. Najprej odkrivamo slabosti drugih, potem pa tudi svoje. Temu tveganju se izpostavljamo vselej, kadar merimo visoko. Čedalje bolj smo oddaljeni od cilja, tem močneje trpimo.

4 Stopiti pred Očeta

*Moj Oče, tebi se prepuščam, stori z menoj, kar hočeš.
Zahvalim se ti za vse, kar koli boš storil z menoj,
na vse sem pripravljen, vse sprejemem;
da bi se le tvoja volja vršila v meni in v vseh tvojih stvarih.
Ničesar drugega si ne želim, moj Bog.
Svojo dušo polagam v tvoje roke.
Moj Bog, z vso ljubeznijo svojega srca ti jo dajem,
ker te ljubim in čutim potrebo, da se ti darujem,
da se ti brez meja prepustim z neskončnim zaupanjem,
ker si mi Oče. Amen.
(Charles de Foucauld)*

4.1 Priznati greh, prositi za odpuščanje, živeti v Kristusu

Papež Frančišek je veliki učitelj majhnih korakov na poti razodevanja Očetove ljubezni:

Če vztrajamo v svoji zagrenjenosti in obupamo nad možnostjo odpuščanja, bomo ostali izgubljeni in si bomo vedno sami lizali rane, ki se ne bodo nikoli zacelile. Toda zdravilo obstaja. Ozdravljenje je mogoče, če le naredimo majhen korak proti Bogu ali ga vsaj želimo narediti.

V točki 112 apostolske spodbude *Veselite in radujte se* papež stavi na popolno izročitev Bogu:

Pomembno je, da ostanemo osredotočeni in obrnjeni k Bogu, ki ljubi in podpira. V moči notranje neomejenosti je mogoče nositi

in prenašati nasprotovanje, življenjske preobrate, tudi napadalnost drugih, njihovo nezvestobo in pomanjkljivosti: »Če je Bog z nami, kdo je proti nam?« (Rim 8,31). Stopiti pred Očeta z držo mlajšega sina: »Oče, grešil sem zoper nebo in pred teboj. Nisem več vreden, da bi se imenoval tvoj sin« (Lk 15,21). To razodeva duhovno uboštvo, ki je svoboda, da vse zastonjsko prejemamo in vse zastonjsko dajemo; svoboda, ki je mogoča samo za ceno smrti slehernega samoljubja, sleherne zaprtosti vase. To, da človek ni več usmerjen nase, ampak na Boga. Scela obrnjen k Bogu, od katerega brezmejno prejema.

Apostol Pavel je velik v tem, kako sprejemati svojo lastno bedo in živeti iz Kristusove milosti, ki je odsev Očetovega usmiljenega obličja. Pavel pravi, da je močan tedaj, ko je slaboten. Kadar doživlja svojo slabotnost, se je prisiljen v dejanju vere povsem prepustiti Kristusu in tedaj v njem ne delujejo več njegove človeške zmožnosti, temveč Kristusova milost: »Ne živim več jaz, ampak Kristus živi v meni« (Gal 2,20).

4.2 Posloviti se od samovšečne predstave o samem sebi

Dokler nisem bil ponižan sem blodil (Ps 119,67).

C. S. Lewis je rekel:

Ko se človek približa Bogu, vse jasneje vidi slabo v sebi. Če se človek pokvari, se vse manj zaveda svojega žalostnega stanja. Povprečno slab človek ve, da ni pretirano dober; popolnoma propadel človek pa misli, da je popoln.

Kako težko spoznavamo sami sebe! Vsi se imamo za zelo dobre ljudi. Ko je Sadam Husein trdil: »Jaz sem božji človek,« je bil v to tudi prepričan. Jean-Claude Duvalier, bivši diktator na Haitiju, je o sebi rekel: »Vem, da me ima moje ljudstvo zelo rado.« Na televizijskih zaslonih smo videli aretacijo romunskega predsednika in njegove žene Eleonore Ceausescu. Tistim, ki so jo obsodili na smrt, je mirno zatrjevala: »Tega nimate pravice storiti. Vam vsem sem mati.« V to je bila nedvomno prepričana. Pater Bernard Bro je pripovedoval, kako ga je leta 1945 pretreslo ravnanje voditelja novincev. Vojska se je končala. V Evropi so odkrili grozljive zločine nacistov in govorili so, kako strašno

je, da takšni ljudje sploh živijo. Stari voditelj novincev jih je pozorno gledal in po dolgem molku dejal: »Bratje moji, če še ne veste, da bi bili tudi vi sposobni početi to, kar so počeli ti krvniki, potem o ponižnosti niste ničesar razumeli.«

Robert J. Lifton v knjigi *The Nazi Doctors* navaja presenetljive primere narejene nedolžnosti. Poudarja, da nacističnih grozot niso povzročili neizobraženi sprijenci, ampak ugledni zdravniki, pravniki, člani stanovskih elit. Tako pripoveduje:

Ko sem jih spraševal, so se pred menoj večinoma dostojno vedli. Želeli so, da tudi jaz potrdim predstavo, ki so jo imeli o sebi. Niso pa mogli prenesti soočenja z lastno krivdo, zato so jo zanižali, hlinili nedolžnost in krivdo metali stran od sebe ter obtoževali sistem, zapletene navade v Auschwitzu.

Nekaterim, ki so zaupali vase, da so pravični, in so zaničevali druge, je povedal tole priliko: Dva človeka sta šla v tempelj molit: eden je bil farizej, drugi cestninar. Farizej se je postavil in pri sebi molil takole: »Bog, zahvaljujem se ti, da nisem kakor drugi ljudje: grabežljivci, krivičniki, prešuštniki ali kakor ta cestninar.« [...] Cestninar pa je stal daleč proč in še oči ni hotel vzdigniti proti nebu, ampak se je tolkel po prsih in govoril: »Bog bodi milostljiv meni grešniku!« (papež Frančišek, Božje ime je usmiljenje).

4.3 Komu pripadam?

Leta 2002 je Marijina kongregacija slovenskih bogoslovcev in duhovnikov izdala knjigo *Ustvarjalno služenje* avtorja Henrija J. M. Nouwena (1971). V njej me presunja že prvi naslov: »Od nasilnega k osvobajajočemu načinu življenja«. Avtor pravi:

Nihče ne more služiti svojemu bližnjemu, če se ni pripravil odreči samemu sebi in tako ustvariti prostor, kjer lahko Bog izvrši svoje delo. Kako bomo lahko resnično v pomoč drugim, če se osredotočamo nase? Dokler poskušamo misliti na delo, tako dolgo nismo osredotočeni. Zaspati dejansko pomeni, da nismo poskušati misliti. Samo ko človek za nekaj časa pozabi nase, se lahko v resnici zanima za drugega – to pomeni, da vstopi v središče njegovih skrbi. Jezus je živel trideset let v preprosti družini. Tam je

postal mož, ki je vedel, kdo je in kam hoče. Tako je bil pripravljen samega sebe izprazniti in dati svoje življenje za druge. To je pot vsakega služenja. Skozi dolgo, pogosto bolečo formacijo mora človek najti svoje mesto v življenju, odkriti svoj lastni prispevek in potrjevati svojo osebnost, ne da bi se je oklepal in si jo lastil kot svojo posest, ampak mora stopiti ven in se s služenjem drugim izprazniti, da bo lahko Bog po njem govoril in klical človeka v novo življenje.

Mar ni to čudovito?

4.4 Kristus ne gradi na Petrovi šibkosti

V knjigi *Božje ime je usmiljenje* papež Frančišek svetuje:

Da, zavest o lastni grešnosti je milost. Prepoznati svoje grehe je milost. Svetujem, Boga prosi za to milost! Milost, ki ti je podarjena. Brez milosti lahko kvečjemu rečem: Omejen sem; imam svoje meje, svoje napake. Priznati se za grešnika pa je nekaj drugega. Pomeni, da se postavimo pred Boga, ki je naše vse, in se mu izročimo: svoj nič, svojo revščino, svoje grehe. Za to milost bi morali prositi.

Beneški patriarh, poznejši papež Janez Pavel I., je sebe označil za prah. Kaj neki je Peter rekel Jezusu v nedeljo po vstajenju, ko sta se SREČALA? Morda to, da se počuti grešnega? Gotovo je mislil na svojo zatajitev izpred nekaj dni, ko je na dvorišču trikrat zanikal, da pozna Jezusa. In njegove grenke solze v javnosti. Če je Peter storil ta greh in je Jezus kljub temu rekel: »Pasi moje ovce« (Jn 21,16), se ne smemo čuditi, da se tudi Petrovi nasledniki označujejo za grešnike. Čeprav Peter koga pohujšuje, je meni [pravi pp. Frančišek] v tolažbo, ker ga je Jezus izvolil, čeprav ga je zatajil.

Duhovnik Bernard zapiše: »S strani tistega, ki se zaveda, da je bil deležen neskončnega usmiljenja, ko je bil tudi sam potrten ob odkritju Kristusovega odpuščanja za grehe, in ve, da je samo odkupljen, četudi ves reven, a poln upanja, ne more biti gospodovalen.« Globoka izkušnja Očeta odvzame ostrino sinove mladostne ošabnosti in prevzetnosti, da je večji, pomembnejši od tistega, ki ga je iz čiste ljubezni poklical v življenje.

5 Med Betlehemom in praznim grobom

5.1 Oblast odpuščati grehe – nova stvaritev

On, nevidni Bog, je v sveti skrivnosti današnjega (božičnega) praznika kot človek postal viden našim očem. Rojen pred vsemi vek, je začel živeti v času, da bi dvignil vse, kar je po grehu padlo, v sebi prenovil vesoljno stvarstvo in izgubljeno človeštvo poklical nazaj v tvoje kraljestvo (Božični hvalospev II.).

Ko so se oni pogovarjali o tem, je sam stopil mednje in jim rekel: »Mir vam bodi!«

Vznemirili so se in obšel jih je strah. Mislili so, da vidijo duha. Dejal jim je: »Kaj ste preplašeni in zakaj se vam v srcu oglašajo dvomi? Poglejte moje roke in moje noge, da sem jaz sam. Potipljite me in pogledajte, kajti duh nima mesa in kosti, kakor vidite, da jih imam jaz.« Ko je to rekel, jim je pokazal roke in noge.

Ker pa od veselja še niso verjeli in so se čudili, jim je rekel: »Imate tukaj kakšno jed?« Ponudili so mu kos pečene ribe. Vzel jo je in jo vpričo njih pojedel. Nato jim je rekel: »To so besede, ki sem vam jih povedal, ko sem bil še pri vas: Mora se izpolniti vse, kar je pisano o meni v Mojzesovi postavi, prerokih in psalmih.« Tedaj jim je odprl um, da so doumeli Pisma. Rekel jim je: »Tako je pisano: Mesija bo trpel in tretji dan vstal od mrtvih, in v njegovem imenu se bo oznanilo vsem narodom spreobrnjenje v odpuščanje grehov, s čimer bodo začeli v Jeruzalemu. Vi ste priče teh reči. In glejte, jaz pošiljam na vas obljubo svojega Očeta; vi pa ostanite v mestu, dokler ne boste odeti v moč z višave« (Lk 24,36–49).

Gre za postavbo Cerkev, ki nikogar ne izključuje. S konkretnim dogodkom iz Buenos Airesa papež Frančišek ponazarja Božjo moč v popolni človeški bedi: »V Božjih očeh veliko velja že majhen korak na bolje v življenju tistih, ki preživljajo hude stiske. Nekoč sem pred cerkvenimi vrati srečal lepo in nasmejano dekle. Rekla je: »Oče, tako sem srečna! Prišla sem se zahvalit Mariji za vse prejete milosti.« Bila je najstarejši otrok v družini, ki je izgubila očeta. Da bi mami pomagala vzdrževati domače, je delala v bordelu kot prostitutka. Druge službe ni dobila. Vztrajno je Marijo prosila za službo. Nekega dne je v bordelu srečala moža, ki ji je bil všeč in ji je celo predlagal, naj odide z njim. Bila je

presrečna, da bo lahko pustila umazano dejavnost, s katero je podpirala svojo družino.« V apostolski spodbudi papež utrjuje to postavbo Cerkev: »Majhen korak sredi velikih človeških omejitev je lahko Bogu bolj všeč kakor na zunaj neoporečno življenje tistega, ki preživlja svoje dni, ne da bi se spopadal z omembe vrednimi težavami.«

Odpuščanje prenavlja, dela čudeže. Peter je doživel Jezusovo odpuščanje in je postal pastir njegove črede; Savel je po odpuščanju, ki ga je prejel od Štefana, postal Pavel; vsak izmed nas se rodi kot nov človek, ko potem, ko mu je Oče odpustil, ljubi brate. Samo tedaj vnašamo v svet resnične novosti, saj ni večje novosti, kot je odpuščanje, ki zlo spreminja v dobro. To vidimo v krščanski zgodovini. Koliko dobrega nam je naredilo in ga bo še naredilo, ko si odpuščamo med seboj, ko se po stoletjih sporov in delitev ponovno odkrijemo kot bratje! Oče je srečen, kadar se ljubimo in si odpuščamo iz vsega srca (prim. Mt 18,35). In tedaj nam da svojega Duha (papež Frančišek v homiliji med sveto mašo, ki jo je daroval na ženevskem sejmišču Palexpo, 21. junija 2018).

5.2 Novi krst s porodnimi bolečinami

Ko so pismouki med farizeji videli, da je z grešniki in cestninarji, so rekli njegovim učencem: »Kako to, da je s cestninarji in grešniki?« Jezus je to slišal in jim rekel: »Ne potrebujejo zdravnika zdravi, ampak bolni. Nisem prišel klicat pravičnih, ampak grešnike« (Mr 2,16–17).

Nihče bolje ne razume, kaj pomeni porodna bolečina, kot le matere, ki so/ste to bolečino izkusile. Nihče bolj ne razume stiske in agonije priznanja grehov in slabosti do korenin kakor tisti, ki so to osebno storili. Porodna bolečina rodi novo življenje, sproži neizmerno veselje in srečo. Bolečina je pozabljena. Nekega dne je star duhovnik dejal: »Spovedovati se naučimo s spovedovanjem, a predvsem z lastno spovedjo. Z lastnim naporom v premagovanju napuha in ošabnosti.«

Br. Jacques Philippe v delu *Če bi poznali Božji dar* spregovori o potrebnosti boja in bolečine, ki rodi svobodo:

Danes sanjarimo o kulski, takojšnji svobodi, brez bolečine in truda. Vendar svoboda ni zastoj: zahteva delo in odpoved. Včasih jo je treba osvojiti z mečem: »Če te tvoja noga ali roka pohujšuje, jo odsekaj!« (Mt 18,8), pravi Jezus. Bodi neusmiljen do tistega, kar te odtuja svobodi Božjega otroka! Ne moreš biti svoboden, če nisi od vsega odvezan. Svoboda je milost, pa tudi zahteva, breme, ki bi se ga včasih radi otresli. Svobode ni brez odgovornosti, brez tveganja, brez trenutkov dvoma, tesnobe, zadrege ... Nekateri odločitve terjajo boleč porod. Biti svoboden pomeni biti zmožen ljubiti v vsaki okoliščini. Krščanska svoboda ni vsemogočnost, ampak zmožnost, da v vsaki situaciji rastemo v ljubezni. Ta svoboda je ponižna, a resnična. Zagotavlja nam jo Kristus.

Janez Pavel II. je davnega leta 1984 spregovoril o nujnosti globokega osebnega izkustva Božje ljubezni pri duhovnikih. Mirno lahko rečemo, da to velja tudi za vse druge pastoralne laične in posvečene sodelavce, pa končno tudi za prve vzgojitelje, očete in matere:

Kakovost in gorečnost duhovnega ter pastoralnega oziroma vzgojnega življenja sta odvisni od lastne marljive in zavestne vaje v zakramentu pokore. [...] Pri slehernem človeku, ki se ne spoveduje ali pa se slabo spoveduje, se to hitro občuti pri njegovem poslanstvu in delovanju, pa tudi občestvo/družina, ki mu/ji je pastor, učitelj, vzgojitelj, to zagotovo opazi.

Spovednik/katehet/vzgojitelj/kristjan bi moral nositi poteze usmiljenja. Bolj kot sodnik in zdravnik bi se moral predstavljati z obrazom in naročjem Očeta. Očeta, ki se žalosti zaradi otrokovega odhoda, ki boleče doživlja praznino zaradi odsotnosti. Očeta, ki si tako močno želi sinove vrnitve, da bi vse naredil, da bi ga našel (Mt 18,12). Očeta, ki kljub temu, da je dolgo zaman iskal, nadaljuje temeljito pregledovanje obzorja v neomajnem upanju, da bi ga nekega dne videl priti iz daljave (Lk 15,20). Očeta, ki ne postavlja nobene meje in nobenega pogoja in ne misli na drugo kot na srečo, da je našel svojega otroka, »ga v odpuščanju ponovno rodil« in ga pripeljal na slavlje svoje hiše. Če mora biti spovednik/katehet/vzgojitelj/kristjan tudi sodnik in zdravnik,

vendarle ne bo pozabil na svoje očetovsko srce. Nič pretiranega dlakopcepstva, hitrega obsojanja, niti določanja minimalnih zakonitosti, temveč širina pogleda (ki nima nič skupnega z laksizmom), potrpežljivost in vztrajanje na evangeljskem »več«. Skratka, brez obsodbe in zdravljenja, ki že pri sinu v »daljni deželi« vzbudi moč, da vstane in se odpravi na pot proti očetovi hiši. Katehiziranec naj bi bil do takšnega kateheta zaupljiv kot otrok in prepričan, da bo na koncu svoje poti našel spreobrnjenje, ne obraz jeze ali očitkov, temveč žareč očetov obraz in roke, ki »ne nehajo objemati« (Lk15,20) ter omogočajo, da vstopi v življenje in srečo Očetove hiše.

5.3 Moj jarem je prijeten

Končni in najmočnejši odpor do učenja je odpor do spreobrnjenja, ki zahteva izpraznitev samega sebe (gr. *kenosis*). Šele ko se bomo neposredno soočili s svojim temeljnim človeškim stanjem in ga popolno sprejeli kot temelj vsega učenja, bomo ustvarjalno sprejemljivi in se bomo mogli znebiti usužnjejočih spon. Izkustvo nam govori, da smo vsi vpeti v isto stvarnost. Spreobrnjenje ni trenuten dogodek, ampak nenehno dogajanje; je najpomembnejši pogoj za odrešujoč uvid in za odstranitev prenekaterih slepe pege.

Jezus je lahko Učitelj v najglobljem pomenu besede, ker se ni z ničemer ponašal, ampak je postal eden od mnogih, ki se morajo učiti. Njegovo življenje nam nazorno kaže, da ne potrebujemo orožja in se nam ni treba skrivati ali tekmovati drug z drugim. Samo tisti, ki se ne boji pokazati svojih slabosti in dovoljuje, da se ga dotakne nežna roka Učitelja, more biti resnični učenec. Kristus sam nam je izziv, da prenehamo s svojo obrambno naravnostjo in postanemo razpoložljivi za resnično rast. Da se ob spreobrnjenju rešimo svojih slepih peg, moramo pasti s svojega konja ter za kratek čas oslepeti, da bi na koncu bili deležni povsem novega uvida, s katerim bi zanesljivo postali novi ljudje v novem svetu (prim. Nouwen, 36–38).

Tedaj je Jezus spregovoril in rekel: »Slavim te, Oče, Gospod neba in zemlje, ker si to prikril modrim in razumnim, razodel pa otročičem. Pridite k meni vsi, ki ste utrujeni in obteženi, in jaz vam bom dal počitek. Vzemite nase moj jarem in učite se od mene, ker sem krotak in v srcu ponižen, in našli boste počitek svojim dušam; kajti moj jarem je prijeten in moje breme je lahko (Lk 11,25.28–30).

6 Vera je svobodno življenje v Kristusu

6.1 Klic k svetosti

Papež Frančišek je v apostolski spodbudi *Veselite in radujte se* v točki 34 zapisal:

Ne boj se stremeti kvišku, dovoliti Gospodu, da te ljubi in osvobaja. Ne boj se prepustiti, da te vodi Sveti Duh. Svetost ti ne bo ničesar človeškega odvzela, saj gre za srečanje tvoje krhkosti z močjo milosti.

Te besede lepo dopolnjuje pogled p. Marka I. Rupnik na pokrstno pastoralo:

Ker smo vstopili v duhovništvo Kristusa, lahko posvečujemo svoje življenje, svoje delo. Naša naloga je samo to, da ostanemo v Kristusu. Da nas ne zagradi strah za sebe. Da se spet ne zagrizemo v človeško naravo, ki je ranjena, ki drhti, trepeti, se brani. Da bi bil človek svoboden sam sebe. Velikega pravoslavnega teologa Oliviera Cleménta, ki so ga nekoč povsem po krivem umazali po časopisih, sem vprašal: »Olivier, ali te boli?« Mirno mi je odgovoril: »Marko, Olivierja Olivier ne boli več.« Čudovito! Mi moramo skrbeti samo za to, da bi bili kristjani toliko hranjeni od Duha, da ostanejo v Kristusu, da jih ne popade strah zase, da bi bili svobodni. Potem bodo delali svobodno, pa naj bo v službi, doma, povsod. Ko pridete v nedeljo k maši, prinesete kruh, »sad zemlje in dela naših rok«, na oltar; prišel bo Sveti Duh in to delo bo postalo Kristusovo telo. Vaše delo bo razodelo Kristusa, ker boste delali z ljubeznijo in svobodno. Mi pa imamo delo pogosto za pokoro, da nekaj zaslužimo, da preživimo. Tisti, ki delajo poleg nas, vidijo, da smo ravno takšni kot oni. Morda se trudimo, da malo manj prek-

linjamo, sicer pa smo enaki. Kako lepo bi bilo, da bi tisti, ki so poleg nas, opazili, da delamo svobodno. Kot ljudje, ki smo svobodni od samih sebe. Zato se hodi v nedeljo k maši: da prinesemo na oltar, kar smo zaslužili, in Sveti Duh to prenese v Božje kraljestvo. Človek pri maši prenaša svoje življenje v Božje kraljestvo. Duhovnik moli: »Po Kristusu, s Kristusom in v Kristusu.« Vsi smo tam. Bogoslužje nas skliče in nas pošlje, popelje nas v višino, do svetišča Boga Očeta samega, in nazaj v dolino. S svojim delom uresničimo življenje, ki smo ga prejeli pri krstu. Osvobojeni samih sebe postanemo občestvo Kristusove človečnosti, kot piše Pavel v Prvem pismu Korinčanom. To je bistvo pastorage. Vera je življenje, je sprejetje drugačnega načina življenja. Ko človek sprejme, se spremeni. Ne zato, ker napenjamo mišice, da bomo nekaj naredili. Prišli smo tako daleč, da se čutimo poklicane, da Cerkev branimo. Če nas Gospod ne bo branil, nimamo kaj početi v Cerkvi. Cerkev je edina stvar, ki nas lahko ščiti, ne pa, da mi branimo Cerkev. To je podobno, kot bi šel jaz svetovnega prvaka v boks braniti pred tremi dečki, ki jih sreča na ulici. Pa slišim: nas napadajo, žalijo, grdo govorijo ... Naj! Kakor so delali z menoj, bodo tudi z vami, to nam je Gospod sam povedal. Zakaj se nam ni treba braniti? Ker nismo religija. Religija mora braniti svoje strukture. V veri pa smo svetišče mi, Cerkev smo mi, oltar so naša srca. Mi smo Kristusovo telo in življenje, ki ga živimo, je od Svetega Duha. Oče sam bo poskrbel za svoje hčere in sinove v Sinu. Kadar koli smo šli braniti Cerkev, smo jo polomili in pokvarili njeno resnično podobno» (na srečanju prijateljev Centra Aletti, novembra 2018).

6.2 Iz varnega zavetja na obrobje

Za patra Henrija Roya (1873–1950) je bilo, kakor za Jezusa, pomembno »tekati po poteh in iskati izgubljeno ovco«, ker je »Oče« hotel najti svoje izgubljene otroke, da bi jim podaril srečo odpuščanja. Neka dne je s svojo predrznostjo in ostrim humorjem preroka povzdignil glas: »Jezus je rekel, da je treba pustiti devetindevetdeset ovc in oditi, da bi našli izgubljeno, toda mi v svoji staji božamo zadnjo ovco, devetindevetdeset pa jih oddaljenih živi v zapuščenosti.«

Srce katehetskega in pastoralnega življenja ni »raztegovanje« in »letanje«. Srce je Kristus in v njem razodeta ljubezen Očeta.

6.3 Ranljiva razorožitev

Duhovnik (pastoralni delavec), katehet, kakršnega Cerkev potrebuje danes, naj bo človek usmiljenja. V očeh sveta se bo zdel krhek in ranljiv, a bo odvezal orožje, ker bo že sam razorožen. Če je premočan, če se predstavi kot dobro opremljen vojak, se bo postavil na prestol vzvišenosti in radodarnosti. Pred svojimi brati ne bo kot Jezusov predstavnik, blag in ponižen v srcu, temveč kot organizator ali uspešen učitelj, ki je skril svoje lastno srce, da bi bolje uspel v cerkveni karieri, da bi postal izvedenec v svetovanju ali birokrat brez pomanjkljivosti. Nobena mama, noben oče ni popoln. Vsi imamo napake, iz katerih se učimo, ker smo v Jezusu.

Kajti Božja norost je modrejša od ljudi in Božja slabotnost močnejša od ljudi. Glejte, bratje, svojo poklicanost! Ni vas veliko modrih po mesu, ni vas veliko mogočnih, ni vas veliko plemenitih po rodu. Nasprotno, Bog si je izbral tisto, kar je v očeh sveta noro, da bi osramotil modre. Bog si je izbral tisto, kar je v očeh sveta slabotno, da bi osramotil tisto, kar je močno. Bog si je izbral tisto, kar je na svetu neplemenito po rodu in zaničevano, tisto, kar ni bivajoče, da bi onesposobil bivajoče, da se pred Bogom ne bi ponašalo nobeno meso (1 Kor 1,25–29).

7 Katehetovi koraki

Naše razmišljanje sklepamo z nagovorom papeža Frančiška v katehezi med splošno avdienco v avli Pavla VI., 2. januarja 2019.

▪ Molitev – preprosto izročanje

Lepo je vedeti, da naš Bog ne potrebuje žrtev, da bi ga osvojili. Naš Bog ne potrebuje ničesar. Pri molitvi prosi samo, da imamo odprt »komunikacijski kanal« z Njim, da bi se vedno prepoznavali kot njegovi ljubljeni otroci. On nas zelo ljubi.

▪ Kruh – osnovna hrana

Jezus pravi, naj Očeta vsak dan prosimo za kruh. Več ni treba prositi: samo za kruh, za tisto, kar je bistveno za življenje. Kruh je predvsem zadostna hrana za danes, za zdravje, za današnje delo; tista hrana, ki je žal nimajo številni naši bratje in sestre. Zato pravim: gorje

tistemu, ki izkorišča kruh! Osnovna hrana za vsakdanje življenje ljudstev mora biti dostopna vsem.

▪ **Proti toku – moč spremeniti sebe**

Prositi za vsakdanji kruh pomeni tudi reči: Oče, pomagaj mi, da bom življenje naredil bolj preprosto. Življenje je postalo tako zapleteno. Hočem reči, da je danes za mnoge, kot bi bilo »drogirano«: tekajo od jutra do večera, med tisoč klici in sporočili, nesposobni, da bi se ustavili pred obrazi, pogreznjeni v zapletenost, ki jih dela krhke, in v hitenje, ki podžiga tesnobo. Nujno se bo odločiti za umirjeno življenje, ki bo prosto odvečnega balasta.

▪ **Izpraznitev – za bistveno**

Odločitev za odpoved tolikim stvarem, ki napolnijo življenje, a izpraznijo srce. Odločimo se za preprostost kruha, da bomo ponovno odkrili pogum za tišino in za molitev, ki sta kvas resnično človeškega življenja.

▪ **Biti z Njim, v Njem in Zanj – pri Njegovih nogah**

In ne pozabimo, da je »vsakdanji kruh« Jezus. Brez njega ne moremo nič storiti (Jn 15,5). On je osnovna hrana, da bi dobro živeli. Vendar Jezusa včasih skrčimo na nekakšno prilogo. A če ni On jed našega življenja, središče naših dni, dihanje vsakdana, je vse prazno. Ko prosimo za kruh, prosimo Očeta in sami sebi vsak dan povemo: preprostost življenja, skrb za to, kar nas obdaja, Jezus je vse in pred vsem drugim.

Viri

Bro, Bernard. 1983. *Le secret de la confession*. Paris: Cerf.

Daigneault, André. 2012. *Duhovnik tretjega tisočletja: človek s prebodenim srcem*. Ljubljana: Emanuel.

Evgen Marija Deteta Jezusa. *Ponovno se roditi od zgoraj*.

Lifton, Robert Lay. 2000. *The Nazi doctors: medical killing and the psychology of genocide*. New York: Basic Books.

Nouwen, Henri J. M. 1996. *Ustvarjalno služenje*. Maribor: Marijina kongregacija slovenskih bogoslovcev in duhovnikov.

Rdeči zvezek s. Marije Presvete Trojice.

Sveta Terezija Deteta Jezusa. *109. pismo Marie Guérin*.

Syed, Matthew. 2018. *Nauki črne skrinjice: zakaj se večina ljudi ničesar ne nauči iz napak, nekaterim pa to vseeno uspe*. Ljubljana: UMco.

Tornielli, Andrea; Frančišek, papež. 2016. *Božje ime je Usmiljenje: pogovor z Andreo Torniellijem*. Ljubljana: Družina.

Msgr. Slavko Rebec

ŽUBORENJE ŽIVE VODE

Kateheza, ki izvira iz krstne milosti in spominja nanjo

Uvod

1 Poplava v kleti kot še en uvod

2 Pastoralno spreobrnjenje: logično razlago dopolniti z izžarevanjem vere

3 Zavedanje lastnega prerojenja v Jezusu Kristusu

4 Zares smo bratje in sestre

5 Sprememba se zgodi

6 Zvestoba metodi in didaktiki

7 Priložnosti za besedo o krstu

7.1 *Praznujmo in se veselimo*, katehetski delovni zvezek za prvi razred osnovne šole

7.2 *Skupaj v novi svet*, katehetska knjiga za šesti razred osnovne šole

7.3 *Kdo je ta?*, katehetska knjiga za sedmi razred osnovne šole

Povzetek

Prvi del predavanja pokaže pomen osebnega zavedanja delovanja milosti svetega krsta v katehetu, katehistinji in katehistu ter vpliv tega zavedanja na samo izvajanje kateheze. Drugi del na primerih katehetskih pripomočkov za katehezo v osnovni šoli predstavi možnosti, da katehet katehizirancem večkrat prikliče v zavest dejstvo, da so krščeni.

Uvod

Simpozijem pritičejo znanstvena predavanja, polna modrih citatov in znanstvenih utemeljitev. V mojem predavanju ne bo veliko citatov. Bolj kot znanstveno bo to izkustveno predavanje. S tem predavanjem ne želim razglasiti neke nove znanstvene resnice. Rad bi nas vse samo spodbudil k razmišljanju in izmenjavi naših izkušenj.

V prvem delu bom nakazal nekaj točk, ki so nam lahko v pomoč pri zavedanju o bogastvu, ki ga v življenje vsakega človeka, torej tudi kateheta, katehistinje in katehista, prinaša milost, ki izvira iz svetega krsta. Trdno verjamem in izkušam, da to zavedanje vpliva tudi na način same kateheze.

V drugem delu bom predstavil pregled nekaterih trenutno veljavnih katehetskih pripomočkov za katehezo otrok v osnovnošolski starosti. Pregledal sem jih s posebno pozornostjo na to, v katerih pripravljenih »lekcijah« je mogoče najti nastavke za besedo o krstu. Menim namreč, da se bo zavest krsta v nas in v katehizirancih poživila tudi na ta način, da bomo sproti in mimogrede večkrat omenili sveti krst, njegovo moč in njegovo delovanje.

V tem zapisu bo predstavljena analiza pripomočkov: po en razred iz vsake triade. Na simpoziju bodo dodani še nekateri razredi. Pregled pripomočkov za vse razrede bo dostopen po končanih katehetskih simpozijih na spletni strani Slovenskega katehetskega urada.

1 Poplava v kleti kot še en uvod

V času, ko je nastajalo to predavanje, se je v škofijski stavbi v Kopru zgodilo nekaj zanimivega. Gospa čistilka je enega od tam živečih duhovnikov opozorila na cevko, iz katere se je v kleti v jašek iztekala voda. Curek vode ni bil močan. Povedala je, da prej še nikoli ni opazila, da bi voda tekla neprenehoma, ampak se je pojavila le občasno.

Duhovnik je pregledal jašek. Kot običajno je bila v njem črpalka, ki izčrpa talno vodo, ki se občasno nabere v jašku. Ocenil je, da količina vode ni nič posebnega.

Čez nekaj dni je nekdo drug odšel v klet iskat nekaj stvari. Prišel je samo do predzadnje stopnice. Tla v kleti so bila namreč zalita z vodo do višine prve stopnice oziroma še malo čez. Poplava. In na vodi so veselo plaval plastični zaboji.

Po izčrpanju vode so mojstri ugotovili, da se je pokvarila črpalka, zato ni izčrpala vode. Za stanovalce na škofiji pa je bilo bolj vznemirljivo vprašanje, od kod teče voda. Le malo raziskovanja je bilo potrebnega, da so odkrili njen izvir. Voda je vztrajno polzela iz dober meter debelega betonskega zidu pod stopnicami. V prepričanju, da je v tem zidu poškodovana vodovodna cev, so se mojstri lotili zidu z udarnim kladivom. Luknja v zidu se je večala, cevi ni bilo, voda pa je vztrajno tekla in tekla in tekla ...

Od kod? Jasno, iz zemlje! Toda od kod?? Je izvir? Deževje ni krivo, saj je bilo še obdobje suhega vremena. Je poškodovana cev, ki preko dvorišča vodi v sosednjo stavbo? Do odgovora ni enostavno priti. Dejstvo pa je, da voda teče, vztrajno teče. In povzroči posledice že s tem, da teče. Če je iz kleti ne izčrpamo, povzroči poplave.

Menim, da ta dogodek pokaže, kako je z živo vodo (Jn 4,7–15) v našem življenju. Teologi, duhovniki in katehistinje se trudimo sebi in drugim logično razložiti, od kod izvira, kako teče, kako deluje, kaj se zgodi. Premalo pa se zavedamo, da nam je izvir te vode v bistvu skrit. Vsak krščen boljši ali manjši čuti njeno delovanje. Če v »prostoru« človekovega življenja ni izčrpavanja, potem bo Božja milost napolnila ta prostor (našo človeško naravo) do te mere, da bomo poplavljeni.

Moč in učinki milosti svetega krsta niso odvisni od našega razumevanja in sposobnosti logične razlage. Odvisni so od Boga. Naša naloga pa je, da posodo svojega življenja nastavimo k studencu te žive vode; da pripravimo svojo naravo.

2 Pastoralno spreobrnjenje: logično razlago dopolniti z izžarevanjem vere

V zadnjih letih, že skoraj desetletju, je p. mag. Branko Cestnik večkrat spregovoril in pisal o pastoralnem spreobrnjenju. Pregledno predavanje na to temo je imel na pastoralnem tečaju leta 2012 (<https://kато-liska-cerkev.si/predavanje-p.-cestnika-na-pastoralnem-tečaju>). Občutek imam, da nas je ta besedna zveza ob svojem pojavu nekoliko vznemirila. Mnogi so jo razumeli kot spodbudo za iskanje novih pastoralnih poti. Sčasoma je njen zven nekoliko potihnil in zdi se, da je tudi ta iskrica šla v pozabo, kot mnoge druge. Zakaj? Menim, da iz dveh razlogov. Najprej zato, ker smo v našem prostoru dokaj neučakani in bi

tudi na pastoralnem področju radi takojšnje rezultate. Evangeljska logika pa je logika semena, ki vzklije, raste in potem počasi poraja bilko in klas (Mr 4,28).

Drugi razlog, da hitro »pokopljemo« ideje, ki kažejo neko novo pot, je v tem, da pričakujemo predvsem metodološke in didaktične novosti. Pastoralno spreobrnjenje ni najprej iznajdba nove tehnike v pastoralni ali na katehetskem področju; je najprej nova drža. Z novo držo pa lahko delujejo mnoge, že prej uporabljane tehnike.

Po drugi strani pa je tudi res, da so mnoge nove besedne zveze nove samo po obliki, v sebi pa nosijo staro in premalo uresničeno sporočilo.

Ponazorimo to kar ob besedni zvezi »pastoralno spreobrnjenje«. Besedna zveza je nova. Pomeni pa pravzaprav isto, kar je bilo izraženo že davnega leta 1975.

Evangelij je treba oznanjati predvsem s pričevanjem. Zgled: kristjan ali skupina kristjanov znotraj človeške družbe, v kateri živi, razodeva, da zna razumeti in sprejemati druge, da zna z njimi deliti življenje in usodo, da je solidaren z delom vseh za vse tisto, kar je plemenitega in dobrega. Razen tega s tem na čisto preprosto in samoumeven način izžareva vero v nekatere vrednote, ki presegajo navadne vrednote in upanje na nekaj, kar se ne vidi in o čemer bi si človek ne upal niti sanjati (O evangelizaciji današnjega sveta, 21).

Ko preberemo take besede, si kar težko predstavljamo, da so izšle izpod peresa resnega in že nekoliko oddaljenega papeža Pavla VI. Hvala Bogu, da nekoliko bolj sproščeni papež Frančišek pripoveduje isto in nas skoraj drzno izziva, naj vero oznanjamo s pričevanjem.

Trdno sem prepričan, da je prav tu odgovor na vedno znova pereče vprašanje, kako evangelizirati in kako pomagati ljudem, da bomo bolj prepričljivo verovali. Namreč v pogumnem dopolnjevanju logične razlage z izžarevanjem vere.

V eni od slovenskih župnij se je župnik pogovarjal s starši, ki so zaključili dekanijsko pripravo na krst otroka. Starši so pohvalili prizadevanje Cerkve. Srečanja so jim bila zanimiva. Pozitivno so ocenili izmenjavo mnenj med starši samimi. Duhovnik je bil zelo komunikativen.

Vse super, razen majhne podrobnosti, ki jo je izrazila mama s temi besedami: »Veliko smo govorili. Pogovarjali smo se o mnogih stvareh, *razen o krstu*.« Ob teh besedah je župnik postal pozoren. Odkril je, da so starši v pripravi na krst pogrešali globljo predstavitev skrivnosti krsta. Izvedeli so marsikaj o verski vzgoji otroka. Spoznali so strukturo obreda in teološko ozadje. Pogrešali pa so preprečljivo besedo o delovanju krstne milosti v življenju otroka. Pogrešali so približanje krsta z vidika »uporabnosti« v življenju.

Podobno je začutil duhovnik, ki je spremljal zakonsko skupino na seminarju za zakonske pare. V večeru pričevanj je poslušal pričevanja parov, ki so pripovedovali, kaj se jim je zgodilo v življenju in kako so v vsakdanjih dogodkih prepoznali Božjo navzočnost v svojem zakonu. Njihove pripovedi so bile tako žive, da so mu ob poslušanju na misel stalno prihajale besede apostola Janeza, ki je zapisal v svojem pismu, da oznanja, kar so roke otipale (1 Jn 1,1). O navzočnosti Boga v svojem življenju so zakonci govorili tako stvarno, realno in zavzeto, da je bilo mogoče občutiti, kako ga tipajo v svojem življenju. Tisti večer je duhovnik spoznaval, da on večkrat pridiga teologijo (znanost), laiki okoli njega pa govorijo vero (življenje).

Ko razmišljamo o prenovi in požitvi krstne in pokrstne pastore, ko se ukvarjamo z vprašanjem, kako spremljati mlade družine v času po krstu njihovih otrok, se poskusimo izogniti skušnjavi, da bi zanje pripravljali mini teološke ure. Poskusimo raje z njimi začutiti utrip njihovega življenja. Prisluhnimo jim v tistem, kar živijo in delajo, ter skupaj z njimi odkrivajmo, kje in kako v njihovem življenju deluje Bog. Veliko družin, s katerimi se srečujemo, ne živi popolnega krščanstva. A vendarle lahko v njihovem življenju prepoznamo utrinke Božjega delovanja!

Verjetno se s takšnim predlogom lahko hitro strinjamo. A tudi ob njem odmeva želja: Povej nam, kako! Poskusimo.

3 Zavedanje lastnega prerojenja v Jezusu Kristusu

Začnimo pri sebi! V naslednjih vrsticah imam sicer bolj v mislih duhovnike kot katehistinje in katehiste. Menim pa, da laiki v cerkvenih službah načelno hitreje privzamejo duhovniške drže kakor obratno. Zato premislek velja obojim.

Opiram se na izkušnjo pogovorov na duhovniških dekanijskih konferencah. Po mojih doživetjih in izkušnjah so ti pogovori dokaj učinkoviti, kadar načrtujemo pastoralne dejavnosti na dekanijski ravni. Na povprečni dekanijski konferenci se pogovori zelo razplamtijo, kadar duhovniki spregovorimo o tem, kakšni bi morali biti laiki, ali o tem, kaj vse je narobe v današnjem svetu. Kadar pa pogovor zastavimo o naši osebni veri, o naših temeljnih prepričanjih, takrat v svoji pripovedi izgubimo kar precej žara. In pogosto sem doživel, kako se je pogovor hitro obrnil od nas, od naše vere k (ne)veri laikov ali k neugodnim okoliščinam za Cerkev danes.

Spoznal sem, da imamo duhovniki kar nekaj težav, kako se med seboj pogovarjati o svoji osebni veri. Videti je, da imamo nemalo težav, ko se z vprašanjem osebne vere srečamo kot oseba, ne kot službeni predstavniki Cerkve. Vznemirja me vprašanje, zakaj je temu tako, in nanj nimam jasnega odgovora. Gre bolj za slutnje, iskanje odgovorov.

Svojo vlogo gotovo odigra dediščina vzgoje, ki smo je bili deležni. Ko se spominjam svojih bogoslovnih let, se spomnim številnih spodbud, meditacij, priporočil o tem, kako naj bogoslovec in duhovnik gojita osebni odnos do Jezusa Kristusa. Ne spomnim pa se, da bi se bogoslovci kdaj skupaj pogovarjali o tem, kako doživljamo svoj osebni odnos do Jezusa. Pri izpitih na Teološki fakulteti smo znali opisati vero, Boga, našeti pravne predpise in verske resnice ter jih razložiti. Ne spomnim pa se, da bi me kakšen profesor kdaj vprašal: »Slavko, pa ti to veruješ?« Pri homiletiki in katehetiki smo spoznavali načine dobre pridige in kateheze, imeli smo nastope in dobili številčne ocene za korektno didaktiko. Pa si ob pogledu nazaj večkrat mislim, da bi za marsikakšen nastop prišla prav opisna ocena. Na primer: »Korektno uporabil metode. Didaktično pravilno izpeljana ura. Manjka žar osebnega pričevanja vere.« Vem, da bi taka ocena bila hladen tuš za nadobudnega mladega teologa. Ampak, kaj ne pravijo, da tuširanje z mrzlo vodo krepi odpornost?

V tem kontekstu sedaj v zrelih letih čedalje večkrat razmišljam o svojih pridigah v času, ko sem bil kaplan na župniji. Pa ne o načinu pridiganja. Razmišljam predvsem o tem, kako močna je bila moja vera takrat. Sprašujem se, zakaj sem pridigal, kar sem pridigal: ker sem tako veroval ali ker sem se tako naučil? Nekoliko bridko je, a drugo je bilo pogosto bolj res. S tem seveda ne trdim, da je bilo to slabo. Konec koncev, če sem prej omenil evangeljsko logiko rasti semena, ji hočem biti zvest tudi tukaj. Mlad duhovnik postane oznanjevalec z neko osebno izkušnjo Boga in njegovega delovanja v lastnem življenju. Ta izkušnja zori in se veča z leti in z življenjskimi spoznanji. Škoda pa je, da to zorenje tako varno skrivamo v kamrico svojih duš in se med seboj ne bogatimo s pripovedovanjem, kako doživljamo delovanje Boga v svojem življenju.

Morda bo zvenelo drzno, a katehisti in katehistinje so morda nekoliko na boljšem. Sploh tisti, ki na pot katehiziranja stopijo že v zrelih letih. V Katehetsko-pastoralno šolo pogosto s seboj prinesejo svoje življenjsko izkustvo Boga, mnogi izkustvo vzgoje svojih otrok in to oplemenitijo s teološkimi znanostmi. Vsak katehist pa je izpostavljen tudi nevarnosti, da se začne dojemati kot »veroučitelj« in ne kot katehist. Dobro pa vemo, da učitelj lahko posreduje neko znanje na zelo objektivni način. Tako piše v učbeniku, enciklopediji, katekizmu ... Jaz ti povem, kaj piše, ti povej, kaj si si zapomnil, in to je to.

Kadar koli pri oznanjevanju vere zdrsne na tako raven (in priznamo si, da se nam včasih to zgodi), nismo prepričljivi, ne pričevanski in težko navdušimo druge.

Iskanje poti, kako v kristjanih razplamteti žar svetega krsta, se zato začne pri zavedanju lastnega krsta. Spomnimo se besed svetega Pavla.

Ali mar ne veste, da smo bili vsi, ki smo bili krščeni v Kristusa Jezusa, krščeni v njegovo smrt? S krstom smo bili torej skupaj z njim pokopani v smrt, da bi prav tako, kakor je Kristus v moči Očetovega veličastva vstal od mrtvih, tudi mi stopili na pot novosti življenja. Če smo namreč z njim zraščeni v podobnosti njegove smrti, bomo tudi v podobnosti njegovega vstajenja. Vemo, da je bil naš stari človek križan z njim vred, da bi bilo telo greha uničeno in da bi mi več ne hlapčevali grehu. Kajti kdor je umrl, je opravičen

greha. Če pa smo s Kristusom umrli, verujemo, da bomo z njim tudi živeli, saj vemo, da Kristus, potem ko je bil obujen od mrtvih, več ne umre; smrt nad njim nima več oblasti. Kajti kar je umrlo, je umrlo zaradi greha enkrat za vselej, kar pa živi, živi Bogu. Tako tudi vi: mislite, da ste mrtvi za greh, a da živite za Boga, v Kristusu Jezusu. Zato naj v vašem umrljivem telesu ne kraljuje greh, tako da bi se vdajali njegovim poželenjem. Ne izročajte svojih udov grehu, da bi ti postali orodje krivičnosti, ampak izročite sebe Bogu kot ljudje, ki so prešli od smrti v življenje, svoje ude pa izročite Bogu, da postanejo orodje pravičnosti. Kajti greh ne bo več gospodoval nad vami, saj niste pod postavo, ampak pod milostjo (Rim 6,3–14).

Izziv je torej jasen. Zavedati se še bolj močno lastnega krsta. Odkrivati v sebi delovanje krstne milosti in jo »otipati« v vsakdanjih situacijah življenja. Živeti potopljen, pokopan v Jezusa Kristusa. Spominjati se svoje življenjske predrugačenosti v Jezusu Kristusu.

S tem poudarjanjem ne želim reči, da tega v nas, slovenskih katehetih, katehistih in katehistinjah, ni. Seveda je. Le kako bi obstali in delovali doslej brez osebne vere! A kolikor bolj se pojavljajo neugodne okoliščine, toliko bolj je potrebna naša močna vera in predvsem zavedanje in držanje vere. Kdor je že kdaj hodil v gore ob jeklenici, dobro ve, kako trdno se planinec oprime jeklenice, ko se spodmakne kamen pod čevljem. Ko se nam torej krušijo kamni prenosa izročila vere, nam ne ostane drugega, kot da se trdno primemo jeklenice svoje osebne vere – naše prepojenosti v krstu.

Ob ta razmislek je primerno dodati še nekaj praktičnih mini duhovnih vaj – načinov, ki nam lahko pomagajo pri večjem zavedanju in čutenju krsta. Naštejmo jih povsem spontano. Vrstni red ne izraža pomembnosti.

- Pozanimam se za datum svojega krsta in ga praznujem tako kot god.
- Na krstni dan grem k sveti maši.
- Seznanim se z likom svojega krstnega zavetnika.
- Če imam fotografijo krsta, jo postavim na vidno mesto, med druge razstavljene fotografije.

- Ob vstopu v cerkev in pokrižanju z blagoslovljeno vodo tiho izrečem besede: »Krščen sem bil v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.«
- Pri jutranji molitvi se zahvalim za sveti krst in prosim Boga za pomoč, da bi živel iz krsta, na primer takole: »Sveti Bog, hvala, ker si mi pri svetem krstu podaril Božje življenje. Naj danes v meni deluje tvoja moč.«
- Večkrat na dan ob zapletenih situacijah pomislim: »Krščen sem. V meni je Božje življenje in njegova moč.«

Zakaj vse to? Da bi vsi kristjani, še zlasti pa tisti, ki v vlogi katehetov in katehistov drugim kažemo pot Jezusovih učencev, v sebi čim bolj čutili sveti krst. Da bi v sebi občutili žuborenje žive vode življenja. Da bi krst vedno bolj razumeli in dojemali kot spremenitev človekove narave, njeno povzdignjene v nadnaravo. Krst je naše pobožanstvenje!

4 Zares smo bratje in sestre

Usmerimo sedaj pogled od sebe k drugim. Vse, česar se zase in pri sebi zavedam o svetem krstu, se je pri svetem krstu zgodilo tudi z mojimi brati in sestrami v Jezusu Kristusu. Kolikokrat smo slišali ta nagovor »bratje in sestre v Kristusu«. Včasih se zdi, da si v cerkvi tako rečemo, ker bi bilo res nerodno, če bi duhovnik začel nagovor s »Spoštovani obiskovalci te svete maše«. In celo kadar se zdi, da so ljudje pri naših obredih bolj obiskovalci kakor dejavni soudeleženci, je po drugi strani tudi res, da so vsi, ki so takrat v cerkvi in so krščeni, dejanski bratje in sestre – ne po krvi, temveč po krstni milosti. Ker so bili krščeni, je življenje Jezusa Kristusa navzoče tako v duhovniku, ki mašuje, kakor v otroku, ki se ne zna pokrižati in med Slavo zeha na vse pretege. Prav tako tudi v možakarju, ki pod korom šteje žarnice na lestencu, in pri mladenki, ki je na duhovnih vajah odkrila smisel vere in začutila Boga v srcu ter pri tej maši zares moli.

Po zakramentu svetega krsta »se človek resnično včleni v križanega in poveličanega Kristusa in se prerodi za deležnost pri Božjem življenju« (E 22). Celó za brate in sestre v drugih krščanskih Cerkvah velja, da krst »vzpostavlja zakramentalno vez edinosti, obstoječo med vsemi tistimi, ki so po njem prerojeni« (E 22). Koliko bolj torej za nas, v isti Cerkvi, čeprav nismo zmožni vsi enako zavzeto izpovedovati svoje vere.

Presveta Trojica daje krščencu posvečujočo milost, milost opravičenja, ki ga naredi sposobnega, da veruje v Boga, upa vanj in ga ljubi z Božjimi krepostmi; mu daje moč, da ob nagibanju Svetega Duha živi in deluje po darovih Svetega Duha; mu omogoča rasti v dobrem po moralnih krepostih (KKC 1266).

Sveti krst je torej božja podlaga, temelj, da lahko razvijemo lastne verske drže in navade. Krst daje meni, duhovniku, katehistu, katehistinji, osnovo za moje poklicno oznanjevanje. Študij na Teološki fakulteti ali na Katehetsko-pastoralni šoli je nadgradnja. Enako osnovo pa imata tudi odrasel ali otrok, ki prideta k svetemu krstu. In ta osnova je temelj, na katerem lahko zidam in gradim skupaj z njima.

Seveda bratje in sestre med seboj nismo vedno taki, da bi bili drug na drugega ponosni. Nismo vedno soglasni. Zelo smo si raznoliki. V življenju se lahko celo razidemo. A tega, da smo bratje in sestre ne moremo zanikati. Včasih se bratska vez kaže samo še v »isti krvi« in tega ne ve skoraj nihče. A vez vendarle obstaja.

Tako je tudi z duhovnim, nadnaravnim, bratstvom po krstu. Če je krščena, je mama, ki je svojega otroka v prvih petih letih njegovega življenja pokrižala samo na začetku krstnega obreda, sestra katehistinji, ki bo otroka imela v skupini. In oče, ki je bil nazadnje pri maši na krstni dan svojega otroka, če je krščen, je brat župniku, ki sprejema prijavo h katehezi.

Zavedam se drznosti teh ekstremnih primerov. A jih zapisujem namerno in zavestno, da bi v nas prebudil razmislek in tuhtanje o odločilnosti in usodnosti naše zaznamovanosti s svetim krstom.

To se mi zdi pomembno, ker sem trdno prepričan, da zavedanje te zaznamovanosti vpliva na naše odnose in ima moč, da jih spremeni. Graditev naše kateheze na temelju zavedanja skupnega krstnega dostojanstva ima za posledico drugačno uporabo metodoloških in didaktičnih pristopov. Predvsem pa ima za posledico drugačen pogled na ljudi, s katerimi živimo in s katerimi skupaj gradimo našo katehezo.

5 Sprememba se zgodi

Verjetno se je velika večina duhovnikov, katehistov in katehistinj, če ne prav vsi, že srečala s približno tako situacijo. Napovedano je katehetsko srečanje, pripraviš se po svojih najboljših močeh. Želiš si, da bi vse skupaj uspelo. V vabljenje vložiš veliko prizadevanja. Približuje se čas srečanja. V sebi občutiš nemir. Pogleduješ skozi okno in poslušaš avtomobile, ki prihajajo. Pa se jih večina pelje mimo. Le nekaj se jih ustavi na cerkvenem dvorišču. Pet minut pred začetkom srečanja pogledaš v prostor. Od petindvajsetih pripravljenih stolov (glede na naslovljence to predstavlja tretjino – se pravi nisi pretiraval v svojih pričakovanjih) je zasedenih osem. Pograbi te sveta jeza. Najraje bi vse skupaj nekam poslal. Le zakaj si se trudil? Čemu si potratil svoje moči? Pa kaj je tem ljudem, da ne pridejo!?

Od tu naprej ima scenarij dve možnosti razvoja. Prva je, da slabi volji pustiš, da se razbohoti v tebi. Dojemaš se kot uslužbenca, ki ga še pes ne povoha. Tvoj čas je preveč dragocen, da bi ga zapravljal za ljudi, ki jim je za vero, Boga, Cerkev tako malo mar. Sicer si rečeš, da moraš ostati profesionalen. Nadeneš si, kolikor je le mogoče, prijazen obraz in začneš srečanje. A se stalno zatika. Ni odziva, ni sodelovanja. Že sam imaš slab občutek in vidiš zadrego udeležencev srečanja, katerih število je ta čas s tremi zamudniki naraslo na enajst.

Druga možnost pa je, da se pred odločitvijo za profesionalnost odločiš za vero, upanje in ljubezen. Pomisliš, da so ti ljudje v katehetskem prostoru tvoji bratje in sestre. Tudi oni so krščeni. Vzeli so si čas, da so prišli na srečanje. Te svoje brate in sestre v kratki molitvi izročiš Bogu. Prav tako sebe in svojo pripravo. Morda niti ne narediš pred njimi profesionalno vljudnega obraza, ampak jim v obliki »jaz sporočil« poveš svojo slabo voljo in jih prosiš za sodelovanje in zavzetost. Srečanje steče. Udeleženci se odprejo. Večina jih sodeluje. Celo tisti, ki je stol nekoliko odmaknil iz polkroga in je na začetku sedel tesno prekrižanih rok in nog, se je nekajkrat prijazno nasmehnil in nog nima več prekrižanih.

Oba scenarija sta možna. Oba se nam zgodita v praksi. Za vsakega je mogoče najti utemeljitev in razloge. Moja izkušnja pa je, da je v drugem primeru izid boljši. Vsaj za tistih enajst ljudi je bilo seme sejano. Katehet jim je dal enako dostojanstvo, kot so ga prejeli od Boga – dal

jim je pravico, da so Božji otroci. Sprejel jih je v svojem srcu na podoben način, kot jih v srcu sprejema nebeški Oče. In že s tem, s svojo držo do njih, je postal oznanjevalec in pričevalec. Nekoliko drzno lahko zapišemo, da je po takem notranjem sprejemu človeka skoraj vseeno, kaj katehet reče in kakšna je tema srečanja. Deluje namreč duša, srce. In moč Božjega življenja se množi med nami, podobno kot voda v škofijski kleti v Kopru, čeprav ne vemo točno, od kod priteka. Katehet je s svojo držo do bratov in sester oblikoval prostor, v katerega se voda Božje milosti lahko natoči.

Poglejmo sedaj še nekaj situacij, ki jih pri katehezi in širše v pastoralnem delu doživljamo kot obremenjujoče in pri mnogih duhovnikih in katehistih predstavljajo vir za nezadovoljstvo, pogosto tudi za jezo. A bi lahko v teh situacijah našli tudi drugačne poti svojega razpoloženja in odzivanja, če bolj zares vzamemo dejstvo, da smo po krstu bratje in sestre.

- ***Stara mama pride v župnišče poizvedovat, kakšne so možnosti za krst njenega vnuka.***

Čudno je to, seveda je čudno. Bolj »normalno« bi bilo, da bi prišli starši. Sto razlogov imajo, zakaj niso prišli. Od tega jih je verjetno 98 takih, da jih zlahka ovržemo in so brezpredmetni. Dva sta taka, da ju starši doživljajo kot oviro. A župnik ima en sam, a najpomembnejši razlog, zakaj se bo s staro mamo pogovarjal in iskal pot do stika s starši – krščena je! V njej je Božje življenje. Veliko je razlik med njima, a več kot vse razlike velja nekaj, kar jima je skupno: Bog ju oba sprejema!

- ***Starša v izvenzakonski skupnosti prosita za krst otroka.***

Župnik je že dolgo časa na župniji. On je bil njun katehet. Pripravljaj ju je na birmo in ve, da sta vse skupaj vzela bolj z levo roko. Ampak ve tudi, da ju Bog ne jemlje z levo roko. Morda je v Božjih očeh rojstvo njunega otroka milostni trenutek, ko je njuno srce toliko zmehčano, da bosta slišala in upoštevala Božji glas. Ne stoodstotno, malo bolj kot doslej pa zelo verjetno.

- ***Otrok pri katehezi v prvem razredu se ne zna pokrižati.***

Ko molimo Sveti angel, pa le izreče nekaj besed. Res je, kar se tiče verskih stvari, ta otrok ne zna nič. Očitno starša njegovi verski vzgoji nista

posvetila prav veliko pozornosti. Pri krstu sta sicer izrekla »se zavedam«, ko ju je duhovnik vprašal, če se zavedata svojih nalog pri verski vzgoji. Nato pa sta na to zavedanje hitro pozabila. Celo na to, da je bil otrok krščen, sta (skoraj) pozabila. Bog pa ni pozabil! Ta otrok je Božji otrok! Shiran, kar se tiče duhovnega življenja, morda še bolj, kot je črnček v Afriki shiran kruha. Toda je Božji otrok. Bog ga ljubi. Katehet ima izjemno priložnost, da stopi v božje čevlje in temu otroku namesto očitka (četudi samo v mislih), kakšne starše ima, da ga niso naučili niti križa, prinese ljubečo pozornost. Tudi ta otrok, čisto neveden vernik, je katehetu brat v Jezusu. No, bratec, majhen, a vendarle – za isto življenje v duši obeh gre!

▪ ***Mladostniki v pripravi na birmo so precej težavni.***

Katehetova razlaga jih ne zanima prav veliko. Katehetske snovi ne spremljajo. Samo hecali bi se. Ne pomaga ne prigovarjanje, ne grožnje. Priznajmo si, težko je z njimi. Nimajo verskih navad. Vera je šibka. Starši jih ne spodbujajo na poti vere. Še marsičesa nimajo, ne poznajo, nočejo. Imajo pa Božje življenje v sebi; bili so pri svetem krstu. Dovolj velik razlog, da se katehetovo srce obrne k njim in se zaveda, da so tudi te smrklje in ti mulci v Jezusu njegovi mali in nemogoči bratje in sestre.

Še bi lahko naštevali, a smer razmišljanja je načrtana. Zgoraj naštetih primeri so povzetki mnogih resničnih primerov. Predvsem pa so primeri nekaj ljudi, ki sem jih imel milost spoznati, ki so vzeli zelo zares dejstvo, da nas krst vse povezuje. Ko sem videl spremembe v njihovem življenju, sem sklenil tudi sam poskusiti in spremembe (da ne rečem čudeži) so se začeli v resnici dogajati tudi pri meni. Zato vas vabim na pot razmišljanja, iskanja in spreminjanja.

6 Zvestoba metodi in didaktiki

Ob takem razmišljanju hitro privre na dan najprej očitek, da z računanjem na Božje delovanje zanemarjamo potrebnost verskega pouka. Nikakor ne. Zelo velja, da »ostane to pričevanje vedno nezadostno. [...] Veselo oznanilo, ki ga razgllašamo s pričevanjem življenja, je torej prejel ali slej treba razglasiti z besedo življenja. Ni prave evangelizacije, če ni oznanila o imenu, nauku, življenju, obljubah, kraljestvu in skrivnosti Jezusa iz Nazareta kot Božjega Sina« (*O evangelizaciji*, 22). »Dejansko dobi oznanilo vso svojo razsežnost šele takrat, ko ga ljudje slišijo, sprejmejo in si prisvojijo, ko mu pritrdijo z vsem svojim srcem« (23).

Ta navedka nas utrjuje v prepričanju, da je prizadevanje za katehezo, ki po svojem načinu ustreza današnjim naslovljencem, potrebna in je logična nadgradnja zavedanja moči krsta v katehetu in v katehizirancih. Ustrezno poznavanje naslovnikov kateheze, primerna strokovna podkovanost kateheta, poznavanje same vsebine sporočila – vse to so potrebne vrline kateheta, ki jih ne smemo prezreti.

Hkrati s tem, ko katehet v sebi razvija tako rekoč nadnaravno empatijo do svojih katehizirancev, je poklican, da se za katehezo pripravi kot dober strokovnjak, pravi profesionallec, ki bo znal usmerjati naravne danosti sebe in katehizirancev tako, da bo nadnaravno imelo čim boljšo podlago.

Na tej poti velike odprtosti srca in duše ter iznajdljive pronicljivosti uma in sposobnosti vzemimo za svoje besede papeža Frančiška:

Sanjam o »misijonski izbiri«, to je o misijonskem zagonu, ki je zmožen preoblikovati vse, da bi navade, slogi, urniki, govorica in vsaka cerkvena struktura postali ustrezen prevodnik za evangelizacijo sedanjega sveta (Veselje evangelija, 27).

Privoščimo si še nekaj Frančiškovih besed, ker so močne, neposredne in spodbudne.

Oznanjevalci evangelija z Duhom so glasniki evangelija, ki molijo in delajo. Z vidika evangelizacije ne koristijo niti mistične pobude brez močne družbene in misijonarske zavzetosti, niti družbeno in pastoralno govorjenje in delovanje brez duhovnosti, ki spremeni srce (262).

Prvi nagib za oznanjevanje evangelija je Jezusova ljubezen, ki smo jo prejeli, izkušnja, da nas ljubi on, ki nas je odrešil, nas nagiba, da ga ljubimo vedno bolj. A kakšna ljubezen je to, ki ne začuti nujnosti, da bi govorili o tem, da smo ljubljeni, in da bi to pokazali in razglašali (264).

7 Priložnosti za besedo o krstu

V drugem delu tega predavanja želim preveriti, koliko je v knjigah, ki jih zaenkrat še kot uradne uporabljamo pri katehezi osnovnošolskih otrok v Cerkvi na Slovenskem, priložnosti, da otroke in mladostnike spomnimo na krst. Pri tem ne bomo iskali samo tistih vsebinskih enot,

ki imajo že v naslovu namig na krst ali krst celo obravnavajo kot celovito temo. Nastavke za krstno oznanjevanje bomo poskusili najti v čim več katehezah.

Naša raziskava se bo omejila zgolj na naštevane mest, kjer najdemo nastavek za besedo o krstu in spomin nanj. Duhovnikom ter katehistinjam in katehistom pa je prepuščeno, da po svoji iznajdljivosti in predvsem glede na potrebe svoje skupine poudarke krsta sproti vključijo v katehetske ure ter za to pripravijo tudi ustrezne metodološke in didaktične procese.

Izbor knjig, ki jih tukaj predstavljamo, je razmeroma naključen. Prvo vodilo je bilo *iz vsake triade en razred*. Za prvo triado je bil izziv skrit v vprašanju, kako začnemo. Za drugo triado sem izbral šesti razred, za tretjo pa knjigo, ki v sedmem razredu odpira zadnjo triado in je pogosto razumljena kot pravi »almanah«.

Izziv, ki si ga torej postavljamo ob tako zelo različnih pripomočkih za katehezo, je, ali se v njih skrivajo nastavki za katehezo o krstu oziroma nastavki za spominjanje krsta. Prav tako nas zanima, koliko je takih poudarkov. Ob vsakem bomo navedli asociacijo, povezano s krstom.

7.1 Praznujmo in se veselimo, katehetski delovni zvezek za prvi razred osnovne šole

V prvem razredu pridejo h katehezi otroci, ki so jih starši po krstu verško vzgajali, jim govorili o Bogu, jih učili moliti in jih pripeljali v cerkev. Prav tako pa tudi otroci, ki so vse naštetu doživeli deloma, morda po starih starših, ali pa sploh ne. Zavedanje krsta je za vse otroke priložnost, da usmerjamo njihovo pozornost v njihov notranji svet in v odkrivanje božjega v srcu. Njihove različne izkušnje vzgoje v veri nam omogočijo izmenjavo in neposredne pogovore med njimi.

Pozornost na sveti krst nam v prvem razredu omogoči še nekaj pomembnega. Da ozavestimo, da pri katehezi ne gre v prvi vrsti za vzporednico šoli, ampak za pot vere. Gre za to, da vzdržujemo ali omogočamo rast semena vere, ki je bilo v vsakega od otrok položeno pri krstu.

V katehetskem priročniku *Praznujmo in se veselimo* je triintrideset vsebinskih enot. Od teh sta dve izrazito zasnovani ob vsebini svetega krsta, in sicer šesta (*Ti si nekaj posebnega*) in enaintrideseta (*Brez vode*

ne moremo živeti). V enajstih vsebinskih enotah vsaj na prvi pogled ni najti navezave na sveti krst. Enaindvajset vsebinskih enot pa ponudi bolj ali manj izrazite nastavke, da vsebino kateheze povežemo tudi s svetim krstom.

Za enote, ki ne nudijo neposrednega izhodišča za govor o krstu, smo opredelili naslednje: *Pozoren sem, Najboljša mama, Izgubljena ovca, Jezusa pozdravljamo in Šmarnice*. Enote, pri katerih navezave na krst niti nismo posebej iskali, so tiste, ki spregovorijo o treh pomembnih praznikih. O veliki noči (*Križ, Marija Magdalena sreča vstalega Jezusa in Jezus je vstal in živi*), o božiču (*Božič in Sveti trije kralji*) in o vseh svetih (*Nekateri so umrli*). To ne pomeni, da v teh enotah navezave na krst ni mogoče narediti.

Po posameznih enotah lahko najdemo naslednja izhodišča za navezavo vsebine na sveti krst:

Naslov enote: *Spoznavamo se* (1).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Otroci se seznanijo z imeni drugih otrok. Otrokom lahko omenimo, da smo ime dobili pri svetem krstu.

Naslov vsebinske enote: *Cerkev je Božja hiša* (2).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Skupaj z otroki gremo v cerkev, kjer se ustavimo tudi ob krstnem kamnu. Tam smo dobili ime in smo postali Božji otroci.

Naslov vsebinske enote: *Naša Cerkev* (4).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Ko se rodimo, postanemo člani ene družine. Člani družine Cerkve smo postali pri krstu.

Naslov vsebinske enote: *Pozdrav Bogu* (5).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Kadar se pokrižam (z blagoslovljeno vodo ali brez nje), se spomnim, da me od krsta naprej obdaja Bog.

Naslov vsebinske enote: *Ti si nekaj posebnega* (6).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Predvidena je domača naloga ob krstni sveči.

Naslov vsebinske enote: *Naša družina* (7).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Priložnost, da otrokom povemo, da so bili tudi ata in mama ter bratci in sestre pri svetem krstu.

Naslov vsebinske enote: Hvala (9).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Otroke lahko usmerimo v za-vedanje, da se Bogu zahvaljujemo tudi za nematerialne darove, tudi za to, da smo kristjani (krst) in ga poznamo.

Naslov vsebinske enote: *Sveti Martin* (10), *Škof Slomšek* (11) in *Sveti Miklavž* (12).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Predstavitev svetnikov ponuja priložnost, da pokažemo, kako Bog pri krstu poseje v človeka seme svetosti. Krst je začetek svetosti in moč za sveta dejanja v življenju.

Naslov vsebinske enote: *Čudovito ime* (13).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Od krsta naprej Boga kličemo tudi Oče.

Naslov vsebinske enote: *Dragoceni biser* (17).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Možna je povezava z vsebinsko enoto *Ti si nekaj posebnega*. Beremo lahko pripoved o Jezusovem krstu in poudarimo Božji glas – kdor je krščen, je ljubljeni sin nebeškega Očeta. Zato je nekaj posebnega.

Naslov vsebinske enote: *Jezus moli* (18).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Po krstu smo Jezusovi bratje in skupaj z njim molimo k nebeškemu Očetu.

Naslov vsebinske enote: *Jaz sem dobri pastir* (19).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Dobri pastir nam kaže pot, po kateri pridemo k Bogu. Začetek te poti je krst.

Naslov vsebinske enote: *Izgubljena ovca* (20).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Obstaja nevarnost, da zgrešimo pot k Bogu, da zaidemo.

Naslov vsebinske enote: *Dan staršev* (22).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Starši skrbijo za otroka. Skrb za otroka je tudi to, da so poskrbeli za njegov krst.

Naslov vsebinske enote: *Jezus je luč sveta* (26).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Priložnost, da z otroki v cerkvi prižgemo velikonočno svečo in ob njej ponovno prižgemo krstne sveče. Jezusov plamen gori tudi v nas. Možna je tudi navezava na vsebinsko enoto *Ti si nekaj posebnega*.

Naslov vsebinske enote: *Gorčično zrno* (27).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Podobno kot pri vsebinskih enotah o svetnikih je mogoče spregovoriti o rasti semena vere, ki se je začela pri krstu.

Naslov vsebinske enote: *Videl sem* (28), *Čudoviti Bog – Stvarnik* (29), *Sonce nas greje* (30).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Vse te tri vsebinske enote postavijo stvarstvo kot čudoviti Božji dar, razlog našega veselja in naše plemenitosti. Ob vsem tem je še en razlog za našo dobrost in veselje globoko v nas: dar vere in Božjega življenja.

Naslov vsebinske enote: *Brez vode ne moremo živeti* (31).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Ta vsebinska enota predstavi krst v celoti. V primeru, da se katehet odloči slediti rdeči niti krsta skozi druge vsebinske enote, je to priložnost za povzetek in veliki finale, na primer ob obnovitvi krstnih obljub, slovesni pokropitvi z blagoslovljeno vodo in ponovno ogrnitvijo belega krstnega oblačila.

Naslov vsebinske enote: *Gremo na počitnice* (33).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Tako kot povsod in vedno nosimo s seboj srce in tisto, kar je v njem, nosimo s seboj znamenje Boga in vere, ki se je vtisnilo v naše srce pri krstu.

7.2 Skupaj v novi svet, katehetska knjiga za šesti razred osnovne šole

Vsebino katehetske knjige za šesti razred sestavljajo svetopisemske zgodbe, ki so v vsaki enoti uvedene z zgodbo iz življenja. Zastavimo si vprašanje, ali je mogoče tudi v teh vsebinskih enotah najti priložnosti za navezavo na sveti krst.

Od šestindvajsetih vsebinskih enot v knjigi *Skupaj v novi svet* samo pri dveh enotah težko najdemo povezavo s krstom. Prva od teh je enota *Jezus nas zbira okoli svojega oltarja*, ki izrazito razlaga sveto mašo, druga pa *Govorica narave*, ki je izrazito ekološko usmerjena enota.

Posebna značilnost tega katehetskega pripomočka sta dva sklopa po tri enote. Prvega sestavljajo enote: *Pomagamo si*, *Pogumni ljudje* in *V težavah smo povezani*. Drugi sklop so enote: *Dam ti, kar imam*, *Živim za druge* in *Ko odpadejo spona*. Navedenim lahko dodamo še enoto *Kakor eno srce in ena duša*. Skupno vsem naštetim vsebinskim enotam je,

da zgodbe, ki so vzporedne zgodbam Svetega pisma, predstavljajo ljudi iz sveta, za katere lahko rečemo, da živijo svoj krst. Iz primerov življenja je mogoče razbrati, kaj pomeni živeti krst. Na to velja opozoriti otroke.

Dve vsebinski enoti, *Na poti v svobodo* in *Bog ne prelomi prijateljstva*, izrecno omenita sveti krst že v sami vsebini.

Sedemnajst vsebinskih enot tudi v tej knjigi ponuja priložnost za neposredno sklicevanje na sveti krst:

Naslov vsebinske enote: *Skrivnostni klic* (1).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Abraham je slišal skrivnostni klic, v krščenem človeku je skrivnostna navzočnost. Bog nas ne samo vabi v srečno življenje, ampak nam daje tudi pomoč v zakramentih. V besedilu je nakazana potreba po prehodu iz otroštva v mladostništvo. Na tej poti je lahko izziv tudi, kako pustiti krstu, da deluje.

Naslov vsebinske enote: *Pogumni odgovor* (2).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Ob zavezi med Bogom in Abrahamom je poudarjeno, da Bog tudi z nami sklepa zavezo. Sveti krst je osebna zaveza med Bogom in človekom. Božja obljuba: s teboj bom na tvoji poti življenja.

Naslov vsebinske enote: *Življenje je pustolovščina* (3).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Jakob je lahko primer človeka, ki sodeluje z darovi milosti svetega krsta in drugih zakramentov, Ezav pa primer človeka, ki prejetih darov in milosti ne razvija. Opazna je priložnost za vzgojo otrok, da zaupajo v pomoč Božje milosti. Poudarimo lahko tudi, da je sveti krst kakor blagoslov očeta – popotnica za življenje.

Naslov vsebinske enote: *Povezani z Bogom* (4).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Božja obljuba Abrahamu, da ga bo varoval povsod in bo vedno z njim, se za vsakega človeka uresničuje po zakramentu krsta. Božje življenje je v nas in ga nosimo vedno s seboj, tudi takrat, ko mislimo, da smo sami. V enoti so omenjena znamenja, ki nas spominjajo na Božjo navzočnost v življenju. Zlasti dekleta lahko povabimo, da si kot okras in znamenje nadenejo verižico s svetim znamenjem, ki je v našem okolju še vedno dokaj pogosto darilo pri krstu.

Naslov vsebinske enote: *Na poti v svobodo* (5).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Glede na starost otrok je mogoče temo o hrepenenju po svobodi, ki je v knjigi predstavljena ob liku Mojzesa, dopolniti s pojmom osvobojenosti krščenega človeka, ki ni več ujetnik greha. Besedilo v knjigi konča s pojmom svobode Božjih otrok, kar je izraz krsta.

Naslov vsebinske enote: *Lahkoverni ljudje* (6).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Vsebinska enoto velja zasukati v pozitivno smer in spregovoriti zlasti o izrazih vere in zaupanja v Boga, ne toliko o znamenjih malikovanja. Nadaljujemo lahko izziv iz četrte enote v stilu, »kdo si upa nositi križec na verižici«. Prav tako lahko ovrednotimo navade v življenju, s katerimi otroci izrazijo svojo zvestobo krstu.

Naslov vsebinske enote: *Bog ne prelomi prijateljstva* (7).

Priložnost za navezavo na sveti krst: V tej enoti je krst izrecno omejen kot zaveza prijateljstva med Bogom in človekom.

Naslov vsebinske enote: *Zaupajmo Bogu* (8).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Božji načrt je v tej enoti predstavljen kot uresničitev človekovega življenja. Razsežnost Božjega načrta je tudi osebna svetost človeka, za katero je s krstom v vsakega položeno seme.

Naslov vsebinske enote: *Bog je z nami* (9).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Ob spominjanju zaznamovanosti s krstom se tudi v otroku prebuja zavest, da je Bog na poti življenja vedno z njim. David je v preizkušnji zaupal pomoči Boga. Morda lahko otroke povabimo k usvajanju navade, da se v spomin krsta pred težjimi nalogami v življenju pokrižajo.

Naslov vsebinske enote: *Stopimo v šolo modrosti* (10).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Ob liku modrega kralja Salomona je mogoče narediti navezavo na krstno maziljenje, ki krščnemu podeljuje dar Svetega Duha. Ob zgledu Salomonove molitve otroke uvajamo v molitev k Svetemu Duhu in tako vzpostavljamo most med dvema zakramentoma uvajanja, svetim krstom in sveto birmo.

Naslov vsebinske enote: *Pesem mlade matere* (11).

Priložnost za navezavo na sveti krst: V Marijini hvalnici se lahko osredotočimo na besede, da ji je Bog storil velike reči. Velika stvar za

Marijo je, da je bila polna milosti in Boga. Pri krstu je vsak človek napolnjen z milostjo in Božjim življenjem. To je naša velika stvar, za katero je vredno vedno znova hvaliti Boga.

Naslov vsebinske enote: *Nove možnosti* (12).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Pri liku svetega Jožefa lahko pokažemo, da človekova plemenitost ni posledica »moraš«, ampak je odraz človekove napolnjenosti z Bogom. Sveti Jožef je lik človeka, ki krst živi v konkretnih dejanjih.

Naslov vsebinske enote: *Kot bratje in sestre* (13).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Ta vsebinska enota nam ponuja priložnost, da otroke vodimo k spoznanju, kako za pravo občestvo ni dovolj samo skupina krščenih ljudi. Urimo jih v sposobnosti slišati Božjo besedo in v njej odkriti navdih za življenje. Tukaj vidimo nastavke za prehod od razumevanja krsta (in drugih zakramentov) kot obreda k razumevanju zakramenta kot odnosa do Jezusa.

Naslov vsebinske enote: *Skupaj smo srečni* (14).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Tukaj lahko nadaljujemo misel prejšnje enote. Skupnost kristjanov je skupina ljudi, ki so krščeni. Predvsem pa je občestvo ljudi, ki si zaradi krsta med seboj pomagajo in drug drugega osrečujejo, kot pravi besedilo enote.

Naslov vsebinske enote: *Z Jezusom postajamo novi ljudje* (18).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Glavna vsebina te enote je sicer velikonočno sporočilo. A vzporedna zgodba in začetek razlage se sklicujeta na sveti krst. Priložnost za sporočilo, kako kristjani s poto-pitvijo v Jezusa Kristusa vstajamo z Jezusom kot novi ljudje.

Naslov vsebinske enote: *Odperta vrata na stežaj* (20).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Vsebinsko je ta enota usmerjena na binkošti. Nadaljujemo lahko povezavo med zakramentoma krsta in birme, s katero smo začeli v deseti enoti.

Naslov vsebinske enote: *Kot moški in ženske* (22).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Belo krstno oblačilo je znamenje dostojanstva in časti, ki ga imamo vsi krščeni, ker smo lepi zaradi Boga in ne zaradi modnih dodatkov in izkazovanja moči. To krstno sporočilo lahko dobro dopolni vsebino, ki govori o sprejemanju moškosti in ženskosti. Tu je priložnost tudi za poudarek o izvirni krstni čistosti.

7.3 *Kdo je ta?, katehetska knjiga za sedmi razred osnovne šole*

Kateheteske knjige zadnje triade osnovnošolske kateheze so pogosto deležne očitka, da so preveč psihološke. Po drugi strani pa, da so preobsežne po vsebini. Slednje je dejansko vidno že na prvi pogled. A zakaj bi to bil že vnaprej minus in napaka? Saj je vsak katehet svoboden, da vsebino nekega priročnika izbere in omeji ali poveča glede na svojo skupino. To je še toliko bolj potrebno in zaželeno ob novem katehetskem načrtu, ki skuša biti ciljno usmerjen.

Omenjena očitka nas ne bosta omajala v naši raziskavi. Pravzaprav je naše ugotavljanje, ali lahko vsebini posamezne enote dodamo še poudarek o krstu, nekoliko paradoksalno ob očitku, da so enote že tako in tako preveč obsežne. A vztrajamo v luči prej zapisanega, da smo kateheti tisti, ki določamo obseg katehetske snovi glede na zastavljene cilje. Če bi si v enem katehetskem letu v vseh razredih zadali cilj poudariti pomen svetega krsta in ta zakrament v različnih razsežnostih približati otrokom in mladostnikom, kako bi se znašli ob snovi, ki je sicer predvidena za sedmi razred?

Knjiga ima šestindvajset vsebinskih enot. Pet med njimi je izrazito vsebinsko usmerjenih in v njih težje najdemo navezavo na krst. O vsebini devete enote pove vse že njen naslov *Sveto pismo – knjiga vseh knjig*. Enota *Pred teboj, Gospod* predstavi molitev. Lik Jezusa Kristusa z nekoliko bolj zgodovinskega in analitičnega vidika predstavita enoti *Prišel je za vse ljudi*, *Nismo še videli česa takega*. *Življenje je več kot poskuša* predstaviti pomen judovskega templja.

Vsebinske enote, pri katerih lahko najdemo možnosti za navezavo kateheze na krst so naslednje:

Naslov vsebinske enote: *Vznemirljiva odkritja (1).*

Priložnost za navezavo na sveti krst: Vsebina te enote se sooči s stvarjenjem, torej z začetkom stvarstva. Krst je začetek, največkrat povezan z začetkom človekovega življenja. Torej lahko mlademu človeku sporočimo: skrivnost je začetek tvojega življenja, a dokazljivo dejstvo je, da si rojen. Skrivnostna je pot tvoje vere, a dokazljivo dejstvo je, da si bil krščen.

Naslov vsebinske enote: *Od kod in kam (2).*

Priložnost za navezavo na sveti krst: Osrednja podoba te enote je drevo. Jezus je predstavljen kot tisti, ki daje trdnost in oporo našemu

življenju. S krstom so starši otroka zasadili v versko okolje katoliške vere. Čeprav se tega ne zavedaš ali nočeš priznati, tvoje korenine srkajo sokove krščanskega izročila.

Naslov vsebinske enote: *Po Božjih sledeh* (3).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Nekoliko bolj analitična vsebina te enote ponuja priložnost, da z mladimi raziskujemo, kakšne oblike iniciacij poznajo različna verstva.

Naslov vsebinske enote: *Različne poti do Boga* (4).

Priložnost za navezavo na sveti krst: V tej vsebinski enoti naj bi mladostniki spoznali glavna velika verstva. Nikakor ni odveč nekaj poudarka posvetiti tudi različnosti krščanskih Cerkva s poudarkom, da nas vendarle povezuje en krst.

Naslov vsebinske enote: *Znanost in kultura vodita k Bogu* (5).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Vsebinska enota nam ponuja priložnost pokazati, kako se tudi na področju znanosti zgodijo spremembe na zunaj enakih snovi (npr. voda, ki jo sladimo ali solimo). To lahko služi za ponazoritev spremembe pri krstu. Na zunaj je človek pred krstom po videzu enak kot po krstu. A verujemo, da je drugačen.

Naslov vsebinske enote: *Spreminjam se, odraščam* (6), *Bog je ustvaril človeka kot moškega in žensko* (7) in *Spolnost je del stvarjenja in človekovega življenja* (8).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Te tri vsebinske enote predstavljajo celoto. Kakor bi se enota *Kot moški in ženske* iz katehetske knjige za šesti razred (leto prej) razrasla v triperesno deteljico. Vsaka od teh treh enot obravnava vprašanje mladostnega zorenja v moškosti in ženskosti pod svojim vidikom. Če jih obogatimo z nekaterimi vidiki t. i. teologije telesa, bomo mladostnike dobesedno presenetili z označilom, da sveti krst bogati in plemeniti njihovo telesnost, ki je blagoslovljena in lepa. Vsak do njih ima možnost, da svojo telesnost in spolnost prav v moči krstne milosti živi odrešeno. Zaupanje krstni milosti je tudi pripomoček za izogibanje različnim oblikam zasvojenosti na področju spolnosti.

Naslov vsebinske enote: *Kjer je Bog, tam je sreča* (10).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Naslov naj nas ne zavede. Vsebina te enote predstavi vero kot pot, da se v življenju preživi. Ob pričevanju laika, ki močno veruje in bo pripravljen z mladostniki deliti

svojo zgodbo življenja, bomo videli, da nas krst tako združuje s Kristusom, da nas ta nese s seboj skozi temo groba v poveličanje in odrešenje.

Naslov vsebinske enote: *Več kakor mati in oče* (11).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Po količini vsebine je ta enota dokaj kratka. A odpira zelo pomemben prehod: odločiti se za življenje iz vere. Drugače rečeno: zaživeti iz krsta. Ne bojmo se mladostnikom tega predstaviti kot izziv življenja.

Naslov vsebinske enote: *Kličem te: Abba – Oče* (13).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Glavna vsebina te enote je spoznavanje molitve očenaš. Kot ima član nekega kluba pravico nositi klubsko majico, ko se včlani v klub, tako kristjani Boga imenujemo Oče od krsta naprej. Majica ostane vedno zunaj človeka. Odnos do Očeta pa pride v srce.

Naslov vsebinske enote: *Emanuel – Bog z nami* (14).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Ta vsebinska enota izpostavi zakramente kot trenutke posebne Božje bližine s človekom. Ob predlaganem odlomku Svetega pisma lahko rečemo, da s krstom Jezus pride v hišo človeka – Zaheja.

Naslov vsebinske enote: *Učenik, kje stanuješ* (15).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Čeprav enota vsebinsko pripele do poudarka o zakramentu svete evharistije, najdemo tudi misel, da smo ustvarjeni po Božji podobi in da Jezus prebiva v vsakem človeku. To je dejstvo, ki ga sveti krst samo podkrepi.

Naslova vsebinske enote: *En dan z Jezusom* (16) in *Kaj pa vi pravite, kdo sem?* (17).

Priložnost za navezavo na sveti krst: Tisto, kar smo ob krstu pri enajsti enoti postavili kot načelni izziv, zaživeti iz krsta, v teh dveh enotah lahko predstavimo kot praktična dejanja. Živeti iz krsta pomeni narediti dobro delo bližnjemu in z besedami povedati pred drugimi, da verujem v Jezusa Kristusa.

Posebno pozornost v katehetski knjigi *Kdo je ta?* z vidika naše raziskave zasluži vsebina med enaindvajseto in šestindvajseto enoto. Za enoto *Z Jezusom v Jeruzalem* (21) moremo reči, da je v tem priročniku

osrednja. Ne samo zato, ker je po vsebini najdaljša. Predvsem zato, ker z različnih vidikov izčrpno predstavi velikonočno skrivnost in sveto tridnevje. In vemo, da krst izvira prav iz velikonočne skrivnosti. Kljub velikemu vsebinskemu obsegu te enote je primerno, da še dodatno ovrednotimo obnovitev krstnih obljub pri velikonočni vigiliji. Morda bi krstno bogoslužje velikonočne vigilije lahko pripravili prav ob sodelovanju mladostnikov sedmega razreda. Če bi jim uspeli na ravni bogoslužja nekoliko približati skrivnost in moč svetega krsta, potem bi v naslednjih enotah (*Duh vstalega nas oživlja*, *Učenci ne morejo molčati*, *Z Življenjem izpričujemo: Jezus živi*, *Spoštujemo in varujemo življenje in Prijateljstvo in ljubezen*) imeli veliko priložnost, da z malo iznajdljivosti pokažemo krščansko življenje kot eksplozijo krstne milosti, ki človeka dobesedno razganja v veselju in radosti življenja. S tem pa bi bistveno prispevali, da bi mladostniki iz krsta izvirajoč slog življenja lahko razumevali kot nekaj, kar je njihova priložnost, ki navdušuje, in ne nekaj, kar morajo početi na željo staršev.

To pa je nekaj, kar bi res radi, kajne?

Viri

Katoliška Cerkev v Sloveniji, Uradna spletna stran Slovenske škofovske konference. 4. septembra 201

2. <https://katoliska-cerkev.si/predavanje-p.-cestnika-na-pastoralnem-tečaju> (pridobljeno 19. januarja 2019).

Papež Frančišek. 2014. Apostolska spodbuda *Veselje evangelija* (CD 140). Ljubljana: Družina.

Pavel VI.. 1976. Apostolska spodbuda *O evangelizaciji današnjega sveta*. Ljubljana: Nadškofijski ordinariat.

S. mag. Magda Burger ND

SLOVENSKI KATEHETSKI NAČRT

1 Nastanek

2 Namen

3 Vsebina

4 *Slovenski katehetski načrt in gradivo Radi živimo*

1 Nastanek

»Načrt, s katerim stopamo na pot nove evangelizacije, bomo uresničevali najprej osebno ter v župnijah in skupinah. Nekateri pomembni premiki se lahko zgodijo, če se zanje dogovorimo na ravni šestih škofij. V sklepnem poglavju slovenskega pastoralnega načrta zato podajamo nekaj itinerarijev pastoralne prenovе v luči nove evangelizacije. Ti povzemajo bistvene poudarke načrta, obenem pa pripravljajo konkretne spremembe. SŠK in SPS sta odgovorna za končno in zavezujočo izdelavo itinerarijev,« (PIP 116) se glasi smela napoved prenovе pastoralne, ki jo je začel Plenarni zbor Cerkve na Slovenskem in jo je nato ubesedil *Slovenski pastoralni načrt*. Da že na začetku ne bi ostalo le pri napisani besedi, je po odločitvi Slovenske škofovske konference Slovenski katehetski urad skupaj s predstavniki Teološke fakultete in Medškofijskim odborom za mladino sestavil Slovenski katehetski načrt (SKN). Ali bo ta načrt ostal teorija, ki bo podprla prakso za prihodnost, je odvisno predvsem od nas, katehetov, katehistov in katehistinj.¹ Kakšen bo končni rezultat, ne vemo, eno pa je gotovo: SKN želi pokazati smer razvoja kateheze. Ne kot uvajanje reform ali korenitih sprememb v vsebinah, ne v odpravi in reševanju disciplinskih težav učenja vere. Nova evangelizacija, kot jo je pojmoval sv. Janez Pavel II., je v smeri iskanja novih metod in novega jezika za oznanjevanje vedno žive vesele vesti, da je Jezus odrešenik. Razvoj kateheze vidimo v vedno novem osveščanju katehetov, da se oznanjevanje vsebine in potreba duše katehiziranca med seboj tesno dotikata in se dopolnjujeta.

»V tradicionalni družbi sta bila otroška kateheza in prejemanje zakramentov v določenem starostnem obdobju samoumevna, v današnjem sekulariziranem svetu pa ni več tako« (PIP 118). O razlikah med »včasih in danes« govorimo vedno znova, doživljamo jih kot deležniki in

¹ V slovenskem prostoru izraz katehet uporabljamo za duhovnike, katehist/-inja pa za laike/-inje in redovnike/-ce, ki katehizirajo. Redovniki duhovniki so kateheti. Zaradi lažjega branja bomo v nadaljevanju za vse skupine nosilcev kateheze uporabljali izraz »katehet«.

kot akterji. Razpeti smo med veselje in skrb, ki ju čas, v katerem živimo, samoumevno prinaša s seboj. Veselimo se vsega tehnološkega napredka, po drugi strani pa se s skrbjo oziramo v prihodnost. V mnoge se tiho naseljuje strah pred umetno inteligenco v prihodnosti, drugi pa trepetajo pred poplačilom mesečnih stroškov. Nekateri prisegajo na tradicionalno pisanje, drugi si življenja brez elektronike ne morejo več predstavljati. Nekateri doživljajo uspeh pri oznanjevanju, drugi s strahom odhajajo v katehetske učilnice. »V spremembah sedanjih razmer in v globokih motivacijah izzivov, ki se predstavljajo evangelizaciji, je treba odkriti »resnična znamenja Božje navzočnosti ali njegovega načrta« (SPK 32). Kaj Bog v tem prostoru in v tem času pričakuje od oznanjevalcev, od katehetov? Verjetno nič drugega, kot je pričakoval od vsakega Jezusovega učenca že davno, ko je dejal: »Bodite torej popolni, kakor je popoln vaš nebeški Oče« (Mt 5,48).

2 Namen

SKN izhaja iz stališča, da ima kateheza vseživljenjsko razsežnost in jo kot tako pojmuje v njenem najširšem pomenu: oznanjevanje katehizirancem od starosti 0 do 99+. Morda je to nekoliko čudno slišati, pa vendar je res, saj se novorojenček sreča s Kristusom že takrat, ko ga starši prvič pokrižajo, in tako na sicer nezavedni, a izkušnjijski ravni pride v stik z religioznim. Najstarejša starostna meja katehizirancev ni nikjer omenjena, je pa v *Splošnem pravilniku za katehezo* zaznana skrb za potrebe starostnikov: »V mnogih narodih se danes kaže potreba po katehetskem procesu za *ostarele*, za tiste kristjane, ki so prišli v tretjo in končno dobo človeškega življenja, in želijo, morda prvič, položiti trdne temelje svoji veri« (274). V Cerkvi na Slovenskem imamo veliko dobrih in zelo dobrih katehetskih praks. Analiza stanja kateheze je pokazala, da je župnijski verouk resda najbolj razširjena oblika kateheze, je pa hkrati tudi tista dejavnost, ki oznanjevalca velikokrat najbolj izčrpa. Na mnogih župnijah, zlasti tam, kjer je sekularizem globoko zagrizel v človekovo dušo, so kateheti postavljeni pred izziv prve evan-

gelizacije že krščenih (odraslih, mladih in otrok). Oblikujejo se tudi alternativne, lahko jih poimenujemo kar »nestandardne«, župnijske skupine: družinska kateheza, razne skupine starostnikov, gospodinj ... Kateheti iščejo različne nove metode oznanjevanja, ki pomagajo odpirati duše za Kristusa.

SKN je namenjen vsem, ki želijo svojo katehetsko dejavnost izvajati ciljno. Vsi dosednji in prihodnji katehetski pripomočki so LE pripomočki, ki so predlagani s strani učiteljstva krajevne Cerkve. Katehetom in katehizirancem lahko služijo kot pomoč pri izkušenjskem in klasičnem učenju. Kateheti so zaradi razmer v slovenski družbi postavljeni v situacijo, ko morajo vsako skupino, ki jo spremljajo oziroma vodijo, »prebrati« v smislu, kdo so člani skupine, kje so njihove duše v odnosu do Kristusa in občestva, kam si želijo priti. V Cerkvi na Slovenskem imamo veliko prednost, ki jo prevečkrat vidimo zgolj kot slabost, v resnici pa nam je lahko v izziv in spodbudo k ustvarjalnosti. Ker v javni šoli nimamo verskega pouka, sme oziroma naj bi vsak katehet sam izbral vsebino iz predlagane snovi katehetskega leta, ki jo bo poučeval, in tisto, ki jo bo skušal izkušenjsko približati svojim katehizirancem v obdobju osnovnošolske kateheze. Morda smo bili kateheti do sedaj nekoliko preveč vezani na predloge, ki so bili zapisani v katehetskih učbenikih za posamezni letnik, in nismo bili dovolj pozorni na iskanje odgovora na potrebe konkretnih katehizirancev, ki so bili pred nami. Katehetski načrt katehetom gotovo pomaga pri njihovem načrtovanju. Ob njem lahko določimo delne (letne) cilje za vsako skupino katehizirancev posebej, znotraj teh pa še nivojsko nižje cilje tako za skupino kot za posameznika v njej. Načrtno vodena kateheza bo tako preverljiva in katehetski pripomočki usklajeni. Ob načrtu bo mogoče preveriti ustreznost katehetskih gradiv in prepoznati smer oznanjevanja v Cerkvi na Slovenskem. Za vse druge skupine se lahko katehet, ki je izbral neko časovno obdobje (običajno eno katehetsko leto) za svoje delo v določeni skupini odloči, katere cilje želi zasledovati. Ob njihovi podpori nato izdela delne cilje in išče poti, kako jih bo dosegel.

3 Vsebina

Zavedati se moramo, da SKN ni kazalo vsebine katehetskih pripomočkov za osnovnošolski verouk ali kakršen koli nauk o veri. Ne postavlja enoumnih kriterijev znanja verskih vsebin, postavi pa dovolj jasno opredeljene cilje za posamezna starostna obdobja. Vsako obdobje predpostavlja, da je udeleženec neke skupine že dosegel cilje predhodne stopnje.

Velik korak naprej je katehetski načrt naredil v dojetanju katehetske dejavnosti. Cilji niso podani le za obdobje osnovnošolskega katehetskega izpopolnjevanja, temveč za vse starostne stopnje. Cilji so zasnovani po sistemu medsebojnega prepletanja. »Cilji so splošni, kar pomeni, da so namenjeni celotnemu določenemu obdobju človekove rasti in niso časovno omejeni na leta ali mesece, ter so v skladu s tretjim delom dokumenta *Pridite in pogledjte*« (SKN 2.2).

Na vprašanje, kako se katehetski načrt spogleduje z vsebino kateheze, preprosto odgovarjamo: vsebina kateheze je *Katekizem Katoliške Cerkve*. Katekizem je namreč besedilo, ki bralcu oziroma katehizirancu prinaša »celoten katoliški nauk, tako glede vere kakor glede nravnosti, in je nekakšno oporno besedilo pri sestavljanju katekizmov ali povzetkov v raznih pokrajinah. Prikaz nauka mora biti bibličen in liturgičen.« S temi besedami je papež sv. Janez Pavel II. na pot pospremil zadnjo izdajo *Katekizma Katoliške Cerkve*. Opredelil ga je kot »prikaz vere Cerkve in katoliškega nauka, ki ju izpričujejo ali osvetljujejo Sveto pismo, apostolsko izročilo in cerkveno učiteljstvo«, in ga razglasil kot »veljavno in zakonito orodje v službi cerkvenega občestva in kot zanesljivo pravilo za poučevanje vere« (*Zaklad vere*, ap. konstitucija, št. 4). SKN to upošteva in ob koncu splošnih ciljev posamezne naslovljene skupine katehizirancev predlaga nekatere vsebine KKC, ki se zdijo bolj primerne njihovemu starostnemu razvoju.

SKN ima štiri sklope: uvodni del, ki vključuje razmislek nadškofa msgr. dr. Marjana Turnška, nato sledi predstavitev načrta, ki opiše njegov

nastanek, temeljna izhodišča in predpostavke. V osrednjem delu najdemo opredelitev osnovnih pojmov, s katerimi se srečujemo v katehezi v Cerkvi na Slovenskem, analizo stanja in katehetske smernice (opredelitev namena in cilja) za katehezo v Cerkvi na Slovenskem glede na posamezne ciljne skupine. Na koncu so zapisani konkretni splošni cilji glede na namen katehetskega načrta.

Tako kot vsak dialog je tudi posredovanje veselega oznanila podrejeno določenim komunikacijskim zakonitostim. Besede, ki jih uporabljamo, lahko zvenijo povsem enako, a jim glede na osebne izkušnje dajemo različne pomene. Zato se včasih težko izognemo komunikacijskemu šumu in nesporazumom. Da bi bil SKN jasen, najprej predstavimo osnovne pojme, s katerimi se srečujemo pri oznanjevanju (SKN 3).

S temi besedami se začena prvi del načrta. Pri opredelitvi pojmov predstavimo kateheze v splošnem, ožjem in širšem pomenu, posebej se posvetimo katehumenatskemu modelu, v katerem ima posebno mesto mistagoška kateheza: »Vzorec za vsako katehezo je krstni katehumenat« (SPK 59). Z uvajanjem katehumenatskega modela v katehetsko dejavnost Cerkve na Slovenskem sledimo splošnim določbam II. vatikanskega koncila in *Splošnega katehetskega pravilnika*, pa tudi poudarkom papeža Frančiška. Omenjeni model izpostavlja krogotok oznanjevanja: predevangelizacijo, evangelizacijo, pripravo in prejem zakramentov ter fazo mistagogije. Ni toliko pomembno, koliko so katehiziranci stari, bolj pomembno je, da katehet (skupaj z njimi) prepozna, na kateri stopnji življenja vere so. Pred zadnjim močnim vstopom sekularizacije v Cerkev so se kristjani skoraj množično umeščali v obdobje mistagogije. Po prejemu zakramentov uvajanja so iskali in našli svoje dejavno mesto znotraj krščanskega občestva, ki je bilo običajno župnijsko občestvo ali občestvo znotraj določenega cerkvenega duhovnega gibanja. Danes, ko tudi odrasli v veliki meri ne poznajo vsebine, poteka in sadov zakramentov, je mistagoško obdobje samo še

medel spomin nečesa »iz 4. stoletja po Kristusu« ali obdobje »velikonočnega – belega tedna«. Istočasno pa se čudimo, da se člani župnijskega občestva v njem ne prepoznajo in se ne udeležujejo nobenih njim primernih dejavnosti. In kar je še bolj boleče, kristjani v družbi nismo več prepoznani kot občestvo, ki se enodušno in vztrajno zbira v svetišču, lomi kruh po domovih ter uživa hrano z veselim in preprostim srcem. Katehetski načrt spodbuja vse, ki imajo možnost, da se poglobijo v filozofijo mistagoške kateheze (eden od virov je tudi posinodalna apostolska spodbuda *Evharistija, zakrament ljubezni*, kjer v točki 64 papež Benedikt XVI. jasno razloži temelje te kateheze, CD 115).

V predstavitvi pojmov opredelimo tudi pojem »kerigma«. Kot že večkrat rečeno, je kerigma tista stalnica kateheze, ki ostaja skozi vse razodetje nespremenjena. »Gre torej za prvo evangeljsko oznanilo, veselo novico o Božjih odrešilnih posegih v zgodovino, ki dobijo krono v Kristusovi velikonočni skrivnosti (Apd 2,14–39). Poglavitna vsebina kerigme je oznanilo o Božjem kraljestvu« (SKN 16). Res je namreč, da se prav ob razumevanju kerigme včasih krešejo mnenja. Nekateri menijo, da je kerigma spoznanje, da je »Jezus Kristus Gospod, v slavo Boga Očeta« (Flp 2,11); drugi poudarjajo, da je »usvojitev kerigme« takrat, ko ljudje »znajo« molitvene obrazce in so slednji končni kriterij za prehod v naslednjo stopnjo. V izogib obema skrajnostma so v točki 17 navedena načela, ki opredeljujejo kerigmo.

Velikokrat se ustavimo tudi ob pojmovanju, kdo je odrasel kristjan. Lestvica, ki v splošnem pojmovanju opredeljuje »odraslega in odgovornega« kristjana, je postavljena tako visoko, da se zdi skoraj nedosegljiva. Ko je v našem okolju pod drobnogled družbe postavljena Cerkev, se »točno ve«, kaj njeni predstavniki smejo in česa ne. SKN zato izpostavlja kompetence določenega starostnega obdobja katehiziranja, po drugi strani pa opredeli, kakšne »veščine obvlada« odrasel in odgovoren kristjan. To pomeni, da »katehiziranec v konkretnih okoliščinah življenja zna oziroma zmore skladno uporabiti versko znanje,

svoje vrednote in notranje prepričanje; vse to na osnovi skupnega imenovalca – »ravnanja iz osebne vere«. Kompetenten kristjan zna živeti »preudarno kakor kače in nepokvarjeno kakor golobje« (Mt 10,16)« (SKN 18).

V drugem delu SKN najdemo analizo stanja kateheze v Cerkvi na Slovenskem. Zavestno se SKN ne ukvarja z analizo stanja družbe ali kakršne koli njene podstat, saj to ni njegova naloga. SKN je dokument, ki katehetu želi pokazati smer katehetskega dela. Slovenskemu katehetskemu prostoru je dan z željo, da bi v vseh nas »prebivala potrpežljivost in zaupanje, da je Bog tisti, ki daje življenje, rast in rodovitnost semenu Božje besede« (SPK 289). Če je namen PIP-a v spodbudi, da bi živa občestva Cerkve in njihovi posamezni člani z novo apostolsko gorečnostjo vabili in spremljali brate in sestre k osebni veri, k osebnemu srečanju s Kristusom kot Odrešenikom človeka, da bi se drug drugemu lahko darovali v ljubezni (59), je namen *Slovenskega katehetskega načrta* v tem, da daje splošne smernice za katehezo. V delu, ki neposredno opredeljuje katehetske smernice, je jasno opredeljen namen kateheze:

Katehizirance vabiti in spremljati k osebnemu srečanju z Jezusom Kristusom, da bodo izpovedali osebno vero, se dejavno vključili v občestvo Cerkve in odgovorno živeli svoje poslanstvo v družbi (SKN 29).

Temu namenu so podrejeni vsi dejavniki kateheze: izvajalci in njihovo osnovno ter permanentno izobraževanje ter opredelitev ciljev.

Konkretizacija ciljev glede na namen SKN »je pripravljena za posamezna obdobja glede na splošne cilje predhodne točke. Ob tem predpostavljamo, da posameznik poleg ciljev za ustrezno starostno obdobje izpolnjuje tudi cilje za predhodna starostna obdobja« (SKN 39), zato jih besedilo ne ponavlja. Vizualno skuša to dejstvo izpostaviti tiskana izdaja SKN na straneh 25–28. Cilji so postavljeni v odgovor izzivom pastoralnega načrta (PIP) in kot taki tudi barvno označeni. Poudariti

velja, da so cilji še vedno tako zelo splošni oziroma obsežni, da ne morejo biti doseženi v sklopu enega pastoralnega leta. SKN je napisan za večletno obdobje in zato so cilji dolgoročni. Katehet posamezne skupine je odgovoren, da na podlagi teh ciljev določi časovno in prostorsko primerne cilje za določene katehizirance. Na ta način je načrtana pot prenove kateheze, ki jo PIP imenuje dvostebna: v prvi proces so usmerjeni tisti katehiziranci, ki so na začetku spoznavanja Jezusa Kristusa in si želijo splošne verske vzgoje, v drugi proces pa so usmerjeni tisti, ki zorijo za osebno srečanje s Kristusom v zakramentih. Po njihovem prejemu katehiziranec vstopi v proces mistagoške kateheze (PIP 118–119).

4 Slovenski katehetski načrt in gradivo *Radi živimo*

Katehetsko gradivo *Radi živimo* ima dve enoti: delovni zvezek za katehizirance in priročnik za kateheta. Leta 2018 sta ga izdala Celjska Mohorjeva družba in Slovenski katehetski urad, njegovi avtorji pa so »praktiki«, ki so posamezne vsebine preskušali, oblikovali in dopolnjevali s konkretnim delom v skupinah mladostnikov. Pripomoček je namenjen mladim v tretji triadi osnovne šole. Iz tega sledi, da je gradivo namenjeno večletni uporabi in ne le za eno katehetsko leto. Gradivo vključuje »teme, primerne za dvoletna srečanja, ki poglobljajo bistvene vsebine krščanskega življenja in mladostnike spodbujajo k vključitvi v (župnijsko) versko občestvo« (str. 7). Pripravljenih je 49 srečanj, razporejenih v osem tematskih sklopov. Nanašajo se na *Katekizem Katoliške Cerkve*, potek cerkvenega leta in druge izbirne teme. Nekatere so tako obširne, da presegajo raven enega srečanja, temveč so predvidene za več zaporednih srečanj ali kot vsebina duhovnih vaj. Delovni zvezek je namenjen katehizirancu, da vanj vpisuje svoja stališča, drže, razmišljanja, odločitve. V pomoč so mu delovni listi in nekatere vsebinski poudarki. Obvezni dodatni pripomoček za katehezo je tudi Sveto pismo, ki naj ga ima katehiziranec vedno s seboj.

Katehet, ki želi pripomočke uporabljati, mora slediti nekaterim korakom, ki jih drugi pripomočki ne predvidevajo:

- pred začetkom katehetskega leta mora narediti osebni (dvoletni) načrt za katehezo glede na gradivo;
- če je mogoče, naj poišče sodelavce in jih uvede v sodelovanje;
- v katehezo lahko glede na konkretno skupino in svoje izkušnje vključuje tudi dodatna katehetska gradiva;
- prepoznati mora potrebe in upoštevati cilje, ki jih pripomoček predpostavlja;
- opredeliti mora razpoložljivost prostora, časa, sodelavcev in katehizirancev.

V pripomočku bomo zamen iskali molitvene obrazce in vprašanja za preverjanje znanja. Zakaj? Iz preprostega razloga: gradivo *Radi živimo* se naslanja na SKN in predpostavlja že dosežene cilje, med katerimi so gotovo:

- znanje določenih molitvenih obrazcev;
- posluževanje določenih molitvenih načinov;
- začetna rast v osebni odnosu z Jezusom Kristusom;
- poznavanje strukture župnije in njenega delovanja, vključenost v njeno občestvo, sodelovanje pri njenih dejavnostih;
- poznavanje osnov vsebin, ki jih ta pripomoček nadgrajuje;
- redno prejemanje zakramenta svete spovedi in svete evharistije;
- poznavanje osnov zgodovine Cerkve;
- sprejemanje in življenje iz upoštevanja svojih osebnih in družbenih odgovornosti ...

Med cilji priročnika *Radi živimo* poudarjamo:

- poglobljanje poznavanja Svetega pisma in molitev ob njem ter vrednotenje lastnega življenja v njegovi luči;
- poglobljanje poznavanja KKC in ob njem iskanje odgovorov na osebna življenjska vprašanja;
- poglobljanje poznavanja življenja in struktur Cerkve ter odgovorno dejavno življenje svojega poslanstva v njej;
- gradnja in življenje iskrenih prijateljskih odnosov, prežetih z duhom Jezusa Kristusa;
- poglobljanje znanja o družbenem nauku Cerkve;

- pridobivanje izkušenj prostovoljskega dela v občestvu;
- učenje reševanja nesoglasij v duhu bratstva;
- sprejemanje osebnih odločitev na podlagi evangelija in iskanje svojega mesta v skupini, družbi in občestvu;
- odkrivanje lastne življenjske poklicanosti in poslanstva ter sprejemanje svoje življenjske odločitve.

Prednosti pripomočka *Radi živimo* so v dejstvu, da je katehet »osvobojen« pritiska, da mora s svojimi katehiziranci predelati vse, kar pripomoček prinaša, od A do Ž. Sodelavci oziroma animatorji so katehetova desna roka in predstavljajo »dodatno vrednost« neposredni katehetski dejavnosti, saj je srečanje skupine animatorjev pomembno tudi za njihovo osebno rast in razvoj njihovega osebnega odnosa s Kristusom. Animatorji so neposredno povabljeni v vzporeden proces iskanja svoje osebne poklicanosti za določeno poslanstvo v občestvu.

Nujna predhodna opozorila pred začetkom uporabe tega pripomočka pa so namenjena katehetu:

- pripomočka ne moremo uporabljati brez predhodne priprave ali neposredno po številkah posameznih lekcij; nujna je letna oziroma dvoletna razporeditev tematik;
- katehet mora dosledno slediti svojemu načrtu in ne izpuščati nujnih »spremljevalnih« programov, kot so duhovne vaje, možnost prejema zakramenta svete spovedi, celodnevna srečanja, zlasti ob močnejših časih cerkvenega leta, poudarjanje pravice do udeležbe pri nedeljski sveti maši, sodelovanje pri svetem tridnevju;
- srečanja s starši katehet oblikuje s pomočjo istega pripomočka, vendar vsebine poglobi glede na prostor in čas posameznega srečanja.

Iz povedanega je razvidno, da je gradivo *Radi živimo* najbolj primerno za drugi steber katehiziranja, ko katehiziranci želijo in so pripravljeni sprejeti tisto »več«, kar kateheza lahko nudi, in ne le tistega »minimalnega«, kar verouk predpostavlja. Seveda pa je treba priznati, da pripomoček izhaja iz zakonitosti dobrega voditelja, ki se glasi: Dobri voditelj veliko naredi doma, pred samim srečanjem, da lahko udeleženci veliko naredijo na srečanju. Vemo pa, da je ves katehetski trud zaupan večnemu Sejalcu, saj pritrjujemo apostolu Pavlu, ki pravi, da »ni nič tisti, ki sadi, in nič tisti, ki zaliva, ampak tisti, ki daje rast, Bog« (1 Kor 3,7).

Kratice

CD – Cerkevni dokumenti

KKC – Katekizem Katoliške Cerkve

SKN – Slovenski katehetski načrt

SKU – Slovenski katehetski urad

SPK – Splošni pravilnik za katehezo

PIP – Pridite in poglejte

KAZALO

Snovalci katehetskega simpozija: <i>Katehetskemu simpoziju na pot</i>	5
Br. Miran Špelič <i>Krst – voda, ki razsvetli, očisti in te nosi v večnost</i>	7
Boštjan Hari: <i>Krstna milost – neprecenljivi Božji dar</i>	25
Gregor Kunej: <i>Krst – ljubljen od Očeta</i>	61
Slavko Rebec: <i>Kateheza, ki izvira iz krstne milosti in spominja nanjo</i>	87
S. Magda Burger: <i>Slovenski katehetski načrt</i>	113

Predavatelji

Br. Miran Špelič (* 1963 v Ljubljani), frančiškan, profesor na Teološki fakulteti v Ljubljani, kjer predava cerkvene očete, sicer tudi gvardijan in kaplan za Bežigradom v Ljubljani; urednik slovenske izdaje revije *Magnificat*.

Boštjan Hari, magister teologije, katehet, voditelj seminarjev za notranje ozdravljenje in osebno rast, duhovnih obnov, predavatelj na bibličnih, zakonskih, mladinskih, molitvenih skupinah in različnih evangelizacijskih dogodkih. Je avtor knjige *Božja ljubezen odpušča in ozdravlja: zdravilna moč zakramenta sprave*, ki je priročnik za vse katoličane, posebej za pastoralne delavce. Pričuje in predava biblične ter dogmatične vsebine, ukvarja pa se tudi s preučevanjem vzhodnih filozofij in new aga. Slednjega primerja s krščanstvom, o čemer tudi piše in predava. Vodi tečaj Figulus znotraj Zavoda Kerigma.

Gregor Kunej, dipl. teolog, župnik v Črnomlju in Dragatušu. Kot kaplan je deloval v Škofji Loki, Črnomlju, kot župnik pa na Mirni in pri Svetem Duhu na Velikem Trnu. Več let duhovniškega poslanstva je posvetil mladinski pastoralni kot direktor društva SKAM in tajnik Medškofijskega odbora za mladino. Zanimajo ga sodobni pristopi, kako prenoviti Cerkev, da bo blizu družinam, da bo odgovarjala na vprašanja današnjega časa in uresničevala papeževo spodbudo *ad gentes*.

Slavko Rebec, duhovnik koprške škofije, teolog in pedagog. Izobraževal se je tudi na Salezijanski papeški univerzi v Rimu. Bil je kaplan v lirski Bistrici in Postojni ter župnik v Godoviču in Šmarjah pri Kopru. Dvanajst let je bil rektor Škofijske gimnazije Vipava in Malega semenišča Vipava. Trenutno opravlja službo generalnega vikarja Škofije Koper. Zanimajo ga vprašanja medčloveških odnosov, vzgoje in komunikacije v pastoralni.

S. Magda Burger, provincialna predstojnica šolskih sester de Notre Dame, mag. katehetike in strokovna sodelavka SKU. Dolgoletno poslanstvo katehistinje je nadgradila s študijem na Salezijanski papeški univerzi v Rimu, kjer je magistrirala s področja mistagogije.